

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΖ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1970 | ΑΡΙΘ. 31

ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

1. 'Ανέτειλε και πάλιν τὸ «μέγα Φῶς» τῶν Χριστουγέννων! Φῶς πράγματι «μέγα», θαυμαστόν, οὐράνιον, θεῖον! Εἶναι τὸ «τριλαμπές» τῆς «τρισηλίου» Θεότητος Φῶς! Εἶναι τὸ ἄχρονον, τὸ ἀπεριχώρητον, τὸ ἀπερινόητον καὶ ὑπέρλαμπρον Φῶς τῆς Θεότητος! Τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν, «ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον» (Ἰωάν. 1,9). Καὶ τὸ Φῶς τοῦτο εἶναι ὁ Χριστός! 'Ο προαιώνιος Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. «Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ἰωάν. 1,14). «'Εν Αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ Φῶς τῶν ἀνθρώπων» (Ἰωάν. 1,4). «'Εν τῷ κόσμῳ ἦν» καὶ τὰ «πάντα δι' Αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς Αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν» (Ἰωάν. 1,2). Διὰ τῆς θείας Αὐτοῦ σαρκώσεως «εἰς τὰ ἴδια ἦλθε» (Ἰωάν. 1,11).

2. Καὶ ἰδοὺ· οἱ εἰς τὸ πανάγιον Ὄνομα τοῦ Χριστοῦ βαπτισθέντες καὶ τὴν τιμιωτάτην Ἐκείνου προσωυμίαν ἀναδεχθέντες, οἱ Χριστιανοὶ ὁπουδήποτε γῆς καλούμεθα νὰ συνορτάσωμεν τὸ μέγα γεγονός τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως καὶ ν' ἀτενίσωμεν πρὸς τὸ Φῶς, τὸ ἀπὸ τῆς φάτνης τῆς Βηθλεὲμ ἀδιαλείπτως καὶ ἐσαεὶ ἐκπορευόμενον. Ἀλλὰ διερωτῶμαι, ὄχι πρὸς τοὺς ἔξω, ἀλλὰ πρὸς ἐμὲ αὐτὸν ὑποβάλλων τὸ ἐρώτημα: Πῶς δύναμαι νὰ ἴδω «τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν», τὸ ἐκ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἀπορρέον καὶ ἐκπεμπόμενον ἔκτοτε ἐσαεὶ πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους καὶ πρὸς ἓνα ἕκαστον ἰδιαίτερος καὶ ἐν χώρῳ καὶ ἀπεριορίστως, καὶ ἐν χρόνῳ καὶ ὑπὲρ τὸν χρόνον καὶ ἀτελευτήτως;

3. Ὡς Θεολόγος καὶ δὴ καὶ Πατρολογικὸς ἀνηρέυνσα τὰ ἱερὰ Κείμενα τῶν Ἀγίων Γραφῶν πρωτίστως, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐμπνευσμένα Κείμενα τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Πατέρων. Προφῆται καὶ Εὐαγγελισταὶ καὶ Ἀπόστολοι, ἐκθαμβοὶ καὶ περιδεεῖς ἀναγγέλλουν καὶ διακηρύττουν τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου, τὴν θείαν Αὐτοῦ Γέννησιν καὶ μάλιστα ἐκ τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος διαλαλεῖ: «Ὁ λαὸς ὁ καθημέρος ἐν σκότει εἶδε Φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημέροις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου Φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς». (Ματθ. 4,16).

4. Εἶδον καὶ ἀνέγνωσα πάντα τὰ εἰς τὴν μεγάλην Ἑορτὴν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἀναφερόμενα Πατερικὰ κείμενα καὶ ἐθαύμασα τὴν πίστιν τῶν θεοπνεύστων τούτων ἀνδρῶν καὶ συνεκινήθην ἀπὸ τὴν θαυμασίαν ἐρμηνείαν τοῦ ἀπὸ αἰῶνων κεκρυμμένου μυστηρίου τῆς ἐν Χριστῷ θείας οἰκονομίας. Παρήλασε πρὸ τῶν ὀμμάτων μου μία ὅλη σειρά θεοπνεύστων Πατέρων, ἀπὸ τοῦ Κλήμεντος Ῥώμης καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστολικῶν λεγομένων Πατέρων, μέχρι καὶ τοῦ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Μέγας Ἀθανάσιος, Γρηγόριος Θεολόγος, ὁ καὶ Ναζιανζηνός, Γρηγόριος Νύσσης, Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου, ἱερός Χρυσόστομος, Πρόκλος, Παῦλος ὁ Ἐμέσης, Θεόδωτος Ἀγκύρας, Εὐσέβιος Ἀλεξανδρείας, Ἡσύχιος, Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων, Ἰωάννης Νικαίας, Ἀνδρέας Κρήτης, Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κοσμάς ὁ Μαίουμας, Λέων ὁ σοφός, Ἰωάννης Μαυρόπους, Ἰσί-

δώρος Θεσσαλονίκης, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, διὰ τὰ ἀρκεσθῶ εἰς τοὺς πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησιαστικούς συγγραφεῖς. Πάντες οὗτοι οἱ Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ὑμνησαν τὸ μέγα τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον καὶ ἐν πίστει καὶ φόβῳ καὶ θάμβει ἐλάλησαν περὶ τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου, περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπιφανείας Αὐτοῦ, περὶ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Λυτρωτοῦ καὶ Σωτῆρος πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἀνευ περιορισμῶν χρόνου καὶ τόπου, καλουμένων ὅπως οἰκειωθῶσι διὰ τῆς πίστεως καὶ τοῦ βαπτίσματος τὸ κοσμοσωτήριο ἔργον τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Χριστοῦ.

5. Ἄλλὰ διηρωτήθην· ἄρα γε ἐδείχθη ἄξιος τῆς κλήσεως, δι' ἣν ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ δι' ἐμὲ σαρκωθέντος Χριστοῦ; Ἄρα γε διεφύλαξα τὴν πίστιν, ἣν ὡμοσα ἐν τῷ λουτρῷ τῆς καθάρσεως ἀπὸ τοῦ πρωπατορικοῦ ἁμαρτήματος, δηλαδή τῷ βαπτίσματι; Ἄρα γε ἐδέχθη τὸ Φῶς ἐγὼ ὁ τὸ πρότερον ἐν σκότει καθήμενος; Καὶ σήμερον καλούμενος νὰ πανηγυρίσω μετὰ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τὴν θείαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν, φέρω τὸ ἀρμόζον τῇ ἐνδόξῳ ταύτῃ καὶ κοσμοσωτηρίῳ Πανηγύρει ἐνδυμα τῆς ψυχῆς καθαρὸν, ἀγνόν, ἀκηλίδωτον; Ὁ Χριστὸς γεννᾶται! Ἄρα γε δοξάζω τὸ μέγα τοῦτο μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας, ὡς ἐμπρέπει καὶ ὡς ὀφείλω; Ἡ μήπως ἐξακολουθῶ καθήμενος ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου; Ἀνέτειλε τὸ Φῶς! Ἄρα γε ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς μου διὰ νὰ ἴδουν τὸ ὑπέρλαμπρον τοῦτο Φῶς τῆς Θεότητος, ἣ μήπως τυφλὸς ὢν ὑπὸ τῶν παθῶν ἐξακολουθῶ καθήμενος ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τοῦ πνευματικοῦ θανάτου ἀναπαυόμενος;

*

6. Πᾶσα πανηγυρὶς φαιδρύνει τὸν ἄνθρωπον καὶ πᾶσα ἐορτὴ λήθην τῶν λυπηρῶν ὑποσημαίνει. Συμβαίνει ἄρα γε καὶ δι' ἐμὲ αὐτὸν ἢ ἐκ τῆς μεγάλης καὶ θείας Πανηγύρεως τῶν Χριστουγέννων πλήρωσις τῆς ψυχῆς ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ἐκείνης φαιδρότη-

τος καὶ τῆς ἀνεκφράστου ἐκείνης ἡδονῆς, τὴν ὁποῖαν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον χαρίζεται τῷ ἀναγεννηθέντι πιστῷ χριστιανῷ; Θεὸς ὢν ὁ Χριστὸς, «ἐπὶ γῆς ὄφθη», ἀλλὰ μόνον «τοῖς δυναμένοις Αὐτὸν ὁρᾶν, ἐπὰν ἔχωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεωγμένους τῆς ψυχῆς» (Θεόφιλος Ἀντιοχείας, Πρὸς Αὐτόλυκον, παρὰ Migne 6, 1024 καὶ B.E.P. 5, 13, 27). Ἄλλὰ δυστυχῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς μου κρατῶ κεκλεισμένους, τυφλωθεὶς ὑπὸ τῶν παθῶν ἢ καὶ τυφωθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ἐγώ! Καὶ οὕτω πως, ἀντὶ νὰ σπεύσω εἰς ὑπάντησιν τοῦ ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ γῆς ἐλθόντος Θεοῦ, ἐθεοποίησα ἐμαυτὸν καὶ βλέπω παντοῦ καὶ ἐν πᾶσι τὸ ἡμέτερον Ἐγώ, ἀνυψούμενον καὶ ὑπεραιρούμενον ὑπὲρ τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου, κατὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἀρνούμενον τὰ πάντα πλὴν τοῦ ἰδίου Ἐγώ, τοῦ αὐθαιρέτως ὑπ' ἐμοῦ θεοποιηθέντος καὶ ἐμὲ τοῦτο θεοποιούντος!

7. Στρέφω γύρω τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ ἴδω τοὺς περὶ ἐμὲ καὶ κρίνω περὶ τῶν ἔργων τοῦ ἀνθρώπου. Θαυμαστά καὶ πελώρια πράγματι καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φαντασίαν ὑπερβαίνοντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀνακαλυφθέντα καὶ τεχνηθέντα. Σοφία καὶ Δύναμις, Νοῦς καὶ Ὑλη, Ἄνθρωπος καὶ Φύσις ἐν ἀγαστῇ συμπνοίᾳ συνεργασθέντα ἐπετέλεσαν πάντα, ὅσα τῆς ἀνθρωπίνης ἐπινοητικότητος καὶ τέχνης κατασκευάσματα θαυμάζομεν. Ἄλλ' ὁ αὐτοθαυμασμὸς συνεπιφέρει τὴν οἴησιν, ἣ δὲ οἴησις καὶ ὁ τύφος ἀπομακρύνει τὸν ἄνθρωπον καὶ μεταφέρει τοῦτον εἰς σφαῖρας μακρὰν ἑαυτοῦ καὶ ἐνῶ ἐπιτυγχάνει νὰ γνωρίσῃ τὰ ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἢ φυγόκεντρος αὐτῆς δύναμις πρὸς τὰ ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἀντικείμενα, καθιστᾷ τοῦτον ἀνίκανον νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ ἐγκείμενα.

8. Καὶ τὰ ἐντὸς ἡμῶν κείμενα εἶναι ἡ Ψυχὴ καὶ τὸ Πνεῦμα. Ταῦτα καὶ καλοῦνται νὰ ὑπαντήσουν καὶ ὑποδεχθοῦν τὸν ἐξ οὐρανοῦ κατελθόντα. Ταῦτα καὶ καλοῦνται νὰ στραφοῦν πρὸς τὴν Βηθλεέμ, νὰ προσέλθουν εἰς τὴν φάτνην καὶ νὰ προσκυνήσουν τὸ θεῖον βρέφος. Φῶς μέγα ἀνέτειλεν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους. Ἀνοίξωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ψυχῆς καὶ ἀντικρύσωμεν τὸ θεῖον Φῶς, τὸ

Φῶς τοῦ Χριστοῦ, τὸ πλουτίζον, τὸ σοφίζον, τὸ ἐνδυναμοῦν, τὸ ἐξαγνίζον, τὸ χαροποιοῦν, τὸ ἀνυψοῦν, τὸ θερμαῖνον, τὸ εἰρηνοποιοῦν, τὸ μακαριστὸν καὶ εὐδαίμονα πράγματι τὸν ἄνθρωπον καθιστῶν, τὸ τὴν Ἀλήθειαν χαρίζον καὶ ἀπὸ τοῦ ψεύδους ἀπαλλάττον, τὸ ἀνθρώπινον Ἐγὼ εἰς θεῖαν προσωπικότητα ἀναβιβάζον, τὸ ἁγιοποιοῦν καὶ θεοποιοῦν τὸν ἄνθρωπον Φῶς τοῦ Χριστοῦ!

9. «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε! Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε! Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε! Ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσατε λαοί, ὅτι δεδόξασται», κηρύττει καὶ διαλαλεῖ ὁ τῆς Θεολογίας ἀληθῆς μύστης Γρηγόριος ὁ ἐκ Ναζιανζοῦ. Τὸ ἐφ' ἅπαξ «ἐγεννήθη» ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, γίνεται διὰ τὸν πιστὸν «γεννᾶται», νῦν καὶ πάντοτε! Διότι διὰ τὸν ζῶντα κατὰ Χριστὸν ἡ θεία Αὐτοῦ Γέννησις εἶναι δι' αὐτὸν ἐσαεὶ παροῦσα καὶ ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ χριστιανοῦ ἀδιαλείπτως ἐνώπιόν του τελομένη καὶ πραγματοποιούμενη! Πάντα τὰ διὰ τῆς θείας οἰκονομίας καὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ πραγματοποιηθέντα ἐτελέσθησαν μὲν (ἐφ' ἅπαξ), ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ὠρισμένῳ ὑπὸ τοῦ σαρκωθέντος Χριστοῦ, ἀλλ' εἶναι ἅμα ἀδιαλείπτως καὶ ἐσαεὶ «παρόντα», ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου τελούμενα καὶ πληρούμενα. Ὁ ἀληθῆς καὶ γνήσιος χριστιανὸς ζῆ ἐν Χριστῷ καὶ αἰσθάνεται ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν αἰεὶ παρόντα, αἰεὶ τελοῦντα τὸ κοσμοσωτήριον ἔργον Του, ἐπειδὴ δι' αὐτὸν ὁ Χριστὸς εἶναι «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἰωάν. 13,8)!

10. Πάντες συνορτάζομεν τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλὰ πόσοι ἐκ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς συνορταζόντων χριστιανῶν δύνανται μετὰ τοῦ προφήτου νὰ εἴπωσιν:

«*Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ*» (Ἠσ. 61,10), τῷ δι' ἐμὲ γεννηθέντι; Πόσοι ἐξ ἡμῶν προσβλέπουν πρὸς τὸ γεγονός τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ μετὰ πίστεως ζωσσης, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐπαναλάβουν μετὰ τοῦ θεοῦ ὕμνωδοῦ:

«*Σοφία, Λόγος καὶ Δύναμις,
Υἱὸς ὢν τοῦ Πατρὸς καὶ ἀπαύγασμα,
Χριστὸς ὁ Θεός, δυνάμεις λαθῶν,
ὄσας ὑπερκοσμίους, ὄσας ἐν γῆ,
καὶ ἐνανθρωπήσας, ἀνεκτήσατο ἡμᾶς,
ὅτι δεδόξασται*»

(Κανὼν Χριστουγέννων, Ὡδὴ Θ')

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἀπλῆ θέσις τοῦ ἐρωτήματος τούτου ἀποδεικνύει περιδεῆ καὶ πολύφροντιν τὸν διερωτώμενον, ἀναζητοῦντα ἐν φρονήματι ταπεινῷ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου.

11. Ἄς ἀναπέμψωμεν λοιπὸν οἱ πάντες τὸ «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*»! Ἄς ἀναγνωρίσωμεν πάντες, ὅτι «*Σήμερον δέχεται ἡ Βηθλεὲμ τὸν καθήμενον διὰ παντὸς σὺν Πατρί*». Ἄς ὁμολογήσωμεν πάντες, ὅτι «*Σήμερον ἄγγελοι τὸ βρέφος τὸ τεχθέν θεοπρεπῶς δοξολογοῦσι*»! Τότε δὲ ἄς εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι «*τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τοὺς φοβουμένους Αὐτόν. Καθὼς οἰκτεῖρει πατὴρ υἱόν, ὠκτείρησε Κύριος τοὺς φοβουμένους Αὐτόν*». (Ψαλμ. 102, 11-13). Πάντες οἱ ὁμολογοῦντες τὸν Χριστὸν, εὐσεβεῖς ἢ μὴ, πιστοὶ ἢ ὀλιγόπιστοι, δίκαιοι ἢ ἁμαρτωλοὶ εὐφρανθήτωσαν σήμερον! Ἡ Γέννησις τοῦ Κυρίου ἄς πληρώσῃ τὴν ψυχὴν πάντων ἡμῶν χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, διότι «*Τὰ σύμπαντα σήμερον χαρᾶς πληροῦνται· Χριστοῦ τεχθέντος ἐκ τῆς Παρθένου*» (Δοξαστικὸν τοῦ Ὁρθοῦ τῆς Ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων)! Ἄπελπισία, φόβος, δει-

ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΣ ΛΟΓΟΣ*

«Καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος τὸ μνημόσυνον αὐτῶν
εἰς εὐλογία». (Α' Μακκαβ. β', 7).

Μνήμονες τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν ἀοιδίμων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν συνήλθομεν σήμερον ἐνταῦθα, ἵνα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀναπέμψωμεν δέησιν πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν των, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἵνα ἀνασκοπήσωμεν συντόμως τὸ ἔργον αὐτῶν πρὸς διδαχὴν καὶ μίμησιν.

Ἡ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀποφασισθεῖσα κατ' ἔτος τέλεσις μνημοσύνου τῶν προοδοιορησάντων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν δὲν εἶναι ἀπλῶς μόνον ἔκφρασις τιμῆς. Εἶναι οὐσιαστικώτερα ἐκδήλωσις. Εἶναι μία ἀνανέωσις τοῦ χρυσοῦ κρίκου, τοῦ συν-

* Ἐπιμνημόσυνος λόγος, λεχθεὶς ἀπὸ τοῦ Ἀμβωνοῦ τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν τῆ Κυριακῆ 22α Νοεμβρίου 1970 ἐπὶ τῇ Ὁσίᾳ μνήμῃ τῶν κοιμηθέντων ἐν Κυρίῳ Μακαριστῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

λία, θλιψίς, ἀμφιβολία, ὀλιγοπιστία, ἀσεβεία παρελθέτωσαν ἀφ' ἡμῶν. «Μέγα καὶ παράδοξον θαῦμα τετέλεσται σήμερον»! «Ὁὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ», δι' ὧν πάντες οἱ ἄνθρωποι πάσχομεν καὶ ταλαιπωρούμεθα. Ἔστω ὡς ἀήττητον ὄπλον ἡμῶν ἡ Ἑλπίς, δι' ἧς καὶ ἐσώθημεν (Ρωμ. 8,19 καὶ 24). Πάντες οἱ χριστιανοὶ βοήσωμεν ὡς ἐν ἐνὶ στόματι καὶ ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει:

«Δεῦτε ἴδωμεν, πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός:

ἀκολουθήσωμεν λοιπόν, ἐνθα ὀδεύει ὁ ἀστήρ, μετὰ τῶν μάγων ἀνατολῆς τῶν βασιλέων. Ἄγγελοι ὑμνοῦσιν ἀκαταπαύστως ἐκεῖ:

ποιμένες ἀγραυλοῦσιν, ᾠδὴν ἐπάξιον,
Δόξα ἐν ὑψίστοις λέγοντες, τῷ σήμερον ἐν
σπηλαίῳ τεχθέντι

ἐκ τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου
ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας»

(Κάθισμα Χριστουγέννων).

Κ Ω Ν. Γ. Μ Π Ο Ν Η Σ

Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

δέοντος τὴν ἐν οὐρανοῖς θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν μὲ τὴν ἐπὶ γῆς στρατευομένην. Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δὲν ὑπάρχουν ἀπόντες, οὔτε νεκροί. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ζῶσα μαρτυρία εἰς τὸ διηγεκές, ἐκφραζομένη καὶ διὰ τῆς παρουσίας τιμῶν αὐτῆς προσώπων, σφραγιζόντων μὲ τὸ μέγεθος καὶ τὴν λάμψιν τῆς προσωπικότητός των χρόνους, καιροὺς καὶ καταστάσεις.

Ἡ Ἐκκλησία ὡς θεανθρώπινος ὄργανισμός ἔχει ὑψηλὴν κλήσιν καὶ ἀποστολήν, ὄχι μόνον κοινωνικὴν, ἐθνικὴν καὶ ἀνθρωπιστικὴν, ἀλλὰ κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν. Ἡ πολύπλευρος αὕτη ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας καθιστᾷ τὸ ἔργον τῆς πολὺ δύσκολον καὶ λεπτόν, διότι ἐν τῇ πορείᾳ τῆς διακονίας τῆς θὰ πρέπει νὰ κατευθύνῃ τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων βάσει κυρίως τοῦ θείου θελήματος, τὸ ὁποῖον δὲν συμφωνεῖ συχνὰ μὲ τὰ θελήματα καὶ τὰς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων.

Εἶναι ἀκόμη τοῖς πᾶσι γνωστόν, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία συνύφανε τὴν πορείαν τῆς μὲ τὴν πορείαν τοῦ Γένους.

Εἰς τὴν τοιαύτην πολύπλευρον προσφορὰν ἀναμιφθόλως τὴν πρωτοπορίαν εἶχον εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ὡς αὐτοκεφάλου, οἱ Μητροπολίται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι Ἀθηνῶν καὶ Πρόεδροι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Πρὸς καλυτέραν παρουσίαν τῆς προσφορᾶς τῶν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν τοὺς ἀοιδίμους Ἀρχιεπισκόπους εἰς τρεῖς τάξεις:

- 1) Εἰς ἐθνικοὺς ἀγωνιστάς,
- 2) Εἰς κοινωνικοὺς ἐργάτας καὶ
- 3) Εἰς ἐπιστήμονας καὶ διδασκάλους.

Τὰ ὀνόματά των καὶ τὸ ἔργον των, κατὰ ἀντικειμενικὴν ἱστορικὴν ὀφειλὴν, θὰ ἀναφερθοῦν εἰς τὴν οἰκειαν θέσιν, καίτοι οἱ περισσότεροι, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἔχουν τὴν συμμετοχὴν των καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τομεῖς διακρίσεως.

I. Ἀρχιεπίσκοποι διακριθέντες εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας:

1) **Νεόφυτος Μεταξᾶς.**

Ἀθηναῖος τὴν καταγωγὴν διετέλεσε Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1850—1861.

Ἡ ἐπισκοπικὴ του δράσις ὑπῆρξε ἐξαιρετικὴ καὶ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 21, πολὺ δὲ περισσότερο κατ' αὐτήν. Ὑψωσε τὴν σημαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς Ἀταλάντην καὶ συμμετέσχεν ἐνεργῶς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος.

Εἶναι ὁ πρῶτος, μετὰ τὴν ἀνάδειξιν τῶν Ἀθηνῶν ὡς πρωτεύουσας τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὀνομασθεῖς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, δυνάμει τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ ἐκδοθέντος παρὰ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1850.

Εἰμοιρῶν ὁ ἴδιος ἀμφιλαφεὺς παιδείας, ἐφρόντισε καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνόρθωσιν τοῦ κλήρου, συγγράψας σοβαρὰ συγγράμματα.

Ἡ ποιμαντορία του ὑπῆρξε λαμπρά!

2) Ἔτερος ἐθνικὸς ἀγωνιστὴς ἦτο ὁ

Θεόφιλος Βλαχοπαπαδέπουλος.

Οὗτος εἶλκε τὴν καταγωγὴν ἐκ Πατρῶν καὶ διετέλεσε Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1862—1873. Ὑπῆρξε διάκονος τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ. Συμμετέσχεν ἐνεργῶς τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας. Τὴν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν διώκησεν ἐπὶ ἑνδεκαετίαν, εἰς ἐποχὴν μεγάλων ἐσωτερικῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν, διότι δύο μῆνας μετὰ τὴν ἐκλογὴν του ἐγένετο ἡ ἔξωσις τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος. Κατὰ τὰς ἀνωμαλίας ἐκείνας ὁ Θεόφιλος, διὰ τῶν μεγάλων αὐτοῦ χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ τῆς προσηνεύσεως τῶν τρόπων, πολλάκις ἀνεφάνη ἄγγελος εἰρήνης ἐν μέσῳ τῶν ἀντιμαχομένων. Ὅ,τι δὲ κατ' ἐξοχὴν αὐτὸν ἐχαρακτήρισεν ὑπῆρξεν ἡ ἀρετὴ τῆς ἐλεημοσύνης, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας κατέκτησε τὴν γενικὴν συμπάθειαν καὶ τὸν κοινὸν σεβασμὸν.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Θεοφίλου συνετελέσθη ἡ εἰς Ἀθήνας ἐκ Ρωσίας ἀνακομιδὴ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἐθνομάρτυρος Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου τοῦ Ε', ὅπερ καὶ ἐναπετέθη ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου Ναοῦ εἰς ἐπιβλητικὴν μαρμαρινὴν λάρανακα.

3) Ἔνας ἄλλος ἐθνικὸς ἀγωνιστὴς ὑπῆρξεν ὁ

Χρῦσανθος Φιλιππίδης.

Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Κομοτηνῇ καὶ διώκησε τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1938—1941. Πολὺ πρότερον, ὡς Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, διεδραμάτισε ἐξέχοντα ρόλον, ἀναδειχθεὶς κορυφαία ἐθνικὴ φυσιογνωμία. Κατὰ τὰς θλιβεράς ἡμέρας τῶν διωγμῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶχον καὶ ὁ Πόντος καὶ ἡ Τραπεζοῦς τὸ θλιβερὸν μερίδιον τῶν περιπετειῶν τῶν. Τότε ὁ νεαρὸς ἱεράρχης ὕψωσε τὸ ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν του κῦρος καὶ κατώρθωσε νὰ συγκρατήσῃ πολλάκις τὴν μανίαν τῶν διωκτῶν καὶ τυράννων.

Ὡς Ἀρχιεπίσκοπος εἰργάσθη μετὰ πολλῆς συνέσεως καὶ βαθείας ἀγάπης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἦτο ὁμολογουμένως ἕνας ἐπιβλητικὸς καὶ ἀριστοκράτης ἱεράρχης, πιστὸς θεματοφύλαξ τῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας, «πρίγκηψ τῆς Ἐκκλησίας», ὡς ἀπεκλήθη.

Κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου ὑπῆρξε μέγας ἐμπυχωτὴς τοῦ λαοῦ, ἰδρύσας τὴν

«Ὑπηρεσίαν Προνοίας Στρατευομένων», διὰ τῆς ὁποίας ἐβοηθήθησαν θετικῶς αἱ οἰκογένειαι τῶν μαχητῶν.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐξέλεξε τοῦτον τακτικὸν αὐτῆς μέλος, βραβεύσασα τὸσον τὴν προσφορὰν του εἰς τὸν τομέα τῶν γραμμάτων διὰ τῆς ἐκδόσεως βαθυστοχάστων συγγραμμάτων καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἔργου του «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Τραπεζοῦντος», ὅσον καὶ τὴν ὄλην αὐτοῦ σταδιοδρομίαν.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποσιωπήσωμεν τὴν ἱστορικὴν καὶ ἀνταξίαν τῶν παραδόσεων τοῦ ἔθνους ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τὸν Γερμανὸν Στρατιωτικὸν Διοικητὴν, ὅταν οἱ Γερμανοὶ, καταλαβόντες τὴν Πρωτεύουσαν, ἐζήτησαν τὴν ἐπίσημον αὐτῆς παράδοσιν:

«Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας δὲν παραδίδει τὴν πρωτεύουσαν τῆς Πατρίδος εἰς οὐδένα ξένον. Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐν καθήκον ἔχει: Νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν της».

4) Ἔνας ἀκόμη ἐθνικὸς ἀγωνιστὴς ἦτο ὁ

Δαμασκηνὸς Παπανδρέου.

Οὗτος κατήγετο ἐκ Δορβιτσῆς Ναυπακτίας καὶ διετέλεσε Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1941—1949. Ἡ ἀνοδὸς του εἰς τὸν θρόνον συνέπεσε μὲ τὴν περίοδον δεινῆς δοκιμασίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, στενάζοντος ὑπὸ τὸ πέλμα σκληροῦ κατακτητοῦ. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Δαμασκηνὸς ἀνεδείχθη κατὰ τὴν δραματικὴν ἐκείνην περίοδον ἄξιος ἡγέτης, τολμηρὸς ἀρχηγός, ἀκαταπόνητος ὑπερασπιστὴς τῶν δικαίων τοῦ λαοῦ του, διακινδυνεύσας ἐπανειλημμένως τὴν ζωὴν του. Ἔργον του ὑπῆρξεν ἡ ἰδρύσις τοῦ «Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης» (Ε.Ο.Χ.Α.), σκοπὸς τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ ἐξεύρεσις καὶ παροχὴ ἐργασίας, ἡ ἐνδυσίς καὶ θέρμανσις τῶν ἀπόρων ὀλοκλήρου τῆς ἐπικρατείας, ἐτι δὲ καὶ ἡ παροχὴ παντὸς εἴδους βοήθειας εἰς αὐτοὺς.

Ἰδρυσεν ὡσαύτως παιδικὰς ἐστίας, ὄρφανοτροφεῖα, οἴκους φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν, ὑπηρεσίας περιθάλψεως πολεμοπαθῶν καὶ ἄλλα εὐαγγῆ ἰδρύματα, διὰ τῶν ὁποίων ἀνεκούφισε τὸν λαόν. Ἐνδύητον, ἐπομένως, ἦτο νὰ κινήσῃ τὴν ὄργην τῶν κατακτητῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ τελικῶς τὸν ἐφυλάκισαν κατ' οἶκον ἐπὶ τετραμήνον.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Δαμασκηνὸς καὶ ὡς Ἀντιβασιλεὺς προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἔθνος.

Ἦτο ἄνθρωπος ἐξαιρετικῶν ἱκανοτήτων, μὲ ἰσχυρὰν κρίσιν, μὲ πολιτικὴν ἀντίληψιν τῶν πραγμάτων καὶ μὲ δραστηριότητα.

5) Ἄλλος ἐθνικὸς ἀγωνιστὴς ἦτο ὁ

Σπυρίδων Βλάχος.

Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Χιλῇ τοῦ Πόντου ἐκ γονέων ἐλκόντων τὴν καταγωγὴν ἐξ Ἠπείρου καὶ διετέλεσε Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1949—1956.

Ὁ Σπυρίδων ὑπῆρξε θεελλώδης φυσιογνωμία. Ἀνελάμβανεν ἐπικινδύνους ἐθνικὰς ἀποστολὰς τόσο ὡς Ἀρχιμανδρίτης, ὅσον, ἀργότερον, καὶ ὡς Ἐπίσκοπος Βελλᾶς καὶ Κονίτσης καὶ εἶτα Μητροπολίτης Ἰωαννίνων. Ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεδικάσθη δις εἰς θάνατον. Πολεμιστὴς καὶ ἀγωνιστὴς αὐτός, ἐδημιούργησε τὸ κίνημα τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Βορείου Ἠπείρου. Ὡς Μητροπολίτης Ἰωαννίνων ἐπλούτισε τὴν πόλιν μὲ σχολὰς καὶ εὐαγγῆ ἰδρύματα.

Ἄφ' ἧς κατέστη Ἀρχιεπίσκοπος, ἠγήθη τοῦ ἀγῶνος αὐτοδιαθέσεως τῆς Κύπρου· ἐκίνητοποίησε τὸν λαὸν ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν τοῦ 1953· διωργάνωσε τὸ δέμα τοῦ ἐπανεπατριμοῦ· ἐνήργησε τὸν ἔρανον διὰ τὴν ἀνέγερσιν 1.000 ναῶν τῆς ὑπαίθρου· διεμαρτυρήθη μετὰ δριμύτητος διὰ τὴν ἀπαγωγὴν τῶν ἐλληνοπαίδων. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ὑπεγράφη ἡ σύμβασις μετὰ τὴν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν εἰς κτήματα ἐκκλησιαστικά.

Ὁ Σπυρίδων ὑπῆρξεν ἐκ τῶν τελευταίων ἐκπροσώπων ἐν Ἑλλάδι τῆς ἐκκλησιαστικῆς πατριαρχικῆς παραδόσεως τοῦ Φαναρίου, πολλὰς ὁμοιότητας ἔχων πρὸς δύο μεγάλους Πατριάρχας, Κωνσταντῖνον τὸν Ε' καὶ Ἰωακείμ τὸν Γ'.

Ὑπῆρξεν ἀνὴρ ἀδιαμφισβητήτου κύρους καὶ προσωπικῆς ἐπιβολῆς, νοῦς πολιτικός καὶ ἐθνικός ἡγέτης μᾶλλον ἢ ἐκκλησιαστικός.

6) Κλείει ἡ σειρά τῶν ἐθνικῶν ἀγωνιστῶν μὲ τὸν

Χρυσόστομος Β' Χατζησταύρου.

Ὁ αἰόιδιμος ἀνὴρ ἐγεννήθη ἐν Ἀϊδινίῳ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ διώκησε τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1962—1967.

Ὁ Χρυσόστομος ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως ἐθνικός ἀνὴρ. Διετέλεσε στενὸς συνεργάτης τοῦ ἀειμνήστου Χρυσόστομου Σμύρνης, ἀπὸ τότε ποῦ ἦτο ἐκεῖνος ἀκόμη Μητροπολίτης Δράμας. Ὡς βοηθὸς Ἐπίσκοπος ἀκολούθως τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης εἰργάσθη μετὰ παραδειγματικῆς αὐτοθυσίας, οὐδέποτε δειλιῶν πρὸ τῶν φοβερῶν ἀντιξοοτήτων, ὑποστηρίζων ἀφόβως τὰ δίκαια τῶν ὁμοεθνῶν. Τὴν ἰδίαν ἐθνικὴν δραστηριότητα ἐπέδειξε καὶ ὡς Μητροπολίτης Φιλαδελφείας καὶ Ἐφέσου. Εἰς τὴν Μητρόπολιν Φιλίππων μετὰ ταῦτα ἐκινήθη ἀποδοτικώτατα ἐκκλησιαστικῶς, θρησκευτικῶς, κοινωνικῶς καὶ ἐθνικῶς.

Ὡς Ἀρχιεπίσκοπος εἰργάσθη μὲ ἀσυνήθη ἀντοχὴν εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς, ὡς ἀποδεικνύουν τὰ πεπραγμένα τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς του δράσεως.

Φύσει εὐγενὴς καὶ λεπτὸς, μὲ βαθεῖαν μόρφωσιν καὶ πλήρη γνώσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἀφῆκε μνήμην ἀγαθὴν, τοσοῦτα μᾶλλον, καθ' ὅσον ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον μετὰ ἀπὸ μεγάλην δοκιμασίαν τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ ἤδη ἐρχόμεθα εἰς τὴν 2αν τάξιν.

II. Ἀρχιεπίσκοποι διακριθέντες ὡς κοινωνικοὶ ἐργάται:

Προκόπιος Α' Γεωργιάδης.

Ἐξ Αἰγίου ἔλκων τὴν καταγωγὴν διετέλεσε Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1874—1889.

Πρᾶος τὴν καρδίαν, ἀπέριττος τοὺς τρόπους, καὶ σεμνὸς τὸ ἦθος, ταπεινόφρων καὶ ἐλεήμων, ὁ Προκόπιος εἴλκυσε, τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν πάντων. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἤρχισε μία ζωηροτάτη κίνησις ὑπὸ ζηλωτῶν χριστιανῶν πρὸς πνευματικὴν καλλιέργειαν τοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῆς μετέπειτα ἀναπτυχθείσης πνευματικῆς κινήσεως ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἐκκλησίας.

2) Ἐτερος κοινωνικὸς ἐργάτης ἀνεδείχθη ὁ

Γερμανὸς Καλλιγᾶς.

Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ διώκησε τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1889—1896. Ὑπῆρξεν ἀνὴρ μὲ ἐντόνους ἡγετικὰς ἰκανότητας, μὲ μεγαλεπήβολα σχέδια, μὲ τολμηρὰς συλλήψεις.

Ἄνευ ἐνδοιασμοῦ δύναται νὰ ὀνομασθῆ ἀναμορφωτής. Αὐτὸς ἔκτισε τὸ Συνοδικὸν Μέγαρον καὶ τὸν Μητροπολιτικὸν οἶκον Ἀθηνῶν. Εἰργάσθη διὰ τὴν ἐξυγιάνσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ κλήρου. Κατέστρωσε σχέδια δι' ἀνέγερσιν σχολῶν. Ὑπεστήριξε τὸ θεῖον κήρυγμα καὶ διηυκόλυσε τὴν ἰδρυσιν Συλλόγων μὲ πνευματικὴν ἀποστολήν. Ὁ θάνατός του ἐστέρησε τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ μίαν ἐξαιρετικὴν φυσιογνωμίαν.

3) Ἐνας ἄλλος κοινωνικὸς ἐργάτης ὑπῆρξεν ὁ

Θεόκλητος Α' Μηνόπουλος.

Καταγόμενος ἐκ Τριπόλεως, ἐποίμανε τὴν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1902—1917 καὶ ἀπὸ τοῦ 1920—1922. Οἱ περὶ τὸ 1910, τῆ πρωτοβουλία του, ἐγκριθέντες νόμοι, ὁ περὶ Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου ὡς καὶ ὁ περὶ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, ἀπετέλεσαν σταθμὸν σημαντικὸν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Μητροπολίτης Θεόκλητος μετὰ σθένους ὑπεστήριξε πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του συνέβησαν τὰ ἀτυχῆ γεγονότα τοῦ «ἀναθέματος», τὸ ὁποῖον τόσο πολὺ ἔβλαψε τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ Θεόκλητος εἰργάσθη πρὸς ἰδρυσιν Θεολογικοῦ Φροντιστηρίου, ἱεροδιδασκαλείων, σωφρονιστηρίου κληρικῶν καὶ πρὸς ἐπαναλειτουργίαν τῶν ἱερατικῶν σχολῶν. Οὗτος ἐπίσης ἱδρυσε τὸν «Οἶκον Τυφλῶν» ἐν Καλλιθέᾳ.

4) Μέγας ώσαύτως κοινωνικός ἐργάτης ὑπῆρξεν ὁ

Μελέτιος Μεταξάκης.

Κρῆς τὴν καταγωγὴν, διετέλεσε Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1918—1920. Ἡ ἄνοδος αὐτοῦ εἰς τὸν ὑπατον θρόνον τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἐγένετο εἰς μίαν περίοδον γενικῆς ἀναταραχῆς. Ὁ Μελέτιος, παρὰ ταῦτα ἠρξάτο ἐγκαινιάζων περίοδον μεταβολῆς τῆς κρατούσης, ἄχρι τότε καταστάσεως. Οὕτως ἴδρυσεν διὰ τοῦ «Ἱεροῦ Συνδέσμου» τὴν «Στέγην τῆς Ἐκκλησίας», δηλαδὴ Ὁρφανοτροφεῖον ἐν Βουλιαγμένῃ, τὰ Φιλόπταχα Ταμεία, ἐνδιεφέρθη διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ κλήρου, ἐπέβλεψεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκκλησιαστικοῦ τυπογραφείου, συνέταξε νέον κανονισμόν τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀνέλαβε περιοδείας ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ καὶ Ἐξωτερικῷ.

Δὲν δυνάμεθα, ἔστω καὶ ἀπλῶς, νὰ μὴ ἀναφέρωμεν τὸ ὄνομαστὸν καταστὰν «Υπόμνημα» τοῦ αἰοιδίου ἱεράρχου πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

Ὁ Μελέτιος ὑπῆρξε φλογερὰ καὶ ἀεικίνητος προσωπικότης, διακατεχομένη ἀπὸ ζοηρὰς ἀνησυχίας καὶ προικισμένη μὲ πολλὰς καὶ ἀσυνήθεις ἰκανότητας.

5) Ἀκόμη ἓνας κοινωνικός ἐργάτης ἦτο ὁ

Δωρόθεος Κοτταρᾶς.

Οὗτος εἶλκε τὴν καταγωγὴν ἐξ Ὑδρας. Ἡ παραμονὴ του εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον ὑπῆρξε βραχεῖα, ἀπὸ τοῦ 1956—1957.

Ὁ Δωρόθεος προσεπάθησε νὰ χαράξῃ φωτεινὰς γραμμὰς. Διέθεσε κατ' ἀρχὴν τὰ δικαιώματά του ἐκ γάμων καὶ διαζυγίων πρὸς ἀνέγερσιν νοσοκομείου κληρικῶν. Ἐκαμε μεγάλην μυστικὴν δωρεάν εἰς τὸ Ἄσυλον Ἀνιάτων καὶ προσέφερε διὰ διεθῆκης ὅλην του τὴν περιουσίαν εἰς τὸ Χατζηκυριάκειον Ὁρφανοτροφεῖον.

Ἐπέτυχεν τὴν ἀναγραφὴν μονίμου κονδυλίου εἰς τὸν κρατικὸν προϋπολογισμόν πρὸς μισθοδοσίαν τοῦ κλήρου. Συνεκάλεσε τὸ Ἀ' Συνέδριον Ἱεροκηρύκων τῆς Ἐκκλησίας. Ἦτο ταπεινόφρων καὶ ἄτυφος. Ὑπῆρξε ἐγκρατὴς περὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ δόκιμος συγγραφεύς.

6) Καὶ κλείει ἡ σειρά τῶν κοινωνικῶν ἐργατῶν μὲ τὸν

Θεόκλητον Β' Παναγιωτόπουλον.

Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Δημητσάνῃ. Διόκησε τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1957—1962. Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ Θεοκλήτου ἦτο ἡ ἀγάπη του πρὸς τοὺς ἱερεῖς. Τοὺς ἐκάλει συχνὰ εἰς συνάξεις. Ἐνδιεφέρθη διὰ τὴν προσέλευσιν εἰς τὸν κλήρον ἐγγάμων Θεολόγων.

Ἰδρυσεν τὸ Πνευματικὸν Φροντιστήριον ἐν Πεντέλῃ. Ἐνέκρινεν τὴν λειτουργίαν τῶν ἰδρυμάτων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Οἴκου Φοιτητρίας καὶ Σχολῆς Διακονισσῶν. Ἀνεκαίνισε τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν οἶκον. Ἐξεχώρησεν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. τὸ 1/3 τῶν δικαιωμάτων του ἐκ γάμων πρὸς προικοδοτήσιν ἀγάμων θυγατέρων ἀπόρων ἐφημερίων.

Ἦτο κατ' ἐξοχὴν ἡπιος χαρακτήρ.

Οὕτω ἐρχόμεθα εἰς τὴν 3ην τάξιν:

III. Ἀρχιεπίσκοποι διακριθέντες ὡς ἐπιστήμονες καὶ διδάσκαλοι:

4) **Μισαήλ Ἀποστολίδης.**

Κρῆς τὴν καταγωγὴν, διετέλεσεν ὁ δεύτερος μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ 1861—1862. Παρὰ τὸ ὀλιγοχρόνιον ὅμως τῆς ἀρχιερατείας του, λόγῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς του δράσεως κατέλαβεν ἐπιφανῆ θέσιν ἐν τῷ νεωτέρῳ Ἑλληνικῷ κλήρῳ.

Προηγουμένως εἰργάσθη λίαν γονίμως ἐν Βιέννῃ καὶ Τεργέστῃ ὡς Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς καὶ ἐφημέριος, ἐκμαθὼν ἐκτὸς τῆς Ἰταλικῆς καὶ τὰς γλώσσας: Γαλλικὴν, Λατινικὴν καὶ Γερμανικὴν. Ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα διωρίσθη πρῶτος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ πρῶτος Κοσμητῶρ αὐτῆς. Ἐδίδαξε Δογματικὴν καὶ Ἠθικὴν. Ἀργότερον ἐξελέγη Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἦτο καὶ διεθὼν τῆς Ριζαρείου Σχολῆς. Ἐπειδὴ τὸ Πατριαρχεῖον Κων/λεως εἶχεν ἀντιρρήσεις διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Μισαήλ μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ διὰ τῆς ἰκανότητός του ἐπέτυχεν τὴν ἀναγνώρισίν της διὰ τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 1850.

Τὴν 21 Μαΐου 1862 ἐτέλεσε τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Καθεδρικοῦ τούτου Ναοῦ.

2) Ἐτερος ἐπιστήμων καὶ διδάσκαλος ὑπῆρξεν ὁ

Προκόπιος Β' Οἰκονομίδης.

Οὗτος ἐγεννήθη εἰς Δουμηνὰ Καλαβρύτων καὶ διόκησε τὴν Μητροπόλιν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1896—1902.

Μετὰ τὰς θεολογικὰς του σπουδὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν ἀπεστάλη πρὸς συμπλήρωσιν τούτων εἰς Μόσχαν. Ἀκολουθῶς μετέβη εἰς Γενεύην καὶ Ἀϊδελβέργην, παραμείνας ἐκεῖ ἐπὶ τριετίαν, χάριν θεολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν μελετῶν.

Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα, διωρίσθη ὑφηγητὴς τῆς Ἱστορίας Δογμάτων ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ καὶ ἐν συνεχείᾳ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας Δογμάτων καὶ προσωρινῶς τῆς Πατρολογίας καὶ Ἀπολογητικῆς.

Ἡ ποιμαντορία του ὑπῆρξε γονιμοτάτη. Ἐξέπληθη πλῆρες πρόγραμμα ἐκκλησιαστικῆς ἀνορθώσεως. Ὑπεστήριξε ἐνθέρμως τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου καὶ προέτρεπε τὸν λαὸν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἀνέκυψε τὸ θέμα τῶν «Ἐδαγγελικῶν», ἥτοι τὸ ἐκ τῆς μεταφράσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὴν ἀπλοελληνικὴν προκῦψαν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀπέληξε, δυστυχῶς, εἰς αἱματηρὰ συγκρούσεις καὶ εἰς τὴν παραίτησιν τοῦ Προκοπίου.

3) Ἄλλος ἐπιστήμων σοφὸς καὶ μέγας διδάσκαλος, ὁ καὶ τελευταῖος, ὑπῆρξε ὁ

Χρυσόστομος Α΄ Παπαδόπουλος.

Ἐκ Μαδύτου τῆς Θράκης ἔλκων τὴν καταγωγὴν, ἀρχιεράτευσε ἀπὸ τοῦ 1923—1938.

Οὗτος πρὸς συμπλήρωσιν τῶν θεολογικῶν του σπουδῶν μετέβη δι' εὐρύτερας μελέτας εἰς τὰς Θεολογικὰς Ἀκαδημίας τοῦ Κιέβου καὶ τῆς Πετροπόλεως, μετὰ τὸ πέρασ τῶν ὁποίων διωρίσθη ἀρχικῶς μὲν καθηγητῆς, καὶ εἶτα Διευθυντῆς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ. Μετὰ ταῦτα τὸν εὐρίσκομεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ προϊστάμενον διαφόρων ναῶν καὶ κύριον συνεργάτην τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν «Πάνταινος» καὶ «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος». Τῷ 1911 ἀνέρχεται ἐπὶ τὴν διευθύνσιν τῆς ἐν Ἀθήναις Ριζαρίου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς. Τῷ 1914 ἐκλέγεται Καθηγητῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τῷ 1923 Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, λαβὼν αὐτὸς πρῶτος τὸν τίτλον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Ὁ Χρυσόστομος ὑπῆρξε μία πολυμερῆς καὶ σπανία προσωπικότης. Ἡ δρᾶσις του ἐστράφη περὶ τὴν νέαν διοικητικὴν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας διοργανώσιν, εἰς τὴν συστηματοποίησιν τῆς φιλανθρωπίας, τὴν τόνωσιν τοῦ θεοῦ κηρύγματος, τὴν καταπολέμησιν τῶν προπαγανδῶν, τὴν ἐνίσχυσιν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἐδημοσιεύθησαν οἱ νόμοι περὶ Ο.Δ.Ε.Π. καὶ Τ.Α.Κ.Ε., περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων, περὶ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰδρυσε τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία» καὶ «Θεολογία», τῶν ὁποίων, μετὰ τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, ὑπῆρξε ἡ ψυχὴ.

Κατέστη μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, εἰσελθὼν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της. Ὑπῆρξε ὁ πολυγραφώτερος τῶν θεολόγων τῆς νεωτέρας Ἐκκλησίας συγγραφεύς, οὐτινος, τὰ ἔργα ἀνέρχονται εἰς 700 καὶ πλέον τὸν ἀριθμὸν.

Ὁ Χρυσόστομος ὑπῆρξε ἀληθῶς πατερικὴ μορφή. Διὰ τῆς ὄλης ἐξαιρέτου ἐπιστημονικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεώς του ὑπενθύμιζε τοὺς εὐκλεεῖς χρόνους τῶν μεγάλων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος, λόγῳ τῆς μεγάλης του θεολογικῆς σοφίας, ἀποκτήσας διεθνῆς ἐπιστημονικὸν κύρος, δὲν ἀνήκεν εἰς μόνην τὴν ὀρθόδοξον θεολογικὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' ἐλογίζετο ἀθηνεΐα παγκόσμιος εἰς πάντας τοὺς θεολογικοὺς κλάδους. Ὡς ποιμὴν ἐκυβέρνησε διὰ τῆς ἀδιαλείπτου ἀφοσιώσεως, τῆς παροιμιώδους πραότητος τοῦ χαρακτήρος του, τῆς ἱεροπρεποῦς σεμνότητος του. Ὑπῆρξε ὁ ἀκραιφνῆς Ἕλληνας, ὁ ἀδιάβλητος ἱεράρχης, ὁ σοφὸς θεολόγος, ὁ ὑπέρμαχος καὶ στηρικτῆς τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως.

* * *

Αὕτη ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ ὑπῆρξε ἡ προσφορὰ τῶν ἀοιδίμων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν κατὰ τὰ διαρρευσάντα 120 ἔτη ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τῶν Ἀθηνῶν ὡς πρωτεύουσας τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, καὶ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ἀναλαβόντος τὴν Προεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Πιθανὸν νὰ μὴ ὑπῆρξε ἡ προσφορὰ ὄλων ἐντυπωσιακῆ εἰς ἅπαντας τοὺς τομεῖς. Ἀσφαλῶς ἐγένοντο καὶ σφάλματα καὶ παρατηρήθησαν καὶ ἀνθρώπινα ἄδυναμια ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ ὑψηλοῦ λειτουργήματος. Ἦσαν καὶ οἱ καιροὶ συχνὰ δύσκολοι, ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀνεδύθη ἐλευθέρᾳ μὲν, ἀλλὰ καθημαγμένη ὁμοῦ μετὰ τὸ Ἔθνος ἐκ τῶν περιπετειῶν μιᾶς δουλείας 400 ἐτῶν, ἀνοργάνωτος, παυχὴ, ὑπὸ τὴν πίεσιν ὑλικῶν ἀναγκῶν καὶ ποικίλων ἄδυναμιῶν. Ἀλλὰ καὶ πολὺ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν δὲν ἔλειψαν αἱ ἐθνικαί, περιπέτειαι, οἱ πόλεμοι, τὰ κινήματα, ἡ ποικίλη κοινωνικὴ ἀναστάσις, οἱ ἐσωτερικοὶ σάλοι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὀφειλόμενοι εἴτε εἰς τὴν ἀνάμειξιν παραγόντων ξένων πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε εἰς τὸν ἀδόκιμον χειρισμὸν ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡγήτων λεπτῶν πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπῆττον πολλὴν ἱκανότητα καὶ δεξιότητες.

Πάντως τὸ γεγονός εἶναι ὅτι, παρ' ὅλας αὐτὰς τὰς ἀντιξοότητας καὶ ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας, οἱ Προκαθήμενοι αὐτῆς, σχεδὸν εἰς τὴν ὁλότητά των, ὑπῆρξαν φωτεινὰ προσωπικότητες, αἵτινες προσήνεγκαν πολλαπλᾶς ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἔθνος, σφραγίσασαι τὴν πορείαν των μετὰ τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς ψυχῆς των, μετὰ τὴν λάμπιν τῶν μεγαλεπήβολων σχεδίων των, μετὰ τὴν αἴγλην τῆς δυναμικῆς καὶ τολμηρᾶς πρωτοβουλίας των.

Μόλις εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἅπαντες οἱ ἀοιδίμοι Προκαθήμενοι ἦσαν κατ' ἐξοχὴν ἄνδρες ἐκκλησιαστικοί, ὑψηλὴν ἀντίληψιν ἔχοντες περὶ τῆς πνευματικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ βαθεῖαν συνείδησιν τοῦ ὑπ' αὐτῆς ἔργου τῆς σωτηρίας ψυχῶν.

Τὸ σημερινὸν μνημόσυνον ἄς εἶναι μία ἐκφρασις εὐγνωμοσύνης πρὸς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔδωκαν ἑαυ-

Ε Ν Ο Ψ Ε Ι Τ Η Σ Σ Υ Ν Ο Δ Ο Υ

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΥ*

Τὸ νόημα τῆς μοναστικῆς φυγῆς

Ἡ ἱστορία τοῦ Χριστιανικοῦ ιδεώδους καὶ τοῦ συναφοῦς πολιτισμοῦ, οὐδόλως ὑπῆρξεν εἰδυλλιακὴ καὶ ἀναίμακτος. Διεξήχθη μὲ ἀγῶνας καὶ ἐκερδήθη μὲ αὐστηρὰν ἀπολογητικὴν καὶ θεολογικὰς συζητήσεις. Ἦδη ὁ δ' αἰὼν ὑπῆρξε περίοδος τραγικῶν συγκρούσεων καὶ ἀντιγναμιῶν. Ἡ Αὐτοκρατορία μετὰ τὴν κατάπαισιν τῶν διωγμῶν, ἀπέβη Χριστιανική. Ἡ εὐκαιρία τῆς μεταμορφώσεως τῶν εὐγενῶν προσπαθειῶν τοῦ συνόλου τῆς ἀνθρωπότητος εἰς δημιουργικότητα ἀνωτέρας μορφῆς εἶχε δοθῆ. Καὶ ὅμως, ἀπὸ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἐκχριστιανισμένην Αὐτοκρατορίαν, ἀρχεται ἡ φυγὴ, ἡ φυγὴ πρὸς τὴν ἔρημον. Εἶναι ἀληθές, ὅτι καὶ πρὶν ἀκόμη, πολλοὶ ἐσυνείθιζον νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς πόλεις, ἀκόμη καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν. Ἐφευγον διὰ νὰ κατοικήσουν μόνοι ἢ διὰ νὰ πλανῶνται εἰς τὰς ἐρήμους καὶ τὰς ὁπὰς τῆς γῆς.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 555 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 28 τεύχους.

τοὺς διὰ τὸ καλὸν τοῦ συνόλου, ἐφαρμόσαντες τὴν ρῆσιν τοῦ Κυρίου: «Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθεισιν ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ἰωάν. 10,11).

Τῶν μακαριὰ τῆ λήξει γενομένων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν αἰωνία καὶ ἀγήρωσ ἡ μνήμη!

Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

1. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν, Ἀθήναι 1928.
2. Βασιλείου Ἀτέση, Μητροπολίτου πρ. Λήμνου, Ἐπίτομος Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τ. Α-Γ', ἐν Ἀθήναις 1948—1969.
3. Βασιλείου, Μητροπολίτου πρ. Λήμνου, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον, Ἀθήναι 1957.
4. Χρυσ. Νεαμονιτάκη, Χρυσόστομος Α. Παπαδόπουλος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος (1868-1938), Ἀθήναι 1969.
5. Ἰωάννου Χρ. Κωνσταντινίδου, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν τριακονταεπταετίαν 1923-1935, Ἐν Ἀθήναις 1961.
6. Τοῦ αὐτοῦ, Χρυσόστομος Παπαδόπουλος (1868-1938) Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος (1923-1938), Ἐν Ἀθήναις 1968.
7. Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ἐτῶν 1938, 1949, 1956, 1957, 1962, 1968.
8. Περιοδικὸν «Ὀικοδομὴ» Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, τόμοι Α' - Δ' 1958—1961.

† Ὁ Νικαίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Τὸ ἀσκητικὸν ιδεῶδες διήλθε ἀπὸ πολλὰ στάδια καὶ σχήματα. Ὑπέστη ἐπὶ μακρὸν τὴν ἐξέλιξιν τῆς διαμορφώσεώς του ὡς μέσου ἀσκήσεως καὶ ἐσωτερικῆς καθάρσεως. Ὁ Ὀριγῆνης, ἐπὶ παραδείγματι, ὑπῆρξε μέγας διδάσκαλος τῆς πνευματικῆς ζωῆς, διὰ τῆς ἀσκήσεως. Ρεῦμα ὅμως, κίνημα συστηματικόν, ἀρχίζει μόνον μετὰ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον. Θὰ ἦτο τελείως ἄδικον νὰ ὑποψιασθῶμεν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐγκατέλειπον τὸν «κόσμον», ἀπλῶς ἐπειδὴ ἐθεώρουν δύσκολον, ἀνυπόφορον καὶ τυραννικὸν τὸ φορτίον των, καὶ ὅτι ἀνεζήτουν μίαν ἀνεύθυνον «ἀναπαυτικὴν ζωὴν». Εἶναι δύσκολον νὰ διακρίνωμεν κατὰ ποίαν ἔννοιαν ἡ ζωὴ εἰς τὴν ἔρημον, μὲ τὰς τόσας στέρησεις τῆς, θὰ ἦτο περισσότερο «ἀνετος».

Εἶναι ἀληθές ἐπίσης, ὅτι εἰς τὴν Δύσιν κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἡ Αὐτοκρατορία ὑφίστατο ἀλλεπάλληλα ἐξωτερικὰ πλήγματα. Καὶ ἐσωτερικῶς ἐτεμαχίζετο. Ὅσάκις ἐκινδύνευεν ἀπὸ βαρβαρικὰς ἐπιδρομὰς ἀντιμετώπιζε ἕνα ἀγῶνα ἐπιβιώσεως. Πολλοὶ ἐνόμιζον, ὅτι ἐγγίζει ἡ δευτέρα τοῦ Κυρίου παρουσία, ὅτι οἱ φόβοι καὶ αἱ προσδοκίαι τῆς Ἀποκαλύψεως ἐκπληρώνονται καὶ ὅτι γοργὸν ἐπίκειται τὸ τέλος τῆς ἱστορίας.

Εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἡ Χριστιανικὴ Αὐτοκρατορία, περισσότερο προνομιούχος, προχωρεῖ πρὸς τὴν οἰκοδομὴν καὶ τὴν ἀνασυγκρότησιν. Παρ' ὅλας τὰς ἀμηχανίας καὶ τοὺς καθημερινοὺς κινδύνους εἰς τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς Αὐτοκρατορίας ἦτο κανεὶς περισσότερο αἰσιόδοξος καὶ βέβαιος. Πολλοὶ ἀνδαφικοὶ δίδουν προῶρους ἐρμηνείας τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἐκκινῶν ἀπὸ μίαν ὄνειροπόλησιν, ὡσάν νὰ εὐρίσκωνται ἐνώπιον μῖα πραγματοποιηθείσης ἐπὶ τῆς γῆς Πόλεως τοῦ Θεοῦ. Καὶ πολλοὶ πράγματι ὑπέκυψαν εἰς τὸ ἀπατηλὸν αὐτὸ θέλημα τῆς θεοκρατίας. Ἄλλ' ἐὰν παρὰ ταῦτα, ὑπῆρξαν τόσον πολλοὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν, οἱ ὅποιοι ὄντως προὔτιμησαν νὰ «μεταναστεύσουν» εἰς τὴν ἔρημον, ἔχομεν κάθε λόγον νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἔφυγον ὄχι τόσον ἀπὸ τὰς ἀνησυχίας καὶ τὰς ταραχάς, ὅσον ἀπὸ τὴν ἐνόχλησιν τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τὰς «κοσμικὰς μερίμνας», αἱ ὅποια δὲν λείπουν ἀκόμη καὶ εἰς ἕνα Χριστιανικὸν πολιτισμὸν.

Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὑπῆρξε λίαν σαφῆς εἰς τὰς ὑποδείξεις του διὰ τοὺς κινδύνους ἐκ τῆς ἀνεσεως καὶ τῆς «ἐνημερίας». Κατ' αὐτόν, «ἡ ἀσφάλεια εἶναι ὁ μέγιστος ὄλων τῶν διωγμῶν», χειρότερος ἀκόμη καὶ τῶν πλέον αἱματηρῶν ἐξωθεν διώξεων. Ὁ πραγματικὸς κίνδυνος, κατὰ τὸν αὐτὸν πατέρα,

τῆς ἀληθινῆς εὐσεβείας ἀρχίζει ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν στιγμήν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ πολιτεία προστατεύει τὴν Ἐκκλησίαν. Συμπίπτει πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν νίκην τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν ὁ Χριστιανὸς ἀνεμπόδιστος πλέον κατορθώνει νὰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον μετ' ἀξιολόγου ἀσφαλείας καὶ δὴ καὶ ἀνέσεως, καὶ νὰ λησμονήσῃ, ὅτι δὲν εἶχε «μένουσαν πόλιν» ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ὅτι ὄφειλε νὰ εἶναι ξένος καὶ ὀδοιπόρος, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς ἀρχίζει ἡ φρικτὴ παρανόησις τοῦ εὐαγγελικοῦ ιδεώδους.

* *

Πρὸς τὴν τελειότητα

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ λεχθῇ, ὅτι οὐδόλως προδίδει ἔλλειψιν ἀγωνιστικότητος καὶ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὸν κόσμον ὁ διαχωρισμὸς τοῦ Μοναχοῦ. Ἐχει πλήρη συναίσθησιν τῶν ὑποχρεώσεών του καὶ δὲν μειώνει τὸν βαθμὸν τῶν θυσιῶν καὶ στερησεων, διότι ἀγωνίζεται κατὰ μόνας. Εἶναι ἀπάνταστα τὰ ἐμπόδιά του, οἱ πειρασμοὶ καὶ νοεροὶ ἐχθροὶ, αἱ ὀχλήσεις πνευμάτων ἀκαθάρτων καὶ ὁ διαρκὴς πόλεμος τοῦ ἑαυτοῦ του. Εἶναι ἐσφαλμένη ἡ γνώμη, ὅτι ὁ Μοναχὸς ἐκλέγει τὸν ἀπερίσπαστον βίον, μακρὰν τῶν κοσμικῶν ὑποχρεώσεων. Θὰ πρέπει πρὸς στιγμήν νὰ μεταφερθῇ τις εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν τοῦ Μοναχοῦ, διὰ νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς διαστάσεις καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἀντιπάλων καὶ τῶν μετώπων.

Οἱ ὑπὸ ζέοντος ἐνθουσιασμοῦ διαπνεόμενοι πιστοὶ παύουν πλέον νὰ θεωροῦν ἐπιτετραμμένην τὴν ἐντὸς τῶν κοινωνιῶν παραμονὴν των καὶ ἀρχίζουν νὰ κρίνουν ὡς ἐπιβεβλημένον δι' αὐτοὺς καθῆκον τὴν ἀπομάκρυνσίν των καὶ τ ο π ι κ ῶ ς ἐκ τοῦ «κόσμου», διὰ νὰ ζήσουν μακρὰν αὐτοῦ εἰς τὰς ἐρήμους καὶ τὰ ὄρη κατὰ μόνας, ὡς μοναχοί.

Αὐτὴ δὲ ἀκριβῶς ἡ «φυγὴ» ἐκ τῶν κοινωνιῶν, θεωρεῖται ὡς ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας «φιλοσοφίας κορυφῆν ἀναβῆναι». Τοῦτο ἀποτελεῖ κατ' οὐσίαν καὶ τὸ νέον στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῆς ὡς ἔνω ἐποχῆς προστίθεται εἰς τὸν ἀρχαιότατον ἐγκρατῆ χριστιανικὸν βίον καὶ δημιουργεῖ τὴν μοναχικὴν κίνησιν. Τὴν ἐκ τοῦ κόσμου «φυγὴν» ἀκολουθεῖ ἐπὶ τούτοις ἔντασις τῆς παντοειδοῦς ἀσκήσεως, εἰς ἀσυνήθη πολλακίς διὰ τὴν παλαιότεραν ἐποχὴν βαθμὸν, εἰς τὴν ὁποίαν ἄσκησιν ἐπιδίδονται οἱ πρῶτοι ἐκεῖνοι ἀναχωρηταὶ ζῶντες ὡς ἐρημίται, «ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄραις τῆς γῆς».

Τοιοῦτοτρόπως τὸ ἀπαντῶμενον κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, ὑπὸ δὲ τοῦ Ὁριγένους ὡς καὶ ὑπὸ ἄλλων διδασκάλων διαγραφόμενον ἀσκητικὸν ιδεῶδες, ἐμφανίζεται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὡς μοναχικὸν ιδεῶδες, ὡς νέον ιδεῶδες χριστιανικῆς τελειώσεως. Ἀπαιτεῖ ὁμως ἠῤῥξημένον ἡρωϊσμόν, τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τοῦ κόσμου, τὴν ἀποκοπὴν ἐκ

τῶν συγγενικῶν δεσμῶν, πλήρη αὐταπάρνησιν, θυσίας καὶ ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὁποίους μόνον πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ πιστοὶ, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπιτελέσουν ἡρωϊκὰς πράξεις εὐσεβείας, ὑπερβαινούσας τὸ συνήθες μέτρον, ἠδύνατο νὰ ἀποδυθοῦν. Λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν ἀνωτέρω, δὲν θὰ εὐρίσκηται τις ἐκτὸς τῆς ἀληθείας, ἐὰν ἰσχυρισθῇ, ὅτι ἡ κατάπαυσις τῶν διωγμῶν, εἰς οὓς ἐδοκιμάζοντο οἱ «ἐτοιμοὶ» ἵνα ὁμολογήσουν, καὶ διὰ τῆς ὑψίστης θυσίας των ἀκόμη, τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν αὐτῶν εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ὑπεβοήθησεν ἀσφαλῶς τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀπαιτούσης ὄντως παρὰ τοῦ πιστοῦ μεγίστας θυσίας μοναχικῆς ταύτης κινήσεως.

Τὸ νόημα τοῦ Μοναχισμοῦ δὲν εὐρίσκεται κυρίως εἰς τὴν ἀνάληψιν δεσμευτικῶν ὄρκων καὶ αὐστηρῶν εὐχῶν. Αἱ μοναστικαὶ ὑποσχέσεις εἶναι μία ἀπλὴ προέκτασις καὶ ἐπανεμφάνισις τῶν κατὰ τὸ Βάπτισμα σχετικῶν εὐχῶν. Δὲν ὑπάρχει, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμφανίσεως τὸ πρῶτον τοῦ μοναχισμοῦ, εἰδικὸν «μοναστικόν» ιδεῶδες ἀποβλέπον εἰς ξεχωριστὴν τάξιν, ἀπεσπασμένον ἀπὸ τοῦ κόσμου χριστιανῶν. Οἱ πρῶτοι μοναχοὶ ἐξήτουν ἀπλῶς, ὡς ἀπλοὶ χριστιανοὶ νὰ πραγματοποιήσουν πλήρως τὸ κοινὸν Χριστιανικὸν ἰδανικόν, τὸ ὁποῖον, κατ' ἀρχὴν προέκειτο ἐνώπιον οἰουδήποτε πιστευόντος εἰς Χριστόν ἀτόμου. Διεπιστοῦτο ὁμως, ὅτι ἡ πραγματοποίησις ἀκριβῶς αὕτη ἦτο σχεδὸν ἀδύνατος ἐντὸς τῆς ὑφισταμένης διαρθρώσεως τῆς ὑπαρχούσης κοινωνίας καὶ τῆς ζωῆς, ἔστω καὶ μετεσχηματισμένης εἰς μίαν ἀνωτέρου τύπου Χριστιανικὴν Αὐτοκρατορίαν. Ἡ μοναστικὴ φυγὴ κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα ἦτο πρωτίστως ἀποχώρησις ἐκ τῆς Αὐτοκρατορίας, καὶ ἐξ ὅλων τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν προνομίων αὐτῆς. Ἡ ἀσκητικὴ ἀπάρνησις ἐξυπονοεῖ πρῶτον πάντων τὴν πλήρη ἀποξένωσιν ἀπὸ τῶν ἐγκοσμίων, ἀπὸ τὸν θόρυβον, ἀπὸ τὴν ἔλξιν τῶν ἡδονῶν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κοινωνικῶν δεσμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐμποδίζουν τὴν ἀνάτασιν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν προσήλωσιν της εἰς τὸν Χριστόν.

Εἰς τὴν «ἐκχριστιανισθεῖσαν» πόλιν ἡ ἀντίθεσις αὕτη δὲν ἔσβυσεν. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ Μοναχισμὸς, ὡς βίωμα καὶ ὡς τρόπος ἀσκήσεως τοῦ καλοῦ ἀποτελεῖ κάτι τὸ «διάφορον». Εἶναι μία νέα ἀντιληψις τοῦ βιώματος τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀντιπόλεως». Διότι εἶναι βασικῶς «ἄλλη» πόλις. Οὐσιαστικῶς παραμένει εἰς ἰδιαίτερον χῶρον, πάντοτε ἐκτὸς τοῦ κοσμικοῦ ἐπιγείου συστήματος. Συχνάκις διεκδικεῖ τὴν ἐξω-ἐδαφικότητά του καὶ τὴν αὐτοτέλειάν του, ἀκόμη καὶ ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ ἰσχύον ἐν γένει ἐκκλησιαστικὸν σύστημα. Συχνὰ εἶναι ἀνεξάρτητος, ἰδιόρρυθμος, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς τοπικῆς ἐπαρχικῆς δικαιοδοσίας ὑπὸ τὸν κανονικὸν Ἐπίσκοπον. Ὁ Μοναχισμὸς εἶναι κατ' ἀρχὴν «ἐξοδος» ἐκ τοῦ κόσμου. Εἶναι ἐξοδος ἀπὸ τῆς φυσικῆς κοινωνικῆς τάξεως. Εἶναι ἀπάρνησις τῆς οἰκογενείας καὶ ὅλων τῶν θελγῆτρων της, τῆς κοινωνικῆς θέσεως, ἀκόμη καὶ αὐτῶν τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων τῆς ἀστικῆς ιδιότητος τοῦ πολίτου.

Ε Κ Θ Ε Σ Ι Σ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΧΑΛΚΗΔΟΝΙΩΝ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Πρωτοβουλία τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπραγματοποιήθη ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας ἀπὸ 16-21 Αὐγούστου 1970 ἡ τρίτη ἀνεπίσημος συνάντησις Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων θεολόγων — μετὰ τὰς δύο προηγουμένας, ἧτοι τὴν πρώτην ἐν Aarhus τῆς Δανίας ἀπὸ 11-15 Αὐγούστου 1964¹ καὶ τὴν δευτέραν ἐν Bristol τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ 25-29 Ἰουλίου 1967². Πρόκειται περὶ προκαταρκτικοῦ καὶ διερευνητικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου, διεξαγομένου κατὰ τὴν τελευταίαν ἐξαετίαν ἀνεπίσημως μεταξὺ θεολόγων τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν Ἀντιχαλκηδονίων ἐλασσόνων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς: Κοπτικῆς, Αἰθιοπικῆς, Ἀρμενικῆς, Συροϊακωβιτικῆς καὶ Μα-

λαμπαρικῆς (ἐν Ἰνδία)³. Ὁ διάλογος οὗτος εἶναι προπαρασκευαστικὸς τοῦ ἐπισημοῦ θεολογικοῦ διαλόγου, τοῦ ἀποφασισθέντος πρὸς διετίας ὑπὸ τῆς Ε' Πανορθόδοξου Διασκεψεως⁴, πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ὁποίου συνεκροτήθη ἤδη ὑπὸ τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μεγάλη Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἧτις μέλλει νὰ ἀρχίσῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος.

Εἰς τὴν παροῦσαν τρίτην συνάντησιν καὶ σύσκεψιν ἔλαβον μέρος 29 ἐν ὅλῳ θεολόγοι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν, ἧτοι 19 Ὁρθόδοξοι καὶ 10 Ἀντιχαλκηδό-

1. Βλέπ. Ἰ.ω. Καρμίρη, Ἀνεπίσημος συνάντησις Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων θεολόγων, ἐν «Ἐκκλησία» 41 (1964) 456-461, τὰ δὲ πλήρη πρακτικὰ αὐτῆς ἐν «The Greek Orthodox Theological Review», Vol. 10 (1964-1965) Nr. 2.

2. Αὐτόθι, «The Gr. Orth. Theol. Review» 13 (1968) Nr. 2, ὡς καὶ «Θεολογία» 39 (1968) 681 ἐξ.

3. Πλεῖω περὶ αὐτῶν βλέπ. ἐν Ἰ.ω. Καρμίρη, Αἱ ἀρχαῖαι Ἀντιχαλκηδόνειοι Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἡ βῆσις τῆς ἐπανενώσεως αὐτῶν μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1965.

4. Βλέπ. Ἰ.ω. Καρμίρη, Ἡ Ε' Πανορθόδοξος Διάσκεψις, Ἀθήναι 1968, σ. 43-45. Πρβλ. καὶ Ἀξώμης Νικολάου, Διάσκεψις Ἀνατολικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, Ἀθήναι 1965. Α. Πανώτῃ, Ἡ Ὁρθόδοξια καὶ αἱ ἀρχαῖαι Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι, Ἀθήναι 1965.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον ἐξοδος. Συγχρόνως εἶναι καὶ μετάβασις εἰς ἕτερον κοινωνικὸν ἐπίπεδον καὶ εἰς νέαν ἀσυνήθη διάστασιν. Εἰς τὴν κοινωνικὴν ταύτην ἐξώκοσμον τάσιν συνίσταται ἡ κυρία ἰδιοτυπία τοῦ Μοναχισμοῦ ὡς ἐνδοστροφικοῦ κινήματος, καὶ ἡ ἱστορικὴ αὐτοῦ σημασία. Αἱ ἀσκητικαὶ ἀρεταὶ δύνανται ν' ἀσκηθῶν καὶ ὑπὸ λαϊκῶν. Γίνονται κτῆμα ἀκόμη καὶ ἐκεῖνων, οἵτινες μένουσιν εἰς τὸν κόσμον.

Τὸ ἰδιάζον τοῦ Μοναχισμοῦ εἶναι ἡ κοινωνικὴ διάρθρωσις του. Δημιουργεῖ ἕνα κόσμον ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ὑπάρχοντος κόσμου. Ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἐπολώθη. Ἡ Χριστιανικὴ ἱστορία ἐξελίσσεται εἰς μίαν ἀντίθεσιν μεταξὺ τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐρήμου. Διὰ τοῦτο καὶ ἦτο ἀναπόφευκτος ἡ σύγκρουσις. Ἡ ἔντασις αὕτη κορυφῶται εἰς βιαίαν ἐκρηξίν κατὰ τὴν Εἰκονοκλαστικὴν διαμάχην.

Εἰς περίοδον γενικῆς παρακμῆς τῶν πνευματικῶν ἀξιών καὶ τοῦ μοναχικοῦ ιδεώδους παρίσταται ἀπόλυτος ἀνάγκη ὑπομνήσεως τοῦ βασικοῦ σκοποῦ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ Μοναχισμοῦ. Καὶ οὗτος εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῆς ἀδελφότητος, τῆς συναδελφώσεως ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων, τῆς πνευματικῆς ἐνότητος. Τὸ Κοινόβιον εἶναι μικρογραφία τῆς ἐδρυτέρας συνοχῆς καὶ ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων ἐντὸς τῆς κοινωνίας. Ἐκεῖ, κατὰ τὸν Μ.

Βασίλειον, ἐπιτυγχάνεται «ἡ συνένωσις τῶν μοναχῶν εἰς ἕνα σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, ἕνωσις ἐν τῇ ἀγίᾳ Τριάδι... Τὸ συναγαγὸν τοὺς μοναχοὺς ὄνομα ἐστὶν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου». Ὁ ἡγούμενος τῆς μοναστικῆς ἀδελφότητος εἶναι τὸ πρότυπον τῆς ιδεώδους κοινωνίας, ὅπου θὰ πρυτανεῦῃ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀλληλεγγύη.

Μὲ τὸ ἴδιον νεῦμα ἐρμηνεύει ὁ ἱ. Χρυσόστομος τὴν συνάθροισιν Μοναχῶν προσερχομένων ἀπὸ διάφορα μέρη, καὶ θετόντων ἑαυτοὺς ὁμοστέγους καὶ ὁμοτραπέζους ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἐποπτεῖαν τοῦ «Γέροντος». Ὅπως ὁ ἐπίσκοπος ἐκφράζει κατὰ τινὰ τρόπον τὸ κῦρος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῶν πιστῶν, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ ἡγούμενος ἐργάζεται ἀόκνως, ὅπως ἀναδείξῃ τοὺς ὑφισταμένους του ὑπόδειγμα πνευματικῆς καὶ θεομιμήτου πολιτείας. Μὲ τὴν συναδέλφωσιν καὶ τὴν ἐν τῇ προσευχῇ ζωὴν ἐνώνονται στενώτερον μὲ τὸν Χριστόν. «Ποῖαν ἐτέραν ζητεῖς συναγωγὴν τοιαύτην; Ποῖον ἕτερον βουλευτήριον, ποῖαν σύνοδον; ὅπου τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅπου ὁ Ἰησοῦς μέσος καὶ ὁ τούτου πατήρ»².

† Ὁ Καλαβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

(Συνεχίζεται)

1. Ὅρος κατὰ πλάτος 36: P.G. 31,100.

2. P.G. 51,70.

νιοι. Οὕτω μετέσχον ἐκ μέρους τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὁ μητροπολίτης Καλαβρίας Αἰμιλιανὸς καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Δαμασκηνὸς Παπανδρέου, τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ὁ μητροπολίτης Λάβνου Γεώργιος (Khodr), τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος οἱ καθηγηταὶ Ἰ. Καρμίρης, Γ. Κονιδάρης καὶ Ν. Νησιώτης, τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἰ. Ρωμανίδης, τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὡς καὶ οἱ διδάκτορες Θεολογίας Ἰ. Ζηζιούλας καὶ Ἀ. Ἀρβανίτης, τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ὁ ἐπίσκοπος Χερσῶνος Πέτρος (L' Huillier), οἱ πρεσβύτεροι-καθηγηταὶ V. Boronov και L. Voronov και ὁ καθηγητὴς N. Zabolotsky, ἔτι δὲ οἱ ἐξ Ἀμερικῆς Ρῶσοι πρεσβύτεροι-καθηγηταὶ G. Florovsky και J. Meyendorff, τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας ὁ καθηγητὴς N. Chitescu, καὶ τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας ὁ μητροπολίτης Sliven Νικὸδημος καὶ οἱ καθηγηταὶ D. Piperov και E. Zoniewski. Ἐκ μέρους δὲ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν μετέσχον: ἐκ τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας ὁ ἐπίσκοπος Anba Gregorius, ἐκ τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας οἱ πρεσβύτεροι H.M. Worgneh και G. E. Degou και ὁ θεολόγος A. C. Kahali, ἐκ τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας οἱ πρεσβύτεροι M. Krikorian και N. Bozabalian, ἐκ τῆς Συροιακωβιτικῆς Ἐκκλησίας ὁ μητροπολίτης Severius Zakka Iwas και ἐκ τῆς Μαλαμπαρικῆς Ἐκκλησίας ὁ μητροπολίτης Theophilos Philipos και οἱ πρεσβύτεροι T. P. Verghese και K. C. Joseph.

Μετὰ τὴν διὰ προσευχῆς ἑναρξιν τῆς συσκέψεως, τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ προγράμματος τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς καὶ τὸν καθορισμὸν διαφόρων διαδικαστικῶν ζητημάτων, ὠμίλησαν ἀλληλοδιαδόχως ἅπαντες σχεδὸν οἱ μετέχοντες θεολόγοι περὶ τῶν ὑφισταμένων ἐν ταῖς ἰδίαις αὐτῶν χώραις στενῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν, συνάμα δὲ ὑπέβαλον διαφόρους πρακτικὰς προτάσεις πρὸς περαιτέρω σύσφιγξιν καὶ καλλιέργειαν στενοτέρων σχέσεων καὶ προάθησιν τοῦ καθόλου ἐνωτικῆς ἐργου μεταξὺ τῶν εἰρημένων Ἐκκλησιῶν. Ἀκολούθως ἤρξατο ἡ ἀνάγνωσις τῶν ὑποβληθεισῶν εἰσηγήσεων καὶ ἡ διεξοδικὴ ἐπ' αὐτῶν θεολογικὴ συζήτησις, δι' ἧν ἐπεσημάθησαν σημεῖα τινα συμφωνίας καὶ διαφωνίας τῶν κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησιῶν. Οὕτω τῇ 17 Αὐγούστου ἀνεγνώσθησαν καὶ συνεζητήθησαν αἱ δύο ἱστορικῶν περιεχομένου εἰσηγήσεις: τοῦ Αἰθίοπος V. C. Samuel ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «σύντομος ἱστορία τῶν προσπαθειῶν πρὸς ἐπανένωσιν τῆς Χαλκηδονίου καὶ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων μερίδων ἀπὸ τοῦ 451 μέχρι τοῦ 641 μετὰ Χριστόν», καὶ τοῦ Ἑλλήνου καθηγητοῦ Γ. Κονιδάρη ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἡ ἀπόφασις τῆς Χαλκηδόνος μέχρι τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου· εἰσαγωγή καὶ περίληψις ἀπὸ ἐπόψεως ἐσωτερικῆς συνοχῆς τοῦ τριαδικοῦ κοί τοῦ χριστολογικοῦ δόγματος· ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐνότης τοῦ Κράτους καὶ σχέσεις αὐτῶν κατὰ τὸν καθορισμὸν τῶν δογμάτων. Τῇ 18 Αὐγούστου ἀνεγνώσθησαν καὶ συνεζητήθησαν αἱ εἰσηγήσεις τοῦ Ρώσου ἐπισκόπου Χερσῶνος Πέτρου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν καὶ κανονικὰ παραδόσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ

τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν», τοῦ Ἑλλήνου καθηγητοῦ Ἰω. Καρμίρη ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «διὰ κρισεῖς μεταξὺ τῶν «ἄρων» καὶ τῶν «κανόνων» τῶν ἀρχαίων Συνόδων καὶ σημασία αὐτῶν διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος», ὡς καὶ τοῦ Ρουμανοῦ καθηγητοῦ N. Chitescu ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν. Τῇ 19 Αὐγούστου ἀνεγνώσθησαν καὶ συνεζητήθησαν αἱ εἰσηγήσεις τοῦ Μαλαμπαρινοῦ πρεσβυτέρου P. Verghese ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἐκκλησιολογικαὶ ἀπόψεις ἀναφερόμεναι εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν» καὶ τοῦ Ἑλλήνου θεολόγου Ἰ. Ζηζιούλα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «τὰ ἐπιπροσοῦντα εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς Χαλκηδονεῖου καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἀντιχαλκηδονεῖων Ἐκκλησιῶν», ἐπὶ πλεόν δὲ ἤρχισεν ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐκδοθησομένης ἐκθέσεως τῶν συμπερασμάτων τῆς συσκέψεως. Τῇ 20 Αὐγούστου ἀνεγνώσθη καὶ συνεζητήθη ἡ εἰσηγήσις τοῦ Ἑλλήνου ἀρχιμανδρίτου Δαμασκηνοῦ Παπανδρέου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἱστοριοθεολογικὴ θεώρησις τῶν ἀναθεμάτων τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὑπὸ τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας», εἶτα δὲ ἐπηκολούθησε μακρὰ συζήτησις τοῦ ὑποβληθέντος σχεδίου ἐκθέσεως τῶν συμπερασμάτων τῆς συσκέψεως. Τέλος τῇ 21 Αὐγούστου ἀνεγνώσθη καὶ συνεζητήθη ἡ εἰσηγήσις τοῦ Ἀρμενίου πρεσβυτέρου M. K. Krikorian ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «αἱ τρεῖς πρῶται Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ ἡ σημασία αὐτῶν διὰ τὴν Ἀρμενικὴν Ἐκκλησίαν», ἐν συνεχείᾳ δὲ συνεπληρώθη ἡ συζήτησις καὶ ἔγκρισις τοῦ κεμένου τῆς ἐκθέσεως τῶν συμπερασμάτων τῆς τρίτης συσκέψεως τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων θεολόγων, τὸ ὅποιον ἔχει ὡς ἔπεται:

«1. Ἡ τρίτη ἀνεπίσημος σύσκεψις μεταξὺ θεολόγων τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν συνῆλθεν ἀπὸ 16-21 Αὐγούστου 1970 ἐν Γενεύῃ, ἐν ἀτμοσφαιρᾷ ἀπροκαταληψίας καὶ ἐμπιστοσύνης, δημιουργηθείσῃ ὑπὸ τῶν δύο προηγηθεισῶν συσκέψεων ἐν Aarhus (1964) καὶ Bristol (1967).

Ἐπιβεβαιώσισις τῆς χριστολογικῆς συμφωνίας.

2. Ἐπεβεβαιώσαμεν τὰς συμφωνίας ἡμῶν ἐν Aarhus καὶ Bristol ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς κοινῆς ἡμῶν Χριστολογίας. Ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ χριστολογικοῦ δόγματος αἱ δύο παραδόσεις ἡμῶν, παρὰ τὸν χωρισμὸν δέκα πέντε αἰῶνων, εὐρίσκονται εἰσέτι ἐν πλήρει καὶ βαθεῖα συμφωνίᾳ μετὰ τῆς καθολικῆς παραδόσεως τῆς μιᾶς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Αὕτη εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ ἀγίου Κυρίλλου (Ἀλεξανδρείας) περὶ τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων ἐν Χριστῷ, τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν ἀποδεχόμεθα, ἔστω καὶ ἂν χρησιμοποιῶμεν διαφέρουσαν ὀρολογίαν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς διδασκαλίας ταύτης. Πάντες ἡμεῖς διδάσκουμεν, ὅτι ὁ ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ

κατά την θεότητα ἐγένετο διὰ τῆς ἐνσαρκώσεως ὁμοούσιος καὶ ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐγεννήθη ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου Μαρίας, ἐνωθεισῶν ἐν αὐτῷ τῶν δύο φύσεων ἐν τῇ μιᾷ ὑποστάσει τοῦ Θεοῦ Λόγου ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, μεθ' ὧν τῶν ἰδιοτήτων καὶ δυνάμεων τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν θεότητα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

3. Ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις καὶ ἐνέργεια τοῦ Χριστοῦ οὔτε ἀπεροφήθη οὔτε κατεπιέσθη ὑπὸ τῆς θείας αὐτοῦ θελήσεως καὶ ἐνεργείας, οὔτε ἀντίκειται ἢ προτέρα πρὸς τὴν τελευταίαν, ἀλλ' εἶναι ἠνωμένοι ἐν τελείᾳ ἁρμονίᾳ ἀδιαιρέτως καὶ ἀσυγχύτως. Ὁ θέλων καὶ ἐνεργῶν εἶναι πάντοτε τὸ ἐν πρόσωπον (ὑπόστασις) τοῦ σεσαρκωμένου Λόγου. Εἷς εἶναι ὁ Ἐμμανουήλ, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ὁ Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν, Ὁν προσκυνούμεν καὶ λατρεύομεν, καὶ Ὅστις ἔτι εἶναι εἷς ἐξ ἡμῶν.

4. Εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι ἡ συμφωνία ἡμῶν ἐκτείνεται πέραν τῆς χριστολογικῆς διδασκαλίας, περιλαμβάνουσα καὶ ἄλλα στοιχεῖα τῆς αὐθεντικῆς Παραδόσεως, εἰ καὶ δὲν ἔχομεν συζητήσει πάντα τὰ θέματα ἐν λεπτομερείᾳ. Ἀλλὰ δι' ἀμοιβαίων ἐπισκέψεων καὶ μελέτης τῆς ἐκατέρωθεν λειτουργικῆς παραδόσεως καὶ θεολογικῶν καὶ πνευματικῶν συγγραμμάτων ἀνεκαλύψαμεν ἐκ νέου, ἐν εὐχαριστίᾳ πρὸς τὸν Θεόν, τὴν ἀμοιβαίαν συμφωνίαν ἡμῶν ἐν τῇ κοινῇ παραδόσει τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας, ἐν πᾶσι τοῖς σπουδαίοις θέμασιν, ὡς τῆς λειτουργίας καὶ τῆς πνευματικότητος, τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς κανονικῆς πράξεως, ἐν τῇ ὑφ' ἡμῶν κατανοήσει τῆς Ἁγίας Τριάδος, τῆς Ἐνσαρκώσεως, τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας ὡς κοινωνίας τῶν Ἁγίων μετὰ τῆς Ἱεραρχίας αὐτῆς καὶ τῶν Μυστηρίων καὶ τῆς ζωῆς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ὅτε ὁ Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν ἐλεύσεται ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ.

5. Προσευχόμεθα ὅπως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καθοδηγῇ ἡμᾶς, ἵνα ὁμοῦ εὐρωμεν τὴν πλήρη ἐνότητα ἡμῶν ἐν τῷ ἐνὶ σώματι τοῦ Χριστοῦ. Ἡ κοινὴ συμφωνία ἡμῶν δὲν εἶναι μόνον λεκτικὴ ἢ ἐννοιολογικὴ, ἀλλὰ βαθεῖα συμφωνία, παρακινουῖσα ἡμᾶς νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἵνα ὁλοκληρώσωσι τὴν ἐνωσιν ἡμῶν διὰ τῆς ἐπανενώσεως τῶν δύο γραμμῶν τῆς παραδόσεως, τῶν χωρισθεισῶν ἀπ' ἀλλήλων ἐπὶ μακρότατον χρόνον ἐξ ἱστορικῶν λόγων. Ἐργαζόμεθα ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν θὰ χορηγήσῃ ἡμῖν πλήρη ἐνότητα, ὥστε νὰ δυναθῶμεν νὰ ἐορτάσωμεν ὁμοῦ τὴν ἐνότητα ταύτην ἐν τῇ κοινῇ Εὐχαριστίᾳ. Οὗτος εἶναι ὁ ἰσχυρὸς πόθος καὶ ὁ τελικὸς σκοπὸς ἡμῶν.

Διαφοραὶ τινες.

6. Παρὰ τὴν συμφωνίαν ἡμῶν ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς Παραδόσεως, ἡ μακρὰ περίοδος τοῦ χωρισμοῦ ἐπέ-

φερε διαφορὰς τινὰς ἐν τῇ τυπικῇ ἐκφράσει τῆς Παραδόσεως ταύτης. Αἱ διαφοραὶ αὗται ἀναφέρονται εἰς τρία βασικά ἐκκλησιολογικὰ θέματα, ἥτοι α) τὴν σημασίαν καὶ θέσιν Συνόδων τινῶν ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, β) τὸν ἀναθεματισμὸν ἢ τὴν ἀναγνώρισιν ὡς ἀγίων διδασκάλων τινῶν ἀμφισβητουμένων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ γ) τὰ ζητήματα τῆς δικαιοδοσίας τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοπικοῦ, εὐρυτέρου καὶ παγκοσμίου ἐπιπέδου.

α) Θεολογοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπέστησαν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι παρ' αὐτοῖς ἡ Ἐκκλησία διδάσκει, ὅτι αἱ ἑπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ἅς ἀποδέχονται, ἔχουσιν ἐσωτερικὴν συνάφειαν καὶ συνέχειαν, ἀναδεικνύουσιν αὐτὰς εἰς μίαν, μοναδικὴν καὶ ἀδιαίρετον ἐνότητα, διαπιστουμένην ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ δογματικῷ καθορισμῷ αὐτῶν. Θεολογοὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν φρονοῦσιν ὅπωςδῆποτε, ὅτι ἡ αὐθεντικὴ χριστολογικὴ παράδοσις διετηρήθη παρ' αὐτὰς ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν τριῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, συμπληρωθεῖσα ὑπὸ τῆς λειτουργικῆς καὶ τῆς πατερικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας. Εὐελπιστοῦμεν ὅτι περαιτέρω μελέτη θὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου δι' ἀποφάσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς Συνόδους καὶ τὸ κύρος αὐτῶν διὰ τὴν Παράδοσιν, συμφωνοῦμεν πάντες ὅτι αἱ Σύνοδοι δέον νὰ θεωρῶνται μᾶλλον ὡς χαρισματικὰ γεγονότα ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας παρά ὡς τις αὐθεντία ὑπεράνω τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν Σύνοδοί τινες ἀναγνωρίζωνται ὡς ἀληθεῖς Σύνοδοι, εἴτε ὡς οἰκουμενικαὶ εἴτε ὡς τοπικαί, ὑπὸ τῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἢ αὐθεντία αὐτῶν δέον νὰ θεωρῆται ὡς προερχομένη παρὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Δέον νὰ γίνηται διάκρισις οὐ μόνον μεταξύ τῶν ὄρων πίστεως καὶ τῶν κανόνων Συνόδου τινός, ἀλλὰ καὶ μεταξύ τῆς ἀληθοῦς προθέσεως τοῦ δογματικοῦ ὅρου τῆς Συνόδου καὶ τῆς ἰδιαίτερης ὁρολογίας, δι' ἧς διετυπώθη οὗτος, τῆς τελευταίας ἐχούσης μικρότερον κύρος ἢ ἡ πρόθεσις.

β) Ἡ ἐπανένωσις τῶν δύο παραδόσεων, τῶν ἔχουσῶν τὴν ἰδιαίτεράν αὐτῶν συνέχειαν, θέτει προβλήματα τὰ εἰς τὰς σχέσιν ἔχοντα πρὸς τινὰς διδασκάλους τιμωμένους μὲν ὑπὸ τῆς μιᾶς οἰκογενείας, καταδικασθέντας δὲ ἢ ἀναθεματισθέντας ὑπὸ τῆς ἑτέρας. Ἴσως δὲν θὰ ἦτο τυπικῶς ἀναγκαῖα ἢ ἄρσις τῶν ἀναθεμάτων τούτων, οὔτε ἡ ἀναγνώρισις τῶν διδασκάλων τούτων ὡς ἀγίων ὑπὸ τῆς καταδικασάσης αὐτοὺς πλευρᾶς. Ἀλλ' ἡ ἀποκατάστασις τῆς κοινωνίας προφανῶς συνεπάγεται, σὺν τοῖς ἄλλοις, τὴν διακοπὴν τῶν τυπικῶν ἀναθεμάτων καὶ καταδικῶν τῶν τιμωμένων διδασκάλων τῆς ἄλλης πλευρᾶς, ὡς ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ Λέοντος, τοῦ Διοσκόρου, τοῦ Σεβήρου καὶ ἄλλων.

γ) Ἀνεγνωρίσθη ὅτι ἡ δικαιοδοσία δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται μόνον ὡς διοικητικὸν θέμα, ἀλλὰ θίγει αὐτὴ καὶ ζητήματα τῆς Ἐκκλησιολογίας ἀπὸ τινῶν ἐπόψεων. Τὸ παραδοσιακὸν ὑπόδειγμα τῆς ἐδαφικῆς

αυτονομίας ή τοῦ αὐτοκεφάλου ἔχει τὴν πρακτικὴν καὶ τὴν θεολογικὴν δικαίωσιν αὐτοῦ. Ἡ ἐκδήλωσις τῆς τοπικῆς ἐνότητος εἰς τοὺς ἀρχαίους αἰῶνας συνίστατο εἰς τὴν ὑπαρξιν ἐνὸς ἐπισκόπου μεθ' ἐνὸς συλλόγου πρεσβυτέρων, ἡνωμένων πάντων ἐν τῇ μιᾷ Εὐχαριστίᾳ. Κατὰ τοὺς νεωτέρους ὅμως χρόνους πρακτικοὶ λόγοι ὅπως δὴποτε κατέστησαν ἀναγκαίαν ἐν τισι περιπτώσεσι τὴν ὑπαρξιν περισσοτέρων τοῦ ἐνὸς ἐπισκόπων καὶ τῆς μιᾶς Εὐχαριστίας ἐν τῇ αὐτῇ πόλει. Ἄλλ' εἶναι σημαντικὸν νὰ περιφρουρῆται ὁ ἀπαιτούμενος ὑπὸ τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας κανὼν, τοῦλάχιστον κατ' ἀρχήν, καὶ νὰ ἐκφράζεται ἐν τῇ Εὐχαριστιακῇ κοινωνίᾳ καὶ ἐν τῇ τοπικῇ συνοδικῇ διαρθρώσει.

7. Ἡ καθολικὴ Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀπαιτεῖ ὁμοιομορφίαν ἐν πάσαις ταῖς λεπτομερείαις τῆς διατυπώσεως τῆς διδασκαλίας, τῶν τύπων τῆς λατρείας καὶ τῆς κανονικῆς πράξεως. Ἄλλὰ τὰ ὅρια τῆς πληθυντικῆς ποικιλίας δέον νὰ καθορίζονται περισσότερον σαφῶς ἐν ταῖς περιοχαῖς τῶν τύπων τῆς λατρείας, καὶ τῇ ὀρολογίᾳ τῆς διατυπώσεως τῆς πίστεως, ἐν τῇ πνευματικότητι, ἐν τῇ κανονικῇ πράξει, ἐν τοῖς διοικητικοῖς ἢ δικαιοδοσιακοῖς ζητήμασιν, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις δομικαῖς ἢ τυπικαῖς ἐκφράσεσι τῆς Παραδόσεως, περιλαμβανομένων τῶν ὀνομάτων τῶν διδασκάλων καὶ τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας.

Πρὸς δὴ λω σίν τινὰ συνδιαλλαγῆς.

8. Ἐπιβεβαιούμεν τὴν ὑπόδειξιν τῆς ἐν Bristol σκέψεως, ὅπως ἐν ἑκ τῶν προσεχῶν βημάτων τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν δύο οἰκογενειῶν ἡμῶν εἶναι ὁ διορισμὸς ἐπισήμου κοινῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τῶν θεμάτων ἅτινα ἐχώρισαν ἡμᾶς ἐν τῷ παρελθόντι, συζήτησιν τῶν ἐκατέρωθεν συμφωνιῶν καὶ διαφωνιῶν ἡμῶν καὶ ἀπόφασιν ἐπὶ τοῦ ἐὰν ὁ βαθμὸς τῆς συμφωνίας δικαιολογῆ τὴν σύνταξιν ἐρμηνευτικῆς δηλώσεως συνδιαλλαγῆς, ἥτις δὲν θὰ ἔχη τὸν χαρακτήρα ὁμολογίας πίστεως ἢ δογματικοῦ ὅρου, ἀλλὰ θὰ δύναται νὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν, ἐφ' ἧς αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν θὰ δυνηθῶσι νὰ λάβωσι τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τὴν ἔνωσιν ἡμῶν ἐν τῇ κοινῇ Εὐχαριστίᾳ.

Ἐπεστήσαμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τινων σημείων τῆς δηλώσεως συνδιαλλαγῆς, ἅτινα δέον νὰ ἀποσαφηνισθῶσιν ἐν αὐτῇ ἐπισήμῳ. Τὸ βασικὸν περιεχόμενον αὐτῆς πρέπει βεβαίως νὰ ἀποτελέσῃ ἡ κοινὴ χριστολογικὴ συμφωνία. Δέον νὰ τονισθῇ, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι καινοτομία τις πλευρᾶς τινος, ἀλλ' ἐρμηνεῖα ἐκείνου ὅπερ ἐπὶ αἰῶνας διεφυλάχθη ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν, ὡς πιστοῦται ἐκ τῶν λειτουργικῶν καὶ πατερικῶν κειμένων. Ἡ κοινὴ θεώρησις τῆς Χριστολογίας εἶναι ἡ θεμελιώδης βάσις διὰ τὴν ζωὴν, τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δὴ λωσις αὕτη τῆς συνδιαλλαγῆς θὰ ἡδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῇ τὴν θεολογίαν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκφράσεις χρησιμοποιηθείσας ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν διαλλαγῶν τοῦ 433 μεταξύ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου καὶ τοῦ Ἰωάννου Ἀντιοχείας καὶ τὴν ὀρολογίαν τὴν χρησιμοποιηθεῖσαν ὑπὸ τῶν τεσσάρων μεταγενεστέρων Συνόδων καὶ τῶν πατερικῶν καὶ λειτουργικῶν κειμένων ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν. Ἡ τοιαύτη δὲ ὀρολογία δὲν

πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῇ κατὰ διαφορούμενον τρόπον πρὸς κάλυψιν πραγματικῆς ἀσυμφωνίας, ἀλλὰ πρὸς ὑποβοήθησιν τῆς ἐκφράσεως τῆς πραγματικῶς ὑφισταμένης συμφωνίας.

Π ρ α κ τ ι κ ᾶ τ ι ν α β ἤ μ α τ α.

9. Ἐπαφαί μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν οἰκογενειῶν ἔλαβον χώραν, ἀποτελέσασαι ἐν ἐνθαρρυντικὸν βῆμα. Ἀμοιβαῖαι ἐπισκέψεις, καὶ δὴ ἐν τισι περιπτώσεσιν ἐπὶ ἐπιπέδου ἀρχηγῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν ἄλλαις ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπισκόπων ἢ θεολόγων ὑπεβοήθησαν εἰς περαιτέρω πρόοδον ἐν αὐξοντι βαθμῷ τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης, κατανοήσεως καὶ συμφωνίας. Θεολόγοι σπουδασταὶ ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐσπουδάσαν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν ἰδρύμασι τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἰδικαὶ προσπάθειαι δέον νὰ καταβληθῶσι νῦν πρὸς ἐνθάρρυνσιν σπουδαστῶν καὶ ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἵνα σπουδάσωσιν ἐν ἀνατολικοῖς ὀρθοδόξοις ἰδρύμασιν. Πρὸς τοῦτοισ, δέον νὰ γίνεται περισσότερα ἀνταλλαγὴ ἐπὶ ἐπιπέδου θεολόγων καθηγητῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωματούχων.

Ἐλπίζομεν καὶ προσευχόμεθα, ὅπως περισσότερον ἐπίσημος δραστηριότης ἐκ μέρους ἀμφοτέρων τῶν οἰκογενειῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν καταστήσῃ οὐχὶ πλὴν ἀναγκαίας τὰς σειρὰς τῶν ἀνεπισήμων τούτων συζητήσεων ἡμῶν. Ἄλλ' ἱκανὴ ἀκόμη ἐργασία εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ, μέρος τῆς ὁποίας δύναται νὰ συντελεσθῇ ἐπὶ ἀνεπισήμου ἐπιπέδου.

10. Ταῦτα ἔχουσα ὑπ' ὄψει ἡ παροῦσα τρίτη ἀνεπίσημος συνάντησις θεολόγων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν οἰκογενειῶν συνιστᾷ: α) μίαν Ἐπιτροπὴν συνεχείας, ἧς θὰ εἶναι ἀντεπιστέλλοντα μέλη πάντες οἱ μετασχόντες τῶν τριῶν συσκέψεων ἐν Aarhus, Bristol καὶ Γενεύῃ, καὶ β) μίαν εἰδικὴν ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς συνεχείας, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν ἐπομένων μελῶν: 1) μητροπολίτου Καλαβρίας Αἰμίλιανου, 2) πρωτοπρεσβυτέρου V. Boronov, 3) πρεσβυτέρου M. Krikorian, 4) καθηγητοῦ N. Νησιώτη, 5) πρεσβυτέρου P. Verghese, καὶ ἔχουσαν τὰ ἐπόμενα ἔργα: 1) νὰ δημοσιεύσῃ καὶ ὑποβάλλῃ εἰς τὰς Ἐκκλησίας ἔχθρουν τῶν τριῶν συσκέψεων ἡμῶν διὰ τῆς «Ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου θεολογικῆς ἐπιθεωρήσεως», 2) νὰ συντάξῃ, ἐπὶ τῇ βάσει κοινῆς δηλώσεως, ἡ οὐσία τῆς ὁποίας συνεφωνήθη κατὰ τὰς συναντήσεις ταύτας, μίαν περίληψιν τῶν κυρίων σημείων τῶν τριῶν ἀνεπισήμων συσκέψεων, ὑπὸ μορφήν δυναμένην νὰ συζητηθῇ, μελετηθῇ καὶ προωθηθῇ περαιτέρω ὑπὸ τῶν διαφόρων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, 3) νὰ δημοσιεύσῃ ἐγχειρίδιον περιέχον στατιστικάς, ἱστορικάς, θεολογικάς καὶ ἄλλας πληροφορίες περὶ τῶν διαφόρων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, 4) νὰ ἐρευνηθῇ τὴν δυνατότητα τῆς ἰδρύσεως εταιρείας τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, μέλη τῆς ὁποίας θὰ εἶναι τὰ Σεμινάρια, αἱ Ἀκαδημαῖαι καὶ αἱ Θεολογικαὶ Σχολαὶ τῶν διαφόρων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἀμφοτέρων τῶν οἰκογενειῶν, 5) νὰ δημοσιεύσῃ περιοδικόν, τὸ ὁποῖον νὰ ἐξακολου-

Η ΣΤΑΣΙΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΕΤΕΡΟΔΟΞΩΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΝ*

B'

Ἄλλὰ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: Ποῖαι εἶναι αἱ κυριότεραι προϋποθέσεις καὶ τὰ κυριότερα ὄπλα εἰς τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν;

1) Ἐν πρώτοις τὸ φωτεινὸν παράδειγμα τοῦ Χρυσόστομου διδάσκει, ὅτι ὁ ἀντιαιρετικὸς ἀγὼν οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐκτρέπεται εἰς μίαν προσπάθειαν ἐξουδετερώσεως οἰουδήποτε συναισθημάτων μειονεξίας ἢ κατωτερότητος δι' ἐπιδείξεως δράσεως πρὸς αὐτοπροβολὴν καὶ αὐτοδιαφήμισιν καὶ πρὸς σπασμωδικὴν προβολὴν ἀντιαιρετικῶν φαντασιώσεων ἐπὶ παραμελήσει τῶν λοιπῶν πτυχῶν τοῦ ἀτομικοῦ ἀγιασμοῦ ἢ τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου. Διὰ τὸν Χρυσόστομον, ὁ ὁποῖος ἦτο ὑποδειγματικὴ προσωπικότης ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτου, ὁ ἀντιαιρετικὸς ἀγὼν ἐνετάσσετο μετὰ ψυχραιμίας εἰς τὴν ὀργανικὴν ὁλότητα μιᾶς πεφωτισμένης ἐκκλησιαστικῆς καὶ ποιμαντικῆς δράσεως καὶ μιᾶς συστημα-

τικῆς προσπάθειας διὰ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ποιμνίου του, διὰ τὴν ἀνύψωσιν τῆς πνευματικῆς στάθμης τοῦ κλήρου καὶ τὴν κάθαρσιν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, διὰ τὴν λειτουργικὴν μεταρρύθμισιν καὶ τὴν διάδοσιν νέου τύπου λειτουργίας, ἀνταποκρινόμενου περισσότερον εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ποιμνίου, διὰ τὴν ἀνέγερσιν «πλειόνων νοσοκομείων»³³ καὶ τὴν συστηματικὴν διοργάνωσιν τῶν ἔργων τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας καὶ ἀγάπης³⁴.

2) Ἐτέρα προϋπόθεσις, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, πρὸς καταπολέμησιν τῆς διδασκαλίας τῶν αἰρετικῶν εἶναι ὁ διὰ τῆς γνώσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἄρτιος πνευματικὸς ἐξοπλισμὸς. «Ὅταν πρὸς τοὺς αἰρετικούς, λέγει, μαχώμεθα καὶ καθοπλιζώμεθα, ἐντεῦθεν (δηλαδὴ ἐκ τῆς Γραφῆς) ἰσχυρίζώμεθα»³⁵. Καὶ προσθέτει ἐπαναλαμβάνων τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου: «Πᾶσα Γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν»³⁶. Εἰς τὴν ἠ' ὁμιλίαν του εἰς τὴν ἐπὶ «Βραβίους» τονίζει: «Ἐὰν ἔχωμεν τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς γεγυμνασμένα πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ, δυνασώμεθα τοὺς τοιοῦτους διακρίνειν. Πῶς δὲ γεγυμνασμένα γίνεται ἡμῶν τὰ αἰσθητήρια; Ἄ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 592 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 30 τεύχους

θῆ νὰ παρέχῃ πληροφορίας περὶ τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ παρακολουθῆ τὰς περαιτέρω συζητήσεις ἐπὶ θεολογικῶν, ἱστορικῶν καὶ ἐκκλησιολογικῶν θεμάτων, 6) νὰ καθιστᾷ προσιτὰς εἰς τὰς Ἐκκλησίας τὰς πρωτοτύπους πηγὰς διὰ πληροφοριακὰς καὶ ἀκριβεῖς μελέτας ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως ἐν τῇ κοινῇ θεολογίᾳ καὶ πνευματικότητι, ὡς καὶ ταῖς ἀμοιβαίαις σχέσεσι μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, 7) νὰ εἰσηγηταὶ καὶ ἐνθαρρύνῃ θεολογικὰς συσκέψεις ἐπὶ τοπικοῦ, εὐρυτέρου καὶ παγκοσμίου ἐπιπέδου, ἐπὶ τῷ τέλει ἐμβαθύνσεως τῆς συνεννοήσεως ἡμῶν καὶ προσεγγίσεως τῶν συγχρόνων προβλημάτων καὶ εἰδικῶς τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν συμμετοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν, 8) νὰ διερευνήσῃ τὰς δυνατότητας καὶ προβῆ εἰς τὰ προκαταρκτικὰ βήματα πρὸς ἴδρυσιν ἐνὸς ἢ πλειόνων κοινῶν κέντρων ἐρεῦνης, ἐν οἷς νὰ δύνανται νὰ ἀναπτύσσωνται περαιτέρω θεολογικαὶ καὶ ἱστορικαὶ μελέται, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν οἰκουμενικὴν ὀρθόδοξον Παράδοσιν, καὶ 9) νὰ ἐρευνήσῃ τὴν δυνατότητα διατυπώσεως ἐπὶ κοινῆς βάσεως τῆς ὕλης διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν πιστῶν ἡμῶν, συμπεριλαμβανομένων τῶν παιδῶν καὶ τῆς νεολαίας, καὶ διὰ τὴν συγγραφὴν θεολογικῶν διδασκτικῶν βιβλίων»⁵.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

5. Ἰω. Καρμίρη, Εἰσηγήσεις ἐνώπιον τῶν διασκέψεων Ὁρθόδοξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων θεολόγων, Ἀθήναι 1970, σ. 89 - 94.

33. Παλαδίου, Βίος Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, Migne Ἐ.Π. 47, 20-21. Συμεωνος Μεταφρ., Βίος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, Migne Ἐ.Π. 114, 1097. Εὐαγγ. Θεοδώρου, Ἱστορία τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἐν Ἀθήναις 1950, σελ. 229.

34. Περὶ τῆς ἀγαθοεργοῦ δράσεως τοῦ Χρυσόστομου λέγει χαρακτηριστικῶς ὁ Θεοδόρητος, ἐπίσκοπος Κύρου: «Ἄλλος αὐτὸν (Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον) ἔλκει βοηθὸν ἀρπαζόμενος, ἄλλος καλεῖ δικαζόμενος σύνδικον· ἄλλος πεινῶν ὑπὲρ τροφῆς ἱκετεύει, γυμνὸς ὑπὲρ ἐνδύματος· ἄλλος αὐτὸν ἀποδύει· ἄλλος πενθῶν εἰς παράκλησιν δεῖται· δεσμῶν ἕτερος ἀπολυθῆναι βοᾷ. Ἐλκει τις αὐτὸν ἄλλος πρὸς νόσων ἐπίσκεψιν· ξένος αἰτεῖ καταγῶγιον· ἕτερος παραστάς χρέος ὀδύρεται· ἄλλος ἐπόπτην καὶ διαλλάκτην τῶν κατ' οἶκον μεταπέμπεται στάσεων. Οὐδὲ δοῦλος πρὸς ἄλλον καταφεύγει, δεσπότην πικρὰν ὀλοφυρόμενος ἀγανάκτησιν. Χήρα βοᾷ τὸ Ἐλέησον· ἄλλη τὴν ὄρφανίαν ὀδύρεται. Μυρία τῶ πατρὶ καθ' ἐκάστην πρὸς ἐκάστους ὑπὲρ ἐκάστου τροπαί. Ἀρπάζεται τις, καὶ συνήγορος ὁ Πατὴρ· λιμὸς ἐνοχλεῖ, καὶ τροφεὺς ἐκ συνηγόρου γίνεται· νοσεῖ τις, καὶ εἰς ἰατρὸν ὁ τροφεὺς μεταβάλλεται· πένθει τις περιπέπτωκε καὶ ὁ νοσοκόμος εὐρίσκειται παραμύθιον· ξένων ἐπέστη φροντίς, καὶ ξενοδόχος ὁ πάντα γενοῦς ἀναδεικνύεται» (Περικοπή ἐκ λόγου εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, διασφαζομένη καὶ παρατιθεμένη ἐν τῷ Μυριοβίβλῳ τοῦ μεγάλου Φωτίου, κεφ. σογ', (Migne Ἐ.Π. 104, 229-232).

35. Ὁμιλία μ' εἰς τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, Migne Ἐ.Π. 59, 233.

36. Β' Τιμ. γ', 16-17.—Ὁμιλία μ' εἰς τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, Migne Ἐ.Π. 59, 233.

πὸ τῆς συνεχοῦς ἀκροάσεως (τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ), ἀπὸ τῆς τῶν Γραφῶν ἐμπειρίας³⁷. Δι' αὐτὸ, ὡς προσθέτει, «εἰ γὰρ προσείχομεν (ταῖς Γραφαῖς), οὐ μόνον οὐκ ἂν περιεπέσομεν τῇ ἀπάτῃ, ἀλλὰ καὶ ἐτέρους ἀπατωμένους ἀπηλλάξαμεν ἂν καὶ τῶν κινδύνων ἐξειλκύσαμεν»³⁸.

3) Τρίτη προϋπόθεσις πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν αἰρετικῶν εἶναι τὸ νὰ ἔχουν οἱ ὀρθόδοξοι πιστοὶ ἀγιότητα βίου, διότι, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, οἱ αἰρετικοὶ παρουσιάζουν ἐνίοτε βίον ἠθικώτερον τοῦ τῶν ὀρθοδόξων. Οὕτως εἰς μίαν ὁμιλίαν του εἰς τὰς Πράξεις ἐρωτᾷ: «Βούλει μαθεῖν, ὅση ἡ τοῦ βίου λαμπρότης, ὅσην ἔχει τὴν πειθᾶ; Πολλοὶ τῶν αἰρετικῶν οὕτως ἴσχυσαν, καὶ τὰ δόγματα καίτοι αὐτοῖς ὄντα διεφθαρμένα, οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων αἰδοῖ τῇ περὶ τὸν βίον οὐκ ἔτι τὸ δόγμα ἐξήτασαν· ἄλλοι δὲ καὶ καταγινώσκοντες αὐτῶν διὰ τὸ δόγμα, ἠδέσθησαν διὰ τὸν βίον»³⁹. Καὶ προσθέτει ὁ Χρυσόστομος ὁμιλῶν διὰ τὴν ἔλλειψιν ὀρθοπραξίας παρὰ τοῖς ὀρθόδοξοις: «Τοῦτο τὰ σεμνὰ τῆς πίστεως τῆς ἡμετέρας διέβαλε, τοῦτο τὰ πάντα ἀνέτρεψε»⁴⁰.

4) Σπουδαιότατον ἔπειτα ὄπλον πρὸς καταπολέμησιν τῶν αἱρέσεων, εἶναι, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, ἡ ἀπεριόριστος ἀγάπη πρὸς τοὺς αἰρετικούς καὶ ἡ προσπάθεια πρὸς ἐπαναφορὰν αὐτῶν εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἀλήθειαν.

Ἡ ἀγάπη αὕτη θὰ ὑποβοηθήσῃ πρωτίστως νὰ ἀντικρῶσμεν αὐτοὺς ὡς ἀσθενεῖς πνευματικῶς, πάσχοντας ἐκ «μανίας ἐσχάτης»⁴¹ καὶ ἐκ διαταραχῆς τῆς πνευματικῆς ὁράσεως. Δι' αὐτὸ ὁ ἱ. πατὴρ ἐρωτᾷ εἰς τὴν ἡ' ὁμιλίαν του εἰς τὴν Γένεσιν: «Τι τῆς μανίας ταύτης ἴσον γένοιτ' ἂν, ὅταν μὴ μόνον κερδαίνειν μὴ βούλωνται ἀπὸ τῆς τῶν θεοπνευστῶν Γραφῶν διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ μέγιστα ἐντεῦθεν βλάπτωνται; Τοιοῦτον γὰρ οἱ νοσοῦντες καὶ οἱ τὰς ὄψεις ταύτας τὰς σωματικὰς ἀσθενῶς διακείμενοι. Καθάπερ γὰρ οὗτοι καὶ πρὸς τὸ ἡλιακὸν φῶς ἀπεχθάνονται διὰ τὴν τῆς ὄψεως ἀσθένειαν, καὶ οἱ νοσοῦντες καὶ τὰ ὑγιεινότερα τῶν σιτίων ἀποστρέχονται· οὕτω δὴ καὶ οὗτοι νοσοῦντες τὴν ψυχὴν καὶ τὸ τῆς διανοίας ὄμμα πεπηρωμένοι πρὸς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἐνατενίσαι οὐκ ἰσχύουσιν»⁴².

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν οἱ αἰρετικοὶ εἶναι ἀσθενεῖς, πρέπει οἱ ὑγιεῖς ὀρθόδοξοι ἐν ἀγάπῃ νὰ πράττουν τὸ πᾶν διὰ τὴν θεραπείαν τῶν:

α') Ὡς πρῶτον μέσον πρὸς ἐπίτευξιν τῆς θεραπείας αὐτῆς πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν προσευχὴν. Ὡς τονίζει ὁ Χρυσόστομος εἰς τὸν γ' λόγον του «κατὰ τῶν Ἀνομοίων», «εὐχέσθαι τοὺς τὰ τοι-

αὐτὰ νοσοῦντας ὑγιᾶναι ποτε. Εἰ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἐν νόσοις, ἐν μετάλλοις, ἐν σκληραῖς δουλείαις καὶ ὑπὲρ τῶν ἐνεργουμένων κελυόμεθα τὸν Θεὸν παρακαλεῖν, πόσω μᾶλλον ὑπὲρ τούτων;»⁴³. Καὶ εἰς τὸν ε' λόγον του «κατὰ τῶν Ἀνομοίων» ἐπαναλαμβάνει: «Ἐπὶ τὴν εὐχὴν τὸ πᾶν τρέψωμεν· ὅσα μειζρόνως ἀσεβοῦσι τοσοῦτω πλέον ὑπὲρ αὐτῶν παρακαλοῦντες καὶ δεόμενοι ἀποστῆναι ποτε τῆς μανίας αὐτοῦς»⁴⁴.

β') Ἐπειτα ἐφ' ὅσον οἱ αἰρετικοὶ εἶναι ἀσθενεῖς, οἱ ἑστειρωμένοι εἰς τὴν πίστιν ὀρθόδοξοι πρέπει οὕτως εἰπεῖν νὰ φροντίζουν, ὥστε νὰ μὴ ἀκούσων ποτὲ τὸν καταδικαστικὸν λόγον τοῦ Κυρίου: «Ἄσθενῆς ἦμην... καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με» (Ματθ. κε', 43). Ὡς σαφῶς τονίζει ὁ Χρυσόστομος, ὅτι πρέπει μὲ πολλὴν στοργὴν καὶ ἀγάπην νὰ στρεφόμεθα πρὸς τοὺς πάσχοντας κατὰ τὸ ὀπτικὸν αἰσθητήριον τῆς ψυχῆς αἰρετικούς, οἱ ὅποιοι «πρὸς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἐνατενίσαι οὐκ ἰσχύουσιν»⁴⁵. Διὰ τοῦτο, ὡς προσθέτει ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν ἡ' ὁμιλίαν του εἰς τὴν Γένεσιν, «τὰ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πληρώσωμεν καὶ χεῖρα αὐτοῖς ὀρέξωμεν, μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιεικειᾶς πρὸς αὐτοὺς διαλεγόμενοι. Καὶ γὰρ ὁ μακάριος Παῦλος οὕτω παρήνεσε, λέγων, ἐν πραότῃτι παιδεύειν τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεός, φησί, μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐξωρημένοι ὑπ' αὐτοῦ»⁴⁶. «Καὶ δεῖ πολλῆς ἡμῖν τῆς ἐπιεικειᾶς καὶ τῆς μακροθυμίας, ὥστε δυνθῆναι αὐτοὺς ἐξαρπάσαι καὶ ἐξαγαγεῖν ἐκ τῶν παγίδων τοῦ διαβόλου. Εἴπωμεν τοίνυν πρὸς αὐτούς, ἀνανήψατε μικρὸν, διαβλέψατε πρὸς τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης, ἐνόησατε τῶν ρημάτων τὴν ἀκρίβειαν»⁴⁷. Ὁ Χρυσόστομος οὐχὶ ἀπαξ καὶ εἰς ἓν μόνον ἔργον του, ἀλλὰ πολλάκις καὶ κατ' ἐπανάληψιν ἐν πλείστοις ἐκ τῶν ἔργων του τονίζει τὴν σημασίαν τῆς μετὰ στοργικῆς ἀγάπης στάσεως ἐναντι τῶν αἰρετικῶν ὡς ἀσθενῶν. Χαρακτηριστικῶς ἐν τῷ Ὑπομνήματι αὐτοῦ εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴν, ὁ ἱ. πατὴρ, ἀναφερόμενος εἰς τοὺς λόγους τοῦ Παύλου «ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἐστίν (ἰσχύει) οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη» (ε', 6), διακηρύττει: «Οὐ γὰρ τὸ πιστεῦσαι ἐστὶ τὸ ζητούμενον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ μεῖναι ἀγαπῶντας»⁴⁸. Δι' αὐτὸ ὁ Χρυσόστομος, ὑποδεικνύων τὴν ἐναντι τῶν αἰρετικῶν στάσιν, ἥτις πρέπει νὰ εἶναι

37. Ὁμιλία ἡ' εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους, Migne Ἐ.Π. 63, 73.

38. Αὐτόθι, Migne Ἐ.Π. 63, 73-74.

39. Ὁμιλία μζ' εἰς τὰς Πράξεις, Migne Ἐ.Π. 60, 331.

40. Ἐνθ' ἄνωτ., Migne Ἐ.Π. 60, 331.

41. Λόγος α' κατὰ τῶν Ἀνομοίων, Migne Ἐ.Π. 48, 705.

42. Ὁμιλία ἡ' εἰς τὴν Γένεσιν, Migne Ἐ.Π. 53, 72.

43. Λόγος γ' κατὰ τῶν Ἀνομοίων, Migne Ἐ.Π. 48, 725.

44. Λόγος ε' κατὰ τῶν Ἀνομοίων, Migne Ἐ.Π. 48, 743.

45. Ὁμιλία ἡ' εἰς τὴν Γένεσιν, Migne Ἐ.Π. 53, 72.

46. Ἐνθ' ἄνωτ.—B' Τιμ. β', 25.

47. Αὐτόθι.

48. Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας, Migne Ἐ.Π. 61, 666.

στάσις καλών Σαμαρειτῶν⁴⁹ δὲν διστάζει νὰ συμβουλευσῆ τὰ ἐξῆς: «Ἐκτεινον τὴν τῆς ἀγάπης σαγήνην, ἵνα μὴ τὸ χολὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον· δεῖξον ὅτι περὶ ἐκ πολλῆς διαθέσεως τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν βούλει ποιῆσαι κοινόν· ἐπίβαλε τὸ γλυκὺ ἄγκιστρον τῆς συμπαθείας, καὶ οὕτως ἐρευνήσας τὰ κεκρυμμένα, ἀνάσπασον ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἀπωλείας τὸν καταδόντα τὸ φρόνημα»⁵⁰.

γ') Μόνον διὰ τῆς ἐν ἀγάπῃ ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν αἰρετικῶν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπέλθῃ οὐ μόνον συμπτωματική, ἀλλὰ καὶ αἰτιολογικὴ θεραπεία τῆς νόσου τῆς αἰρέσεως. Αἰτία τῆς νόσου ταύτης, κατὰ τὸν Χρυσορρήμονα, εἶναι «φιλονεικία καὶ στάσις καὶ φιλαρχία καὶ ἀπόνοια»· «ἢ γὰρ τῶν αἰρέσεων μήτηρ, ἢ τῆς φιλαρχίας ἐστὶν ἐπιθυμία... Ἐξ ἀπονοίας καὶ τύφου τοῦτο ἔλαβεν ἀρχὴν τὸ κακόν· διὸ κατάλληλον ἐπεισάγει φάρμακον. Ἐπειδὴ γὰρ ἀλλήλων ἄρχην βουλόμενοι διεσχίσθητε, δουλεύσατε ἀλλήλοις· οὕτω γὰρ συναχθήσεσθε πάλιν... Καθάπερ γὰρ πῦρ ὁμίλησαν κηρῶ, μαλάσσει ραδίως αὐτόν, οὕτω καὶ ἡ τῆς ἀγάπης θερμότης πάντα τύφον καὶ ἀπόνοιαν πυρὸς σφοδρότερον διαλύει. Διὰ τοῦτο οὐκ εἶπε (Παῦλος) «Ἀγαπάτε ἀλλήλους» ἀπλῶς, ἀλλὰ «δουλεύετε ἀλλήλοις, τὴν ἐπιτεταμένην δηλῶν φιλίαν»⁵¹. Ὡστε, κατὰ τὸν ἱ. πατέρα, εἶναι πλέον ἢ βέβαιον, ὅτι ἡ ἐπανασυναγωγὴ τῶν ἕνεκα τῶν αἰρέσεων ἀπεσχισμένων θὰ διευκολυνθῆ τὰ μέγιστα διὰ τῶν ἐκδηλώσεων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Ἀληθῶς πρόκειται περὶ ὑπερόχου συνθήματος καὶ διὰ τὴν σημερινὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν: «δουλεύσατε ἀλλήλοις· οὕτω γὰρ συναχθήσεσθε πάλιν»!

Ὁ Χρυσόστομος διεπόμενος κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς «οἰκονομίας καὶ συγκαταβάσεως»⁵² καὶ φρονῶν γενικῶς, ὅτι «ἡ ἀγάπη τὰ διεστηκότα

συνάπτειν καὶ συνδεῖν εἴωθε»⁵³, τονίζει συγκεκριμένως διὰ τοὺς αἰρετικούς, ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς Χάριτος καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ Θεοῦ ὑποβηθεῖ εἰς τὸ νὰ «ἀλίσκωνται ραδίως»⁵⁴ οὗτοι καὶ νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας.

δ') Ὁ κυριότερος τρόπος ἐκδηλώσεως ἐνδιαφέροντος πρὸς ἐπιστροφήν εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν τῶν αἰρετικῶν εἶναι πρωτίστως ὁ ἐν ἀγάπῃ διάλογος, κατὰ τὸν ὁποῖον, ὡς λέγει ὁ Χρυσόστομος, εἰς τὸν ε' λόγον τοῦ «κατὰ τῶν Ἀνομοίων», δὲν θὰ «φθεγγώμεθα πρὸς ἕχθραν, ἀλλ' ὥστε αὐτοὺς διορθῶσαι»⁵⁵ καί, ὡς προσθέτει εἰς τὸ Ὑπόμνημά του εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολήν, «μετ' ἐγκωμίων πλέκοντες τὰς κατηγορίας»⁵⁶.

Ὁ Χρυσόστομος δὲν ἐδίστασε νὰ ἀναλάβῃ διάλογον μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀρνούμενους τὴν θεότητα τοῦ Κυρίου «Ἀνομοίους», ὅταν οὗτοι ἐξήτησαν τὸν διάλογον αὐτόν. Δι' αὐτὸ λέγει χαρακτηριστικῶς: «Ἐπειδὴ δὲ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν αὐτῶν ἠκουσα παρακαλούντων καὶ ἐνοχλούντων εἰς τοὺτους ἐμβῆναι τοὺς ἀγῶνας..., τὰ ὅπλα ἔλαβον τὰ τοὺς λογισμοὺς καθαιροῦντα..., οὐχ ἵνα καταβάλω τοὺς ἐναντίους, ἀλλ' ἵνα ἀναστήσω κειμένους. Τοιαύτη γὰρ τῶν ὄπλων τούτων ἡ δύναμις, τοὺς μὲν φιλονεικούντας πλήττειν οἶδεν, τοὺς δὲ εὐγνωμόνως ἀκούοντας μετὰ πολλῆς θεραπεύειν τῆς ἐπιμελείας· οὐχὶ δίδωσι τραύματα, ἀλλὰ ἰάται τραύματα»⁵⁷.

Ὁ Χρυσόστομος, ἂν καὶ ὁμίλῃ περὶ τῆς στάσεως ἔναντι τῶν κλονιζόντων τὴν Χριστολογία καὶ Ἐκκλησιολογίαν ἀντιχριστῶν «Ἀνομοίων», τολμᾷ νὰ εἴπῃ τὰ ἐξῆς: «Μὴ τοίνυν πρὸς ἐκείνους ἀγριαινόμεν, μηδὲ θυμὸν προβαλλώμεθα, ἀλλὰ μετὰ ἐπιεικειᾶς αὐτοῖς διαλεγώμεθα· οὐδὲν γὰρ ἐπιεικειᾶς καὶ πραότητος ἰχυρότερον. Διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος πολλῆς τῆς σπουδῆς τοῦτου τοῦ πράγματος ἀντέχεσθαι ἐκέλευσε λέγων· «δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας» (Β' Τιμ. β', 24). Οὐκ εἶπε «πρὸς τοὺς ἀδελφούς» μόνον, ἀλλὰ «πρὸς πάντας». Καὶ πάλιν «τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω», οὐκ εἶπε τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ «πᾶσιν ἀνθρώποις»⁵⁸.

Ἀξιοσημειώτον ἐπὶ πλέον εἶναι, ὅτι ὁ Χρυσόστομος δὲν διστάζει νὰ διακηρῶξῃ, ὅτι ὁ διάλογος μετὰ τῶν αὐτῶν ἀντιχριστῶν αἰρετικῶν πρέπει πάση θυσίᾳ νὰ συνεχίζεται μὲ ἀγάπην, λεπτότητα καὶ ἀβροφροσύνην, ἀκόμη καὶ ἐὰν οἱ αἰρετικοὶ ἀντι-

49. Χρυσόστομος, Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἀναθεματίζειν, Migne 'Ε.Π. 48, 947.

50. Ἐνθ' ἄνωτ., Migne 'Ε.Π. 48, 949, ἐνθα προστίθενται καὶ τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἔναντι τῶν αἰρετικῶν συμπεριφορᾶς: «Τὸ νομισθὲν καλὸν εἶναι ἐκ προλήψεως ἢ ἀγνοίας, παιδεύουσιν ὡς τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως ἀλλότριον· κἂν μὲν βουληθῆ τοῦτο δέξασθαι ὁ τὴν πλάνην ὑποδεξάμενος ἄνθρωπος, κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνήν, ἐκεῖνος ζωὴ ζήσεται, καὶ σὺ τὴν ψυχὴν σου ῥύσῃ· εἰ δὲ μὴ βούλεται, ἀλλ' ἐμμένει φιλονεικῶν, ὅπως ἂν μὴ υπεύθυνος γένῃ, διαμαρτύρου μόνον μετὰ μακροθυμίας καὶ χρηστότητος, ἵνα μὴ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ζητήσῃ ἐκ χειρὸς σου ὁ Κριτὴς· μὴ μισῶν, μὴ ἀποστρεφόμενος, μὴ διώκων, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἐπιδεικνὺς εἰλικρινῆ καὶ ἀληθῆ πρὸς αὐτόν. Ταύτην κέρδανον, κἂν μηδὲν ἔτερον ὀφελῆς, αὐτῇ μεγάλῃ ὀφείλῃ, τοῦτο μέγα κέρδος, τὸ ἀγαπήσαι καὶ διδάξαι τὴν τοῦ Χριστοῦ μαθητείαν. Ἐν τούτῳ γάρ, φησί, γνώσκονται, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις (Ἰωάν. ιγ', 35)· ἡς (ἀγάπης) μὴ παρουσίας, οὕτε γνώσιν μυστηρίων Θεοῦ, οὐ πιστίν, οὐ προφητείαν, οὐκ ἀκτμοσύνην, οὐ τὴν ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρίαν ὀφείλῃν ἀπέδειξεν ὁ Ἀπόστολος».

51. Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας, Migne 'Ε.Π. 61, 670.

52. Ὁμιλία μστ' εἰς τὰς Πράξεις, Migne 'Ε.Π. 60, 323.

53. Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Ρωμανὸν α', Migne 'Ε.Π. 50, 607, προστίθεται «ἡ ἀγάπη τὰ διηρημένα συνάγει καὶ συνδεῖ».

54. Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας, Migne 'Ε.Π. 61, 617.

55. Λόγος ε' κατὰ τῶν Ἀνομοίων, Migne 'Ε.Π. 48, 741.

56. Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας, Migne 'Ε.Π. 61, 667.

57. Λόγος α' κατὰ τῶν Ἀνομοίων, Migne 'Ε.Π. 48, 707-708.

58. Ἐνθ' ἄνωτ., 708.

ΕΠΙ Τῆς ΤΡΙΑΚΟΣΙΕΤΗΡΙΔΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΤΩΝ «PENSÉES» ΤΟΥ PASCAL

ΜΙΑ ΠΡΟΣΦΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΤΗΣ ΠΑΣΚΑΛΙΚΗΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ

Ἡ ἀνέγερσις τοῦ Πύργου τῆς Βαβέλ δὲν κατεδίκασε μόνον τὴν ἄμεσον μετὰξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐπικοινωνίαν· ὕψωσε παραλλήλως πελώρια σινικά τείχη εἰς τὰ ἐπιτεύγματα τῆς διανοήσεως τῶν διαφόρων λαῶν, καταναγκάζουσα αὐτὰ νὰ παραμείνουν ἐπὶ πολὺ δέσμια τῶν ἐθνικῶν ὀρίων καὶ τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως. Παρ' ὅλον δὲ τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν μας πλείστα ὅσα τοιοῦτου εἴδους ἐμπόδια ἔχουν κατὰ μέγα μέρος ὑπερηδηθῆ, ὑπάρχει ἀκόμη, δυστυχῶς, πλῆθος ἀξιολόγων ἔργων, μνημείων τοῦ λόγου, τὰ ὁποῖα δὲν κατώρθωσαν νὰ πλησιάσουν τὸ εὐρύτερον πνευματικὸν κοινόν, διότι ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν ἀμετάφραστα.

Τοιαύτην τύχην διὰ τὸν ἑλληνικὸν χῶρον εἶχε καὶ τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου χριστιανοῦ ἀπολογητοῦ καὶ φιλοσόφου τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς τῶν γαλλικῶν γραμμάτων, Blaise Pascal. Ὁ μεγαλοφυῆς στοχαστὴς τῶν Pensées, ὁ ἀπαραμίλλος δημιουργὸς τῶν Provinciales, παραμένει σχεδὸν ἄγνωστος παρ' ἡμῖν. Τὸν γνωρίζομεν περισσότερον ὡς μαθηματικόν, φυσικόν καὶ ἐφευρέτην.

Πρῶτον βῆμα πρὸς πλήρωσιν τοῦ «πασκαλικοῦ κενοῦ» ἀπετέλεσεν ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1960 μετάφρασις

δροῦν κατὰ τρόπον ἀπαράδεκτον: «Παρακαλῶ, λέγει, πάντας ὑμᾶς, καθάπερ τοὺς φρενίτιδι περιπεσόντας νόσφαι καὶ παραπαίοντας, κατὰ δύναμιν τὴν ὑμετέραν πειρασθῆναι θεοραπεύειν μετὰ προσηνείας καὶ ἐπιεικειᾶς αὐτοῖς διαλεγομένους... Τὰ δὲ φλεγμαίνοντα τῶν τραυμάτων οὐδὲ ἐπιβολὴν χειρὸς ἀνέχεται, οὐδὲ ἀφὴν ὑπομένει, τραχυτέραν. Διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ τῶν ἱατρῶν μαλακῆν τινι σπογγίᾳ τὰ τοιαῦτα κατανήγουσιν ἔλκη. Ἐπεὶ οὖν καὶ τούτοις ἔλκος ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ φλεγμαίνον, ὥσπερ ἀπαλῆν τινι σπογγίᾳ προσηνὲς ὕδωρ καὶ πόσιμον σπώντες, οὕτω... πειρώμεθα καταστέλλειν αὐτῶν τὸ φύσημα καὶ τὸν ὄγκον καθαιρεῖν ἅπαντα. Κἂν ὑβρίζωσι, κἂν λακτίζωσι, κἂν ἐμπτύωσι, κἂν ὄτιον ποιῶσι, μὴ καταλείπης τὴν ἰατροῦ, ἀγαπητοί. Τοὺς γὰρ ἄνθρωπον παραπλήγη θεραπεύοντας ἀνάγκη πολλὰ τοιαῦτα ὑπομένειν, ἀλλ' ὅμως οὐδὲ οὕτως ἀφίστασθαι χρὴ, ἀλλὰ δι' αὐτὰ μὲν οὖν ταῦτα μάλιστα αὐτοὺς ταλανίζειν καὶ δακρύειν χρὴ, ὅτι τοιοῦτον αὐτῶν τῆς ἀρρωστίας ἐστὶ τὸ εἶδος»⁵⁹.

(Συνεχίζεται) **ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

59. Λόγος β' κατὰ τῶν Ἀνομοίων, Migne Ἐ.Π. 48,718.

ὀρισμένων ἀποσπασμάτων τῶν «Στοχασμῶν» ἀπὸ τὸν Βασίλην Ἐπιθυμιάδην. Ἡ ἐργασία αὐτή, ὅπως ἄν ποτε ὑπεύθυνος καὶ εὐσυνείδητος, δὲν ἔπαυσε νὰ εἶναι ἑλλιπὴς ἀπὸ τῆς πλευρᾶς μιᾶς γενικωτέρας παρουσιάσεως τοῦ ὅλου κορμοῦ τῶν «Στοχασμῶν» καί, κατ' ἐπέκτασιν, τοῦ ὑπολοίπου ἔργου—φιλοσοφικοῦ, ἐπιστημονικοῦ καὶ θεολογικοῦ τοῦ Pascal. Τὸ «κενόν», αὐτὸ, ὡς πρὸς τοὺς «Στοχασμούς», ἐπιστεῦσαμεν ὅτι ἦλθε νὰ πληρῶσῃ ἢ ὑπὸ τὸν ἥμιστον ἀρμόζοντα τίτλον «Σκέψεις»¹ πρόσφατος μετάφρασις ὑπὸ Π. Ἀντωνοπούλου, ἐπιμελεῖα Κ. Μετρινου, (288 σ., Ἐκδόσεις Ἀναγνωστίδη, ἄνευ μνείας τόπου καὶ ἔτους ἐκδόσεως). Ὅποια ὅμως ἀπαγοήτευσίς διεδέχθη τὴν χαρὰν αὐτὴν εἰς τὴν πρώτην φυλλομέτρησιν τοῦ βιβλίου! Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος μετάφρασις οὐδὲ εἰς τὸ ἐλάχιστον πληροῦτάς στοιχειώδεις προϋποθέσεις ἐπιστημονικῆς ἢ τοῦλάχιστον ἐπαγγελματικῆς εὐσυνειδήσιας. Αὐτὸς ὁ ἐκδότης, εἰς τὸν πρόλογόν του, δίδει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἀδιαφορεῖ καὶ δι' αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἑλληνικὴν σύνταξιν. Εἰς τὴν σελ. 6 ἔχομεν λ.χ. «Στὸ μετὰξὺ σχεδιάζει μιὰ ἀπολογία τοῦ Χριστιανισμοῦ, ποὺ ἡ ἰδέα αὐτὴ τὸν ἀπασχολεῖ ὡς (sic) τὸ 1647, καὶ ἀρχίζει τὴν συγγραφὴν τοῦ ἔργου, ταξινομῶντας τὸ ὕλικόν του». Περιττὸν νὰ ἀναφέρωμεν, ὅτι πέραν τῶν συντακτικῶν ἀτελειῶν, τὸ περιεχόμενον τῆς φράσεως οὐδόλλως ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ὅλην ἱστορικὴν πραγματικότητα τῆς συνθέσεως τῶν Pensées. Ὡς γνωστόν, ὁ Pascal ἐμυήθη διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν ἰανсениσμόν² κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1646, ἡ δὲ ὀριστικὴ μεταστροφή του πρὸς αὐτὸν ἔλαβε χώραν τὴν νύκτα τῆς 23ης Νοεμβρίου

1. Ἡ ὀρθότερα εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ἀποδοθέντος τίτλου «Pensées» εἰς τὸ ἡμιτέλες ἔργον τοῦ Pascal εἶναι «Στοχασμοὶ» καὶ ὄχι «Σκέψεις».

2. Περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ τούτου κινήματος, πέραν τοῦ μνημειώδους ἔργου τοῦ C. A. Sainte-Beuve, Port Royal, νέα ἔκδ., 3 τόμ., Paris, Gallimard, (σὺλλ. Pléiade), 1953-1955, πβ. μετὰξὺ ἄλλων: A. Gazier, Histoire générale du mouvement janséniste, 2 τόμ., Paris, 1922, J. Laporte, La doctrine de Port-Royal, 2 τόμ., Paris, P. U. F. 1923 καὶ τοῦ A. U. O. U., La doctrine de Port-Royal, La morale, d'après Arnauld, 2 τόμ., Paris, Vrin, 1951, L. Willaert, Bibliotheca janseniana belgica, 3 τόμ. Namur-Paris, 1949-1951, R. Seeberg, Lehrbuch der Dogmengeschichte, 8' ἔκδ., τόμ. IV, Basel, 1954, σσ. 847 κ. ἔξ. Σύντομον καὶ περιεκτικὴν ἀνασκόπησιν τοῦ ἰανсениσμοῦ πβ. εἰς σὺλλ. «Que Sais-je» (No 960), L. Cognét, Le jansénisme, Paris, P.U.F. 1968. Τέλος, εἰς τὴν ἑλληνικὴν, πβ. τὸ ἄρθρον τοῦ Ἱ. Καλογήρου, Ἰανсениσμός, «Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια», ΣΤ', σσ. 663-674 καὶ Μ. Β. Βέλλα, Ὁ Ἰανсениσμός σάν θρησκευτικὸ κίνημα, Ὁρθόδοξος Σκέψις, Β' (1959), σσ. 131-132 καὶ 147-149. Πβ. καὶ Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Γ' ἔκδ., Ἀθήναι, 1970, σσ. 626 κ. ἔξ.

1654, ὅτε καὶ ἔγραψε τὸ περίφημον «Mémorial»³. Ἡ ἰδέα τῆς συγγραφῆς μιᾶς Ἀπολογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ συνελήφθη, ὄχι τὸ 1647, ἀλλὰ μετὰ τὸ θαῦμα τῆς Ἁγίας Ἀκάνθου (Sainte Epine), ἣτις ἐθεράπευσε τὴν πάσχουσαν ἀνεψιάν τοῦ στοχαστοῦ, τὸ 1656⁴. Ἐκτοτε ἤρχισε καὶ ἡ φοβερὰ σωματικὴ κατὰπτωσις αὐτοῦ, ἣτις ὀλονὲν ἐπιδεινούμενη, τὸν ἔφερεν εἰς τὸν θάνατον τὸ 1662, εἰς ἡλικίαν μόλις τριάκοντα ἐννέα ἐτῶν. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα τῆς μακροχρονίου ἀσθενείας του, ἄλλοτε ἰδιοχειρῶς καὶ ἄλλοτε ὑπαγορευῶν, ἄλλοτε συστηματικῶς, ἐπὶ ὀλοκλήρου φύλλου χάρτου, καὶ ἄλλοτε προχειρῶς, ἐπὶ τυχαίων τεμαχίων, ὁ Pascal προβαίνει εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν «Στοχασμῶν» προβαθμιῶν τῆς ὅλης Ἀπολογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ ἐκδότου «ταξινόμησιν» τοῦ ὕλικου, δοθέντος ὅτι τὸ ἔργον ἀπέμεινε, λόγῳ τοῦ προώρου θανάτου τοῦ φιλοσόφου, ἡμιτελές, καί, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς καταστάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθησαν τὰ διάφορα ἀποσπάσματα, ἐγείρεται ἐπιστημονικῶς τὸ πρόβλημα ἂν, καὶ μέχρι ποίου σημείου, ὁ Pascal εἶχε προχωρήσει εἰς ταξινόμησιν τοῦ ὕλικου τούτου.

Ὅτι ὅμως ὑπερβαίνει κάθε δυνατότητα διαστρεβλώσεως τῆς πραγματικότητος, καὶ ὑπερπηδᾷ καὶ αὐτὰ τὰ ὅρια τῆς φαντασίας, εἶναι ἡ τελευταία φράσις τοῦ βιογραφικοῦ σημειώματος (σελ. 6), ὅπου ἀναφέρεται, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τὰς σκέψεις τοῦ Pascal «ἦταν γραμμένες στά... μανικέτια του». Τὸ πρᾶγμα ἐγγίζει τὴν ἰλαρότητα! Προφανῶς ὁ γράφων εἶχε κατὰ νοῦν, ὅτι ὁ στοχαστὴς τῆς Ἀπολογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ συνέθετε τὴν ἐκάστοτε σκέψιν του εἰς πρόχειρα τεμάχια χάρτου ἢ ἀκόμη τὸ γεγονός, ὅτι ἔφερε πάντοτε ἐραμμένον ἐπὶ τῆς φόδρας τοῦ μανδύου του τὸ περίφημον κείμενον τοῦ Mémorial. Εἰρήσθη ἔν παρόδῳ, ὅτι τὸ ψευδώνυμον τοῦ Pascal εἰς τὰς Provinciales δὲν εἶναι Μοντάντλ, ὡς φέρεται εἰς τὴν σελ. 5, ἀλλὰ Μοντάλτ (Louis de Montalte). Ὁμοίως ὅτι ὁ ἐκδότης τῶν Pensées λέγεται Ζιρώ, (Giraud καὶ ὄχι Σιρώ, (σημ. σελ. 176), ὅτι ἡ δεσποινὶς Γουόρντεν δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν θετὴν πνευματικὴν θυγατέρα τοῦ Montaigne, δεσποινίδα ντὲ Γκουρνὲ (Mademoiselle de Gournay), ἣτις ἐπεμελήθη τῆς τελικῆς ἐκδόσεως τῶν Essais τοῦ θετοῦ πατρὸς τῆς, ὄχι τὸ 1525 (σημ. 22), εἰς ἐποχὴν δηλ. καθ' ἣν ὁ Montaigne δὲν εἶχεν ἀκόμη γεννηθῆ, ἀλλὰ τὸ 1595.

Ἄν ἀφήσωμεν ὅμως τὸν πρόλογον καὶ διεξέλθωμεν τὸ βιβλίον, θὰ διαπιστώσωμεν στοιχειώδη ἄγνοια τῶν κοινοτάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν βασικῶν ὄρων τοῦ πασκαλικοῦ λεξιλογίου. Ἡ λέξις misère λ.χ. μεταφράζεται «φτώχεια» (σελ. 21). Οὕτω τὸ ἀπόσπασμα 60

τῆς ἐκδόσεως Brunshvicg ἀντὶ ἀθλιότητος τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς τὸν Θεόν» ἀποδίδεται «φτώχεια τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς τὸ Θεόν». Εἰς τὴν αὐτὴν σελ. 21, ἡ ἄγνοια τῆς διαφορᾶς μεταξύ τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβατικοῦ ρήματος peindre = ζωγραφίζω καὶ τοῦ ἀντωνυμικοῦ αὐτοπαθοῦς se peindre, μεταβάλλει τὸν Montaigne ἀπὸ φιλόσοφον εἰς... ζωγράφον. Ἐν τῷ ἀπ. 62: «Le sot projet qu' il (Montaigne) de se peindre», τὸ ὅποιον ἀντὶ τὴν μεταφρασθῆ: «Τὸ ἀνόητον σχέδιον ποῦ εἶχε (ὁ Montaigne) νὰ ζωγραφίσῃ δηλ. νὰ σκιαγραφήσῃ (περιγράψῃ) ἑαυτὸν» ἀποδίδεται «Τὸ ἀνόητο σχέδιο ποῦ εἶχε νὰ ζωγραφίσῃ...», ὅπου τὸ ρῆμα ζωγραφίζω παραμένει ἀμετάβατον. Καθ' ὅμοιον τρόπον (ἀπ. 460, σελ. 152) αἱ ἔννοια «concupiscence de la chair» καὶ «concupiscence des yeux», ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν libido sentiendi καὶ libido sciendi (πβ. ἀπ. 458) μεταφράζονται ὡς «σαρκολατρεία καὶ ὀφθαλμοπορνεία». Οἱ «sages» τῆς αὐτῆς σελ. 152 ἀπὸ «σοφοί» γίνονται «φρόνιμοι». Ἐν σελ. 28, ὅπου τὸ περίφημον ἀπόσπασμα περὶ τῶν δύο ἀπειρῶν⁵, ἡ φράσις «Nous brûlons du désir de trouver une assiette ferme» μεταφράζεται «Μᾶς φλογίζει ἡ ἐπιθυμία νὰ βροῦμε ἓνα στέρεο... κάθισμα». Ὁ ὅρος assiette ferme (= στερεὸν βᾶθρον, ὑπόβαθρον), μετατρέπεται εἰς «στέρεο... κάθισμα» καὶ μάλιστα τόσον... ἀναπαντικόν, ὥστε ἀνὰ καθίσουμε νὰ ἔξαποστάσουμε καὶ νὰ νοιώσουμε κάποια σιγουριά⁶. Ἡ τελευταία φράσις εἶναι ἀνύπαρκτος εἰς τὸ γαλλικὸν κείμενον. Διερωτᾶται κανεὶς, ἂν πρόκειται περὶ μεταφράσεως, παραφράσεως ἢ διαστρεβλώσεως τοῦ πρωτοτύπου.

Εἰς τὸ ἀπ. 60 (σελ. 21) ἡ πρότασις «Seconde partie: Qu'il y a un Réparateur. Par l'Écriture» διαστρέφεται ἐξ ὀλοκλήρου λόγῳ κακῆς ἀποδόσεως τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ὄργανου «par l'Écriture», σημαίνοντος μέσῳ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, «τῆ βοηθεία τῆς Ἁγίας Γραφῆς». Οὕτω ἡ φράσις «ὅτι ὑπάρχει εἰς ἀνορθωτῆς τῆς ἐκπεσούσης φύσεως τοῦ ἀνθρώπου (ἐν. ὁ ἐνανθρωπήσας Χριστός), τῆ βοηθεία, δηλ. τῆ ἀποδείξει, τῆς Ἁγίας Γραφῆς, μεταβάλλεται ἄρδην διὰ τῆς μεταφράσεως: «ὅτι ὑπάρχει ἓνας ἀναστυλωτῆς (ἡ Ἁγία Γραφή). Μία τιοαυτῆ παρανόησις μετατρέπει τὸν Χριστὸν εἰς Ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν εἰς... ἀρχαιολόγον ἀναστυλωτῆν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἡ ἔννοια τῆς φράσεως τοῦ ὑπερόχου, διὰ τὸν λυρισμὸν του, ἀποσπάσματος 553 (τὸ μυστήριον τοῦ Ἰησοῦ) εἰς τὴν σελ. 176, «Παρηγορήσου, δὲν θὰ με ἀνεζήτεις, ἐὰν (δὲν) με εἶχες εὔρει» διαστρέφεται πλήρως διὰ τῆς ἀπαλείψεως τῆς ἀρνήσεως εἰς τὴν ὑπόθεσιν, μεταγραφομένη ὡς «Παρηγορήσου. Δὲν θὰ με ἀναζητοῦσες, ἂν με εἶχες βρεῖ».

Ἡ ἐπιπολαιότης, δυστυχῶς, δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κειμένου. Ὀλόκληρα ἀποσπάσματα (πβ. τὰ ἀπ. 56, 58, 59, 70 καὶ ἄ.) ἀποκεφαλίζονται ἢ κολοβοῦνται καὶ διαστέφονται, ὥστε νὰ καθίστανται κυριολεκτικῶς ἀγνώριστα, ἐνῶ ἀλλαχοῦ τὰ παρα-

3. Τὸ Mémorial αὐτὸ εἶναι τὸ ἡμερολόγιον μιᾶς νυκτὸς ἐλλάμψεως καὶ μυστικισμοῦ, ἐνώσεως με τὸν Χριστὸν καὶ τὸν Θεὸν τοῦ Ἀβραάμ, τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσαάκ, τὸν Θεὸν τοῦ Ἰακώβ. Πβ. κείμενον τοῦ Mémorial ἐν L. Brunshvicg, Pascal, Pensées et Opuscules, νέα ἐκδ., Paris, Hachette, 1957, σσ. 142 κ. ἐξ.

4. Πβ. Vie de Blaise Pascal ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Pascal Gilberte Périer, ἐκδ., αὐτόθι, σσ. 17 ἐξ.

5. Πβ. ἀπ. 72.

6. Αὐτ. σελ. 28

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Θὰ διεσφύζοντο πλείστα κειμήλια.

Καθημερινή προϋνή εφημερίς τῆς Θεσσαλονίκης ἐξαιρεί τὴν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου παραχώρησιν τῆς ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ κατοικίας του διὰ τὴν στέγασιν, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Συνόδου, τοῦ ἰδρυθέντος Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου, ὅπερ διὰ τῶν ἐκθεμάτων του θὰ προβάλλῃ τὴν νεωτέραν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Μάλιστα ὁ σχολιαστὴς τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐφημερίδος προσθέτει καὶ τὴν ἐξῆς εὐχὴν: «Σοφὴ ἢ ἀπόφασιν καὶ θὰ ἠνχόμην νὰ ἐφηρομόζετο ἀνάλογος καὶ εἰς ὅλας τὰς περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος. Θὰ διεσφύζοντο ἔτσι ἕνα πλήθος κειμηλίων, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν καὶ καταστρέφουν ἀμειλίκτως ὁ χρόνος, ἡ ἄγνοια καὶ ἡ ἀδιαφορία. Ἰδίως τὰ κειμήλια, ποὺ σχετίζονται μὲ τὸν ὄλον τοῦ κλήρου εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς κατοχῆς, τὰς θυσίας τοῦ κλήρου εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος, τέλος τὰ κειμήλια καὶ πάντα τὰ στοιχεῖα, ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν πρόσφατον ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, εἶναι πάμπολλα εἰς χεῖρας ἀτόμων καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐξαφανισθοῦν. Ἐν παρόμοιον μουσείον θὰ εἶναι ἡ ἀνοικτὴ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος. Θὰ ὑπάρξουν βέβαια πολλὰ δυσχερεῖαι εἰς τὴν ὀργάνωσίν του. Θὰ ὑπερνηκισθοῦν, ὅμως, ἂν ὑπάρξῃ ἡ θέλησις ἱεραρχῶν πείσμων καὶ ἀκλόνητος».

δείγματα προσαρμόζονται προφανῶς εἰς ἰδίαν περὶ ἀττικῆς συντάξεως ἀναμνήσεις. Οὕτω τὸ ἀπ. 70, σελ. 23: «Les animaux courts» = «Τὰ ζῶα τρέχει» μετατρέπεται εἰς «τὰ παιδία παίζει». Ἀνάλογοι περιπτώσεις ἀντιμετωπίσεως τοῦ κειμένου μᾶς καθιστοῦν πλέον ἢ ὀλιγώτερον ἐκπληκτοὺς πρὸ τῆς μετατροπῆς τοῦ πυρρωνείου φιλοσόφου Ἀρχεσιλάου⁷ εἰς Ἀρχέλαον⁸. Κατὰ μείζονα λόγον δὲν ἔχομεν τὴν ἀπαίτησιν νὰ ἐπεξηγηθῇ εἰς τὸν ἀναγνώστην ὁ γρίφος Α.Π.Ρ. τῶν σελ. 135 καὶ 137⁹.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν, νομίζομεν, στοιχειώδεις ἐνδείξεις τῆς ποιότητος τῆς γενομένης ἐργασίας. Πόσα ἄλλα παρερχόμεθα!

Ταῦτα πάντα καταδεικνύουσιν τὰς δυσχερεῖας, τὰς ὁποίας παρουσιάζει μίαν εὐσυνείδητος ἀπόδοσις ἐνὸς ξενογλώσσου κλασσικοῦ κειμένου, ἀπαιτοῦντος

7. Πβ. ἀπ. 375: «...Le pyrthonien Arcésilas qui devient dogmatique».

8. Πβ. σελ. 121 καὶ σημ.

9. Ἀρχικά τοῦ γαλλικοῦ Α.Π.Ρ. σημαίνοντος τὸν τοπικὸν προσδιορισμὸν «Ἀ Port-Royal» ἔνθα ἡ ὁμώνυμος μονὴ καὶ ἐστὶ τοῦ ἰανсениσμοῦ. Τὰ ἀποσπάσματα αὐτὰ ἐγράφησαν μᾶλλον ἐν ὄψει μίαις διαλέξεως τοῦ Pascal ἐν Port-Royal, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας οὗτος ὠμίλησε περὶ τοῦ σχεδίου τῆς ὅλης Ἀπολογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Νέα Ὁρθόδοξος Θεολογικὴ Σχολή.

Ὁ πανορθόδοξος κόσμος μετὰ μεγίστης χαρᾶς ἐπληροορήθη, ὅτι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μονῇ τοῦ Μπελεμεντίου τοῦ Λιβάνου ἤρξατο λειτουργοῦσα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας νέα Ὁρθόδοξος Θεολογικὴ Σχολή.

Ὡς ἤδη ἐτονίσθη, ἡ σημασία τῆς ἰδρύσεως τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Σχολῆς ἐγκείται ἐνθεν μὲν εἰς τὸ γεγονός, ὅτι αὕτη θὰ καταστήσῃ ἀνευτέρως τὰς σπουδὰς τῶν ἐν τῷ κλίματι τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἐπιεμένων Θεολογικῆς μορφώσεως, οἵτινες θὰ μεταβαίνουν εἰς ἕτερας χώρας μόνον διὰ μεταπτυχιακὰς σπουδὰς, ἐτέρωθεν δὲ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐλπίδος, ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι ἡ Ἐκκλησία Ἀντιοχείας θὰ διαθέτῃ μεγαλύτερον ἀριθμὸν κατηρητισμένων κληρικῶν, δυναμένων νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συγχρόνου ποιμαντικοῦ ἔργου καὶ νὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τῶν διαφόρων τομέων τῆς ἐκκλησιαστικῆς δραστηριότητος. «Ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν Χριστιανικῶν κοινοτήτων, ἡ ὑπαρξὶς πολλῶν θρησκειῶν εἰς τὴν χώραν καὶ ἡ κοινωνικὴ κατάσταση ἐνὸς κόσμου ἐν ταχείᾳ ἀλλαγῇ καθιστοῦν τὴν ἰδρύσιν τῆς Σχολῆς μίαν πραγματικότητα ἰδιαίτερας σημασίας διὰ τὴν Ἐκκλησίαν».

Ἐδχόμεθα, ὅπως ὁ Θεὸς εὐλογῆσῃ τὴν νέαν Ὁρθόδοξον Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Λιβάνου, ἵνα αὕτη γνωρίσῃ ἡμέρας δόξης καὶ μεγαλείου καὶ ἐπανασυν-

υπεύθυνον κατάρτισιν τοῦ μεταφραστοῦ περὶ τὰ ἐκάστοτε τιθέμενα προβλήματα. Εἰδικῶς ὡς πρὸς τὸν Pascal, τοῦ ὁποίου, σημειωτέον, ἡ φράσις παρουσιάζει πολλακίς τὴν αὐτὴν δυσχερεῖαν ἐρμηνείας πρὸς τὴν φράσιν τῶν Προσωκρατικῶν, θὰ ἦτο εὐκατὸν νὰ εὑρεθῇ ὁ κατάλληλος μελετητὴς καὶ μεταφραστὴς, ὁ ὁποῖος νὰ δώσῃ εἰς τὸ εὐρύτερον ἑλληνικὸν ἀναγνωστικὸν κοινὸν τὴν δυνατότητα νὰ πλησιάσῃ τὸν μέγαν πρόδρομον τοῦ Kierkegaard καὶ τοῦ Gabriel Marcel, καὶ νὰ ἐκτιμῆσῃ τὸ πολὺπλευρον τῆς ἐπιστημονικῆς, φιλοσοφικῆς καὶ χριστιανικῆς του προσωπικότητος καὶ μεγαλοφυΐας. Ἡ εὐχὴ αὕτη, ἃς εὐελπιστήσωμεν, ὅτι φθάνει εἰς τὴν κατάλληλον ὥραν, καθ' ἣν ὀλοκλήρος ὁ πνευματικὸς κόσμος πανηγυρίζει τὴν τριακοσιοστὴν ἐπέτειον ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τῶν Pensées, τῶν ὁποίων ἡ ἔκδοσις, ὀκτὼ ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ φιλοσόφου, ἀποτελεῖ τιμὴν διὰ τὴν ἐποχὴν καὶ τὸν μικρὸν κύκλον τοῦ Port-Royal. Τοῦ κύκλου τούτου ἡ προσπάθεια, ἡ μέθοδος καὶ τὰ υἱοθετηθέντα φιλολογικὰ κριτήρια ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν μέχρι ἡμερῶν παράδειγμα πρὸς μίμησιν.

ΚΙΚΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Βοηθὸς Β' Ἐδρας Φιλοσοφίας
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

δέση τὸν μίτον τῆς ἀρχαίας λαμπρᾶς ἀντιοχειανῆς θεολογικῆς παραδόσεως, ἣτις ἐγαλούχησε πολλοὺς ἐκ τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Εὐσυνείδητος ἀπόφασις.

Ἀξία ἰδιαίτερας μνείας εἶναι ἡ πρόσφατος ἀπόφασις τοῦ πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν, διὰ τῆς ὁποίας ἀπερρίφθη αἰτήσεις περὶ ἰδρόσεως σωματείου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «πνευματιστικὸς ὄμιλος Ἀθηνῶν».

Ὡς ἀναφέρεται ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ, «ἡ θρησκευτικὴ ιδιότης τοῦ πνευματισμοῦ καὶ τοῦ αἰτοῦντος ἀποδεικνύεται τόσον ἐκ τῶν ἐπισήμων ἀθηναικῶν ὁμολογιῶν κορυφαίων ἐκπροσώπων αὐτοῦ, ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν, ὅσον καὶ ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν διατάξεων τοῦ καταστατικοῦ τοῦ αἰτοῦντος, δεδομένου, ὅτι ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Πνευματισμὸς διὰ τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ εἶναι συγχρόνως θρησκευτικὴ πίστις καὶ ἀποκάλυψις ἀληθειῶν... Ὁ θρησκευτικὸς χαρακτήρ τοῦ Πνευματισμοῦ ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι οὗτος κέκτηται ἰδίαν τιὰ τάξιν οὕτως εἰπεῖν λειτουργῶν καὶ ἱερείων, δι' ὧν συντελεῖται ἡ μετὰ τῶν πνευμάτων ἐπικοινωνία, εἶναι δὲ ἡ τάξις αὕτη τὰ μεσάζοντα (μέντιουμ). Τὸ καταστατικὸν τοῦ αἰτοῦντος τὴν ἰδρυσιν σωματείου, ποιεῖται λόγον περὶ ἱερῶν κειμένων μεταδιδόμενων εἰσέτι κ.λπ., γεγονός, ὅπερ εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὰ δόγματα τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας, καθ' ἣν τὸ περιεχόμενον τῶν ἱερῶν κειμένων αὐτῆς ἔχει συμπληρωθῆ ἐξ ὅσων μετεδόθησαν ὑπὸ τῶν προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔχουσι δὲ παύσει νὰ ἀποκαλύπτωνται ἀλήθειαι κατὰ τὴν θρησκευτικὴν ἔννοιαν».

Ἀληθῶς τὰ μέλη τοῦ Πρωτοδικείου εἶναι ἀξίεπαινα διὰ τὴν εὐσυνείδησιν, μεθ' ἧς ἀντιμετώπισαν τὸ ζήτημα τῆς ἰδρόσεως τοῦ «πνευματιστικοῦ ὁμίλου». Ἡ ἀπόφασις τῶν φανερώσει τὴν στερεὰν ἀφοσίωσίν των εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν πίστιν.

Δηλώσεις ἀξιαί προσοχῆς.

Κατὰ τὴν διάρκειαν πρόσφατου περιοδείας τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἰς ἀφρικανικὴν χώραν, εἰς ἐκ τῶν μαύρων ἡγετῶν τῆς ἀφρικανικῆς ἡπείρου ἐδήλωσε, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι «πολλὸς κόσμος καὶ πρὸ παντός οἱ πεπαιδευμένοι ἐκ τῶν ἀφρικανῶν δὲν ἐνδιαφέρονται πλέον διὰ τὸν Χριστιανισμόν, διότι παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ὑπάρχει διάστασις μεταξὺ τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων των... Οἱ ἱεραπόστολοι, οἵτινες μᾶς ἐμήσαν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, παρουσίασαν ταύτην ὡς συνώνυμον τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λευκῶν, οἵτινες ὁμῶς μετεχειρίσθησαν ἡμᾶς ὡς δοῦλους καὶ συμπεριεφέρθησαν πρὸς ἡμᾶς ὡς πρὸς ζῶα».

Αἱ δηλώσεις αὗται ἀφ' ἐνός μὲν καλοῦν εἰς αὐτοκριτικὴν τοὺς «πεπολιτισμένους» Χριστιανικοὺς λαοὺς πρὸς ἀποτίναξιν τῆς ὄλως ἀσυνεποῦς ζωῆς των, ἀφ' ἑτέρου δὲ δέον νὰ κεντρίσων ἡμᾶς εἰς περαιτέρω ἐνεργείας διὰ τὴν προώθησιν τοῦ ἔργου τῆς Ὁρθο-

δόξου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, ἣτις οὐδέποτε ὠλίσθησεν εἰς ἀποικιοκρατικὰς καταχρήσεις καὶ παρεκτροπὰς, ἀλλὰ πάντοτε σέβεται τὴν προσωπικότητα τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους κομίζει τὸ λυτρωτικὸν εὐαγγελικὸν μήνυμα.

Διὰ μίαν ἀκόμη φοράν λησμονεῖται.

Καθ' ἃ ἀνεγράφη εἰς τὰς ἐφημερίδας, «κατετέθη εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον τὸ καταστατικὸν ἐνός νέου σωματείου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἑλληνικὴ Φιλοσοφικὴ Κίνησις» («Γνωθὶ σαυτόν»). Σκοπὸς τοῦ σωματείου εἶναι νὰ γίνῃ καὶ πάλιν ἡ Ἑλλὰς παγκόσμιον πνευματικὸν κέντρον, μεθ' ἡθοδηγητὰς μόνον τοὺς πρὸ Χριστοῦ Ἑλληνας φιλοσόφους».

Ὅττω διὰ μίαν ἀκόμη φοράν λησμονεῖται, ὅτι τὰ ἐκλεκτὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, τὰ ὁποῖα ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ προβάλλωμεν, οὐδόλως εἶναι δυνατόν νὰ ἰσοφαρίσων εἰς ἀξίαν τὴν ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψιν καὶ διδασκαλίαν. Ὡς γράφει ὁ R. Livingston, ἄν καὶ ἐνθερμος θιασώτης καὶ ἀπόστολος τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν ἰδεωδῶν, «ἡ φιλοσοφία τοῦ (κλασσικοῦ) Οὐμανισμοῦ δὲν δύναται νὰ πράξῃ διὰ τὸν χαρακτήρα ὅ,τι δύναται νὰ πράξῃ ὁ Χριστιανισμός... Εἶναι ἠθικὴ φυσικὴ καὶ οὐχὶ ἐξ Ἀποκαλύψεως».

Ἄν ἔπειτα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐλληνικῇ φιλοσοφίᾳ παρατηρεῖ τις ἀμφορέπειαν, ἔλλειψιν πάσης ἐνότητος καὶ συνεχῆ σύγκρισιν μεταξὺ τῶν συστημάτων αὐτῆς, κατανοεῖ τις πόσον χιμαιρικὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος σωματείου.

Τέλος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ζήτημα τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἀσφαλῶς καὶ εἰς ἀρχαίους φιλοσόφους, ἰδίως εἰς τοὺς Στωϊκοὺς, ὑπάρχουν ἐκφράσεις καὶ σκέψεις περὶ τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, αἵτινες εἶναι συγγενεῖς πρὸς τὰς τοῦ Χριστιανικοῦ Ἀνθρωπισμοῦ. Ἀλλ' αἱ ἐκφράσεις καὶ σκέψεις αὗται ἦσαν μεμονωμένα ἀναλαμπὰι θεωρητικῶν καὶ ἀφηρημένων φιλοσοφικῶν συλλογισμῶν καὶ ἐστεροῦντο τοῦ δυναμισμοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ ταύτας εἰς πράξιν καὶ ζωὴν. Ὡς λέγει ὁ Zeller, «μόνον κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἐποχὴν ἀνεπτύχθησαν καὶ παρουσιάσθησαν ἐν πλήρει ἰσχύϊ τὰ συναισθήματα περὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς δικαιώσεως τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου».

Τραγικὸν κατάντημα.

Τριάκοντα καὶ εἰς γερμανοὶ εἰδικοὶ ἐπὶ θεμάτων σχέσιν ἐχόντων πρὸς τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τῶν νέων, συζητοῦντες ἐπὶ νομοσχεδίον τοῦ Δυτικογερμανοῦ ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης, τὸ ὁποῖον προβλέπει τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν παντός αἰσχροῦ ἐντύπου καὶ τὴν κατάργησιν τοῦ ἄρθρου τοῦ ποινικοῦ κώδικος, διὰ τοῦ ὁποῖου σήμερον τιμωροῦνται ἡ μαστροπία καὶ τὰ ἀδικήματα κατ' ἀνηλικῶν, κατὰ πλειοψηφίαν ἐτάχθησαν ἀναφανδὸν ὑπὲρ τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸ ἄσεμνον ὑπὸ οἰανδήποτε μορφὴν, υἰοθέτησαν τὸ νομοσχέδιον καὶ προέτειναν τὴν «βελ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

Ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. 'Ιερώλυμος κατά τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 25 Νοεμβρίου ἕως 5 Δεκεμβρίου ἔ. ἔ.:

'Ἐτέλεσε τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τὴν 25ην Νοεμβρίου εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν χάριν τῶν πρωτοετῶν φοιτητῶν τῶν 'Ανωτάτων Σχολῶν.

— Τὴν 4ην Δεκεμβρίου εἰς τὸν ἑορτάζοντα 'Ιερόν Ναὸν 'Αγίας Βαρβάρας Δαφνίου.

'Ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν ἑσπερινὸν τῶν ἑορταζόντων 'Ιερῶν Ναῶν: τὴν 29ην Νοεμβρίου, 'Αγίου 'Ανδρέου Κάτω Πατησίων. — Τὴν 5ην Δεκεμβρίου, 'Αγίου Νικολάου Πευκακίων.

Προῆδρευσε τὴν 26ην Νοεμβρίου τῆς 'Επιτροπῆς Διαδόσεως τῆς 'Αγίας Γραφῆς.

— Τὴν 30ην Νοεμβρίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Οἴκου Τυφλῶν.

— Τὴν 1ην Δεκεμβρίου τῶν ἐν 'Αθήναις μελῶν τῆς Μ.Σ. 'Επιτροπῆς ἐπὶ τῆς 'Εκκλησιαστικῆς Παιδείας.

— Τὴν 2αν Δεκεμβρίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π.

— Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς 'Επιτροπῆς διὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς 150ετηρίδος ἀπὸ τῆς ἑπανάστασεως τοῦ 1821.

— Τὴν 3ην Δεκεμβρίου τῆς εἰδικῆς 'Επιτροπῆς Βοηθείας διὰ τὰ θύματα τοῦ Πακιστάν.

Προέπεμψε τὴν 26ην Νοεμβρίου εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ 'Ελληνικοῦ ἀναχωροῦντα τὸν Μακαριώτατον Μητροπολίτην Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεον.

Παρέστη τὴν 26ην Νοεμβρίου εἰς δεξίωσιν παρὰ τῆς Α.Ε. τῷ 'Υπουργῷ τῆς 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Νικ. Σιώρη, δοθεῖσαν πρὸς τιμὴν τῶν πρωτευσάντων κατὰ τὰς Εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις φοιτητῶν τῶν 'Ανωτάτων Σχολῶν.

— Τὴν 27ην Νοεμβρίου εἰς πραγματοποιηθείσας εἰς τοὺς 'Ι. Ναοὺς Μητροπόλεως καὶ 'Αγ. Κωνσταντίνου 'Ομονοίας γενικὰς συνάξεις τῶν Κυριῶν τῶν ἑνοριακῶν ἐπιτροπῶν τῆς 'Ἡμέρας τῆς 'Αγάπης, πρὸς τὰς ὁποίας καὶ ὠμίλησεν.

τίωσίν» τον... διὰ τῆς προσθήκης ἐτέρων ειδικῶν διατάξεων, νομιμοποιουσῶν τὰς παντὸς εἶδους αἰσχροτήτας. Μάλιστα εἰς ἐξ αὐτῶν, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Φραγκφούρτης, δὲν ἐδίστασε νὰ δηλώσῃ: «Διὰτὶ νὰ στερήσωμεν τὸ κοινὸν ἀπὸ τὰ αἰσχρογραφικὰ ἔντυπα ἀφοῦ τόσοσ πολὺ τοῦ ἀρέσουν;». Ἡ ἀπομὴ γενικῶς τῆς πλειοψηφίας ἦτο (νὰ καταργηθοῦν πάντες οἱ ἠθικοὶ φραγμοὶ καὶ νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὸν καθένα νὰ κάμνη ὅ,τι θέλει, διότι αἱ ἀπαγορεύσεις εἰς οὐδὲν χρησιμεύουν!»).

Διαπιστοῦντες τὸ τραγικὸν αὐτὸ κατάντημα τῶν «πεπολιτισμένων» λαῶν τῆς Δύσεως, πρέπει ἀφ' ἐνός μὲν νὰ δοξάσωμεν τὸν Θεόν, διότι αἱ φθοροποιοὶ αὐταὶ ἰδέαι δὲν εὔρον μέχρι σήμερον ἐλευθέραν εἴσοδον εἰς τὴν πατρίδα μας, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ εἴμεθα εἰς συνεχή ἐπιφυλακὴν πρὸς ἀπόκρουσιν πάσης ἀποπειρας εἰσβολῆς των.

— Τὴν 28ην Νοεμβρίου εἰς τὰ ἐγκαίνια τῶν Γραφείων τῆς 'Ελληνικῆς Χειρουργικῆς 'Εταιρείας, τελέσας καὶ τὸν 'Αγιασμόν.

— Τὴν 30ην Νοεμβρίου εἰς τὴν δοθεῖσαν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «'Ο Παρνασσός» συναυλίαν τοῦ κουαρτέτου Τυφλῶν.

— Τὴν 2αν Δεκεμβρίου εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς 25ετίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ 'Οργανισμοῦ Τροφίμων καὶ Γεωργίας (F.A.O.) τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν.

— Τὴν 3ην Δεκεμβρίου εἰς τὸ τελεσθὲν μνημόσυνον ἐν τῷ Συντάγματι Χωροφυλακῆς Μακρυγιάννη.

— Τὴν 4ην Δεκεμβρίου εἰς τὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ «'Ο Παρνασσός» δοθεῖσαν συναυλίαν ἐπὶ τῇ 200ῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Μπετόβεν.

— Τὴν 5ην Δεκεμβρίου εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶν πρωτοετῶν φοιτητῶν τοῦ 'Εθνικοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου.

'Ἐδεξιώθη τὴν 25ην Νοεμβρίου ἐν τῷ 'Αρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ τοὺς κ. κ. Δημάρχους καὶ Κοινοτάρχας τῆς περιφέρειας 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν, εἰς ἣν δεξίωσιν παρέστησαν καὶ ἡ Α.Ε. ὁ 'Αντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Στ. Παττακὸς μετὰ τοῦ κ. Νομάρχου 'Αττικῆς.

Συνειργάσθη τὴν 25ην Νοεμβρίου μετὰ τοῦ Πανος 'Αρχιμ. κ. Μαξίμου Ψιλοπούλου, Γραμματέως τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς 'Εκκλησιαστικῆς Παιδείας.

— Τὴν 26ην Νοεμβρίου μετὰ τῶν κ. κ. Δ. Οἰκονόμου, Ε. Σπηλιωτοπούλου, Φ. Πετροπούλου, Διοικητοῦ ΟΔΔΕΠ, καὶ τοῦ 'Αρχιμ. κ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδου, Γραμματέως τῆς Ι. Συνόδου.

— Τὴν 27ην Νοεμβρίου μετὰ τοῦ Συμβούλου τῆς Ριζαρείου Σχολῆς κ. 'Α. Σουρᾶ.

— Τὴν 28ην Νοεμβρίου μετὰ τοῦ κ. 'Ιω. Λαδᾶ, Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ 'Υπουργείου 'Εσωτερικῶν.

— Τὴν 1ην Δεκεμβρίου μετὰ τῶν κ. κ. 'Ιω. Παλαιοκρασσᾶ, 'Ελευθερίου Γριτσοπούλου, Στυλ. Γερωνυμάκη καὶ 'Ιω. Κωνσταντινίδου.

— Τὴν 3ην Δεκεμβρίου μετὰ τοῦ 'Ιατροῦ κ. 'Αθαν. Καραντώνη, Δ/ντοῦ τοῦ Ν.Ι.Κ.Ε.

'Ἐδέχθη τὴν 25ην Νοεμβρίου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην 'Αρτης κ. 'Ιγνάτιον.

— Τὴν 27ην Νοεμβρίου τὸν κ. Mitchell μετ' ἄλλων ἐκπροσώπων τῆς ἐν 'Ηνωμ. Πολιτείας 'Αμερικῆς Παναρκαδικῆς 'Ενώσεως.

— Τὴν 30ην Νοεμβρίου τὸν Θεοφ. 'Επίσκοπον Μαρεώτιδος κ. 'Αρίσταρχον.

— Τὴν 1ην Δεκεμβρίου τοὺς κ. κ. Πρύτανιν καὶ 'Αντιπρύτανεις τοῦ 'Εθνικοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου, τὸν καθηγητὴν κ. Γ. Κουσουλάκον καὶ τὸν 'Υφηγητὴν κ. Κομνηνόν.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Παροναξίας κ. 'Επιφάνιον, Γυθείου κ. Σωτήριον καὶ Γόρτυνος κ. Θεόφιλον.

Τὴν 2αν Δεκεμβρίου τοὺς ἐψηφισμένους Θεοφιλεστάτους 'Επισκόπους τοῦ Πατριαρχείου 'Αλεξανδρείας 'Αρχιμ. κ. Δωρόθεον Βενάρδον, 'Αρχιμ. κ. Φρουμέντιον Νάσιον, 'Αρχιμ. κ. Τιμόθεον Κοντομέρκον καὶ τὴν καν 'Αφρ. Παπαξένου.

— Τὴν 3ην Δεκεμβρίου τοὺς Αἰδεσ. 'Ιερεῖς Π. Καραμπάταν, 'Ιω. Μπόμπη, 'Ιω. Διώτην, 'Εμμ. Μουλούγκα καὶ τὸν Παν. 'Αρχιμ. Σπυρ. Ζιώμαν.

— Τὴν 5ην Δεκεμβρίου τὸν κ. Μακρυγιάννην, νομικὸν σύμβουλον τοῦ 'Υπουργείου Παιδείας, καὶ τὴν καν Ε. Δαλιάνη.

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Εὐρίπου κ. Βασίλειος κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον:

Ἐτέλεσε τὴν Θείαν Λειτουργίαν εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς: Μονῆς Πετράκη, Ἁγίας Αἰκατερίνης Πετραλώνων, Ἁγίας Εἰρήνης ὁδοῦ Αἰόλου καὶ Ἁγίου Ἀνδρέου Κάτω Πετραλώνων.

Ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τῶν ἑορταζόντων Ἱερῶν Ναῶν: Μονῆς Πετράκη, Πανεπιστημικοῦ-Καπνικαρέας, Ἁγίας Αἰκατερίνης Πλάκας, Ἁγίου Στυλιανοῦ Γκάζη καὶ Ἁγίου Ἀνδρέου, παρεκκλησίῳ Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐκπροσωπῶν τὸν Μακαριώτατον:

α) Ὡρκισεν ἐνώπιον τῆς Α.Ε. τοῦ Ἀντιβασιλέως τὸν Πρόεδρον καὶ τοὺς ἀντιπροέδρους τοῦ ΑΣΔΥ κ.κ. Δ. Σταυριανόπουλον, Δ. Γούλαν καὶ Ἰω. Βουλγαρίδην.

β) Ἐτέλεσε τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Νίκωνος «τὸ Ὑπέρβουτον» χάριν τῶν ἐν Ἀθήναις λακεδαίμονων.

γ) Πρόεστη ἐν τῷ Α' Κοιμητηρίῳ τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ ἀρεοπαγίτου Πελοπίδα Δαλιάνη.

Ὁμοίως ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῶ τοῦ Νοσοκομείου Συγγροῦ ἐπιμνημοσύνου δεήσεως ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ ἐν λόγῳ Νοσοκομείου Ἀνδρέου Συγγροῦ.

δ) Ἡύλογησεν τὸν γάμον ἐν τῷ Ἱ. Ν. Ἁγ. Σώστη, τῆς κοινωνικῆς λειτουργοῦ Ζωῆς Σούτη, ὑπαλλήλου τοῦ Γεν. Φιλ. Ταμείου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

ε) Παρέστη εἰς συναυλίαν δοθεῖσαν ὑπὸ τῆς Φιλαρμονικῆς τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων, ἐν τῇ Φοιτητικῇ Ἑστίᾳ Ἀρένων, πρὸς τιμὴν τῶν πρωτοετῶν φοιτητῶν.

Προήδρευσε τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

Ἐπεδέχθη ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ (ἀπουσιάζοντος τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου) τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας: Μάντινειας κ. Θεόκλητον, Βερροίας κ. Παῦλον, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Νικόδημον, Χαλκίδος κ. Νικόλαον, Ἡλείας κ. Ἀθανάσιον, Ἐλασσόνας κ. Σεβαστιανόν, Τρίκκης κ. Σεραφεὶμ καὶ τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Μαρεώτιδος κ. Ἀρίσταρχον.

Ἐδέχθη τοὺς: Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Χαρ. Πνευματικάκιν, Ἱεροκήρυκα Πατρῶν, Ἀρχιμ. κ. Γεώργ. Δημόπουλον, Διάκονον κ. Κων. Κλαμπώνην, Ἱεροκήρυκα Σερρών, Ἀρχιμ. κ. Εὐστάθιον Σπηλιώτην, Ἱεροκήρυκα Γόρτυνος, Ἀρχιμ. κ. Ἀγαθόνικον Φατούρον, καθηγητὴν ἐν τῷ Ἱερατικῷ Φροντιστηρίῳ Τήνου, Ἀρχιμ. κ. Καλ. Λυράκη, στρατιωτικὸν Ἱεροκήρυκα, στρατηγὸν ἑ. ἀ. κ. Ἱ. Πιτσιάν καὶ Ἐπιτροπὴν ἀδιορίστων θεολόγων.

Τὰ τῶν ἐπισκέψεων τούτων καθηκόντως ἀνέφερον εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον.

Ἐπεσκέφθη ἐκ μέρους τῆς Α.Μ. τοὺς ἀσθενήσαντας Σεβ. Μητροπολίτας: Πατρῶν κ. Κωνσταντίνου καὶ Γόρτυνος κ. Θεόφιλον.

Θεολογικὴ Σχολή. Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 11. 12. 1970 ἐξελέξατο Ὑφηγητὴν τῆς Ἐδρας τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς τὸν διδάκτορα τῆς Θεολογίας κ. Ἐμμανουὴλ Ἱ. Κωνσταντινίδην ἐκ Ρόδου, ὑποβαλόντα διατριβὴν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἡ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἑπαναστατικὴν καὶ τὴν μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὁθωμανοῦ μεταβατικὴν ἐποχὴν (1821-1833), ἐν Ἀθήναις 1970» ἑκ σελ. 135.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, συνελθούσα τὴν Πέμπτην 26ην Νοεμβρίου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα, πρόεβη εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐξῆς νέων μητροπολιτῶν:

Ὁ μέγας πρωτοσύγκελλος κ. Ἀγάπιος ἐξελέγη μητροπολίτης Σωζοπόλεως, ὁ μέγας ἀρχιδιάκονος κ. Εὐάγγελος Γαλάνης μητροπολίτης Λύστρων, ὁ δευτερεύων κ. Καλλίνικος μητροπολίτης Πέργης, ὁ διευθυντὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Κέντρου Γενεῦσης ἀρχιμανδρίτης κ. Δαμασκηνὸς Παπανδρέου μητροπολίτης Τραπεζοπόλεως καὶ ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Βλατάδων καὶ ὑφηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης ἀρχιμανδρίτης κ. Στυλιανὸς Χαρκιανᾶκης μητροπολίτης Μηλιτοπόλεως.

Ἐξελέγησαν ἐπίσης καὶ οἱ ἐξῆς βοηθοὶ ἐπίσκοποι:

Ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Θεοχάρους βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων, ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Ἱερεμίας Καλλιγιώργης τοῦ μητροπολίτου Γαλλίας καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Γεννάδιος Ζερβὸς τοῦ μητροπολίτου Αὐστρίας.

Ἐξ ἄλλου ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐξελέγη ὁ μέχρι τοῦδε ὑπογραμματεὺς διάκονος κ. Παῦλος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 1ης Δεκεμβρίου ἐξελέξεν τοὺς ἐξῆς νέους βοηθοὺς ἐπισκόπους: Τὸν πανοσ. ἀρχιμ. κ. Φρουμέντιον Νάσιον ἐπίσκοπον Νικοπόλεως, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. κ. Δωρόθεον Βενάρδον ἐπίσκοπον Βαβυλῶνος καὶ τὸν πανοσ. ἀρχιμ. κ. Τιμόθεον Κοντομέρκον ἐπίσκοπον Ἐλευσίνος.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ. Τεῦχος Δ', περιέχον καθημερινὴν Ἀκολουθίαν ἐκ τοῦ Ὡρολογίου, τῆς Παρακλητικῆς καὶ τῶν Μηναίων (ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πάντων ἑσπέρας (ἦτοι ἀπὸ τῆς ἸΗ' Μαΐου) μέχρι τῆς ΛΑ' Αὐγούστου). Ἐν Ρώμῃ 1968, σσ. 1220. Ἐν τέλει: Τὸ παρὸν **ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΟΛΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ**, Τεῦχος Δ', τετύπεται ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς Κρυπτοφῆδρας, ἀρχιερατεῦοντος Παύλου τοῦ Ἐκτου τοῦ Παναγιωτάτου Πάπα τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, ἐπιμελεῖα μὲν καὶ διορθῶσει τῆς παρὰ τοῦ Ἱεροῦ Συμβουλίου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὀρισθείσης Ἐπιτροπῆς, ἀναλώμασι δὲ τῆς Ἁγίας Ἐδρας, ἐν ἔτει μὲν ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ζφροστ', τῆς δὲ ἐνσάρχου οἰκονομίας, ἀλξή μὴν Ἰουλίου (sic).

1. Χαιρετίζομεν τὴν ἔκδοσιν καὶ τοῦ Δ' Τεύχους τοῦ **ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ** τῆς ἡμετέρας κατ' Ἀνατολᾶς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὴν «Ἐκκλησίαν» (1 καὶ 15 Ἰουλίου 1968, σ. 328), ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ Α' τεύχους, ἐγράφομεν: «Παρὰ τὰ ἐγκατεσπαρμένα τυπογραφικὰ ἀβλεπτήματα καὶ τινὰς δεικνυομένης παραλείψεις, ἀποτελεῖ σταθμὸν ἀριστοτεχνικῆς ἐκτύπωσης καὶ ὑποδειγματικῆς διαρθρώσεως τῆς ὕλης ἡ παροῦσα ἔκδοσις. Δὲν εἶναι μόνον ὁ ἀριστος καὶ λεπτότατος, οἰονεὶ ἐκ μετάξης, χάρτης οὔτε μόνον αἱ δι' ἐρυθρᾶς μελάνης ἐπικεφαλίδες τῶν Ὑμνων καὶ τῶν Εὐχῶν, οὔτε ἐπίσης καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν πλαίσιον δι' ἐρυθρῶν γραμμῶν, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἐκάστη σελὶς περικλείεται, ἀλλὰ καὶ ἡ ὥραία, ὅσον καὶ εὐστοχος διαίρεσις ἐκάστου στίχου τῶν Ὑμνων διὰ μαυροειδοῦς

μικροῦ ἀστερίσκου οὕτως, ὥστε καὶ ὁ ἀμύητος τῆς ἐκκλησιαστικῆς βυζαντινῆς Ποιήσεως ν' ἀντιλαμβάνεται πάραυτα τὸν τονικὸν ρυθμὸν καὶ τὴν μελωδικὴν ὑφὴν τοῦ « Ὑμνου ».

2. Ἐγράφομεν δὲ καὶ ταῦτα: «Θαυμάζομεν τὴν κατὰ πάντα ἀρίστην ἔκδοσιν καὶ ἐπαινοῦμεν τὴν καταβληθεῖσαν μεγάλην προσπάθειαν ὑπὸ πάντων, ὅσοι ἐπεμελήθησαν ἐν ζήλῳ καὶ ἀφοσιώσει τῆς ὅλης καλλιτεχνικῆς ἐκτύπωσης. Δι' ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους ἢ μετὰ χειρὸς ἔκδοσις τοῦ Α' (νῦν δὲ καὶ τοῦ Δ') τεύχους τοῦ ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΥ τούτου, ἐνῶ εὐγνωμόνως γίνεται δεκτὴ, θέλει ἀποτελέσει ἀσφαλῶς π ρ ὁ τ υ π ο ν ἔκδοσεως τῶν ἱερῶν Λειτουργικῶν Βιβλίων τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα πρὸς χρῆσιν παντὸς ὀρθοδόξου χριστιανοῦ. Ἡ συμπύκνωσις τοῦ ἀφθόνου τούτου λειτουργικοῦ καὶ ὑμνογραφικοῦ ὕλικου εἰς τόμους, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τῆς «τσέπης», λίαν ἐπομένως εὐχρηστούς, προκαλεῖ καὶ τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν, ἀλλ' ἅμα καὶ τὴν αὐθόρμητον ἔκφρασιν, μετὰ τῶν συγχαρητηρίων, καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν ὀρθοδόξων πιστῶν διὰ τὴν ὠραίαν συμβολὴν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἱερῶν Λειτουργικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Κειμένων τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ ἔργον συνιστῶμεν εἰς πάντας τοὺς εὐσεβεῖς, φιλομαθεῖς καὶ φιλακολούθους χριστιανοὺς, ἰδίᾳ εἰς τοὺς Κληρικοὺς καὶ Θεολόγους».

3. Τὰ αὐτὰ αὐταῖς λέξεσιν ἐπαναλαμβάνομεν καὶ διὰ τὸ μετὰ χειρὸς Δ' τεύχος τοῦ ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΥ. Τὰ περιεχόμενα: Ἡ αὐτὴ βυζαντινὴ εἰκὼν τοῦ Κυρίου, εὐλογοῦντος διὰ τῆς δεξιᾶς, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κρατοῦντος τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἐν προμετωπίδι, ὡς καὶ ἐν τῷ Α' τεύχει. Ἀπὸ τῆς πρώτης σελίδος μέχρι καὶ τῆς σ. 564 ἐπαναλαμβάνονται αἱ αὐταὶ Ἀκολουθίαι καὶ Εὐχαὶ ἐκ τοῦ Ὁ ρ ο λ ο γ ί ο υ, ὡς καὶ οἱ αὐτοὶ Ὑμνοὶ ἐκ τῆς Π α ρ α κ λ η τ ι κ ῆ ς, ὡς καὶ ἐν τῷ Α' τεύχει. Τοῦτο ἀσφαλῶς ὀφείλεται εἰς πρακτικοὺς λόγους, ἵνα δηλ. οἱ χριστιανοὶ ἔχωσιν ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει τὰς καθ' ὅλον τὸν ἑνιαυτὸν χρησιμοποιουμένας Ἀκολουθίας, Εὐχὰς καὶ πάσας τὰς ἐκ τῆς Παράκλητικῆς Περιόδου τῶν ὀκτῶ ἡχων.—Ἐνταῦθα ἐν τῷ Πίνακι τῶν Περιεχομένων παρατηρεῖται ἐπαναλαμβάνομενον τὸ αὐτὸ σφάλμα τονισμοῦ ἐν τῇ λέξει «Ἐ ὠ θ ι ν α» (γρ. Ἐωθινά), ὡς καὶ ἐν Α' τεύχει.

4. Τὸ νέον περιεχόμενον τοῦ μετὰ χειρὸς Δ' τεύχους περιλαμβάνει τὰς Ἀκολουθίας ἐκ τῶν Μηναίων καὶ συγκεκριμένως ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων ἑσπέρας μέχρι καὶ τῆς ΛΑ' Αὐγούστου. Ἐν τοῖς ἐν τέλει Π α ρ α ρ τ ῆ μ α σ ι ν ἐμπεριλαμβάνονται: Ὁ μικρὸς Παρακλητικὸς Κανὼν (σ. 1139), ὁ Μέγας Παρακλητικὸς Κανὼν (σ. 1162), τὸ Α' Κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου (σ. 1176), Καταβασίαι διάφοροι (καὶ οὐχὶ «διάφοραι», σ. 1183), Ἀπολυτίκια Ἀναστάσιμα τῶν ὀκτῶ Ἠχων (σ. 1188), Ἀπολυτίκια καὶ Θεοτοκία ψαλλόμενα ἐν ταῖς λοιπαῖς τῆς ἑβδομάδος ἡμέραις, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορτὴ (σ. 1194), Κοντάκια τῆς ὅλης ἑβδομάδος (σ. 1197), Θεοτοκία εἰς

ἕκαστον Ἠχον ψαλλόμενα ἐν ὄλῳ τῷ ἑνιαυτῷ μετὰ τὰ Ἀπολυτίκια τῶν μὴ ἑορταζομένων Ἀγίων (σ. 1199) καὶ τέλος ἐπαναλαμβάνονται τὰ αὐτὰ Πασχάλια ἀπὸ τοῦ ἔτους 1968 ἕως 1998 (Γρηγοριανοῦ καὶ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου), ὡς καὶ ἐν τῷ Α' τεύχει.

Εὐχόμεθα τὴν ταχεῖαν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, χρησιμωτάτου καὶ ὠφελιμωτάτου διὰ πάντα χριστιανόν, κατ' ἐξοχὴν δὲ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας Ὁρθοδόξους πιστούς.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνείας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ Κανονικὰ καὶ Νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν κενῶν ὀργανικῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἑνοριῶν: 1) Ἀγ. Γεωργίου Ἀρίσβης, 2) Ἀγ. Γεωργίου Συκορράχης, 3) Ἀγίου Νικολάου Διώνης, 4) Ἀγίου Δημητρίου Στρώμης, 5) Ἀγίου Γεωργίου Κρωβύλης, ἵνα υποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικά, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακλήρῃν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 7ῃ Δεκεμβρίου 1970.

† Ὁ Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νικαίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Νικαίας θέσεως Β' Ἱεροκήρυκος, παρακαλοῦμεν πάντας τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν ταύτην καὶ ἔχοντας πρὸς τοῦτο τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας υποβάλλωσιν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Νικαίᾳ τῇ 25ῃ Νοεμβρίου 1970

† Ὁ Νικαίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Π ρ ο κ ῆ ρ υ ξ ι ς Π λ η ρ ὠ σ ε ω ς
τ ῆ ς κ ε ν ῆ ς θ έ σ ε ω ς Ἱ ε ρ ο κ ῆ ρ υ κ ο ς

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Τρίκκης καὶ Σταγῶν κενῆς θέσεως τοῦ Ἱεροκήρυκος, παρακαλοῦμεν πάντας τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν ταύτην καὶ ἔχοντας πρὸς τοῦτο τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας υποβάλλωσιν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Διὰ πλείονας πληροφορίας δύνανται οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ ἀποτείνωνται εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μητροπόλεως.

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΜΖ' (1970) ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

ΕΠΙΣΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα, Ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει, σελ. 301.

Αἱ ἀνταλλαγεῖσαι ἐπιστολαὶ μεταξύ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Ἐκκλησίας πασῶν τῶν Ρωσιῶν: Ποῖος ὁ κανονικὸς τρόπος ἀνακηρύξεως Ἐκκλησίας τινος εἰς αὐτοκέφαλον, σελ. 445-456.

Ἐόρτια Γράμματα, τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Γερωνύμου, Ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σελ. 3-4. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει, σελ. 169.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ ἀποφάσει τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας περὶ τῆς μυστηριακῆς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων ἐπικοινωνίας, σελ. 384-385.

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΑΙΟΙ ΚΑΙ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Γερωνύμου, Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως, σελ. 4-6.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα, σελ. 185-186.

ΕΓΚΥΚΛΙΑΙΟΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

1687: Περὶ ὑπαγωγῆς τῶν δώρων Πάσχα καὶ Χριστουγέννων ὡς καὶ τοῦ ἐπιδόματος ἀδείας τῶν ἐφημερίων εἰς κρατήσεις ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς Ὑπαλλήλων Ὑπουργείου Παιδείας, σελ. 12-13. — 1701: Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκδηλώσεων κατὰ τὸ ἔτος 1971, σελ. 108. — 1732: Περὶ τῶν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐκδεδομένων βιβλίων, σελ. 328-329. — 1734: Περὶ μὴ χορηγήσεως ἀδείας γάμου εἰς ἄς περιπτώσεις ὁ τελούμενος ἢ ἀνασυνιστώμενος γάμος θεωρεῖται ὑπὸ τῆς Πολιτείας τέταρτος, σελ. 329. — 1735: Περὶ συμβολῆς τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἐτήσιον Πανελλήνιον ἑορτασμὸν τῆς Ναυτικῆς Ἑβδομάδος, σελ. 329. — 1736: Πᾶσα ὑπόθεσις πρὸς τὴν Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἀπειθυντέα πρὸς τὸν Ο.Δ.Δ.Ε.Π., σελ. 400-401. — 1743: Κατὰ τὴν ἴδρυσιν νέου οἰκισμοῦ ἢ ἐπέκτασιν ὑφισταμένου δέον νὰ προβλέπηται ὁ ἀπαιτούμενος χώρος πρὸς ἀνοικοδόμησιν Ἱεροῦ Ναοῦ, σελ. 401. — 1744: Περὶ ἐλέγχου τῶν περὶ τὰ ἔργα τῆς φιλανθρωπίας σχολαζόντων κληρικῶν, σελ. 401. — 1746: Περὶ προσλήψεως μαθητριῶν εἰς τὴν σχολὴν Διακονισσῶν-Ἀδελφῶν Νοσοκόμων «Ἡ Ὀλυμπιάς», σελ. 402. — 1748: Περὶ προσλήψεως μαθητριῶν ὡς μαθητευομένων Ἀδελφῶν Νοσοκόμων ἢ Θαλαμηπόλων εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Ἀτυχημάτων καὶ Ἀποκαταστάσεως Τραυματιῶν καὶ Ἀναπήρων «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος» ἐν Κηφισίᾳ, σελ. 403. — 1749: Περὶ ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν φοιτητῶν καὶ ἐν γένει

σπουδαστῶν τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, σελ. 404. — 1762: Περὶ τῶν χωρίων ἄτινα δέον ὅπως συμπληρωματικῶς περιληφθῶσιν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 457/1970 προβλεπομένης κατηγορίας τῶν παραμεθoriῶν, ὀρεινῶν ἢ δυσπροσίτων χωρίων, σελ. 555. — 1763: Περὶ ἰδρύσεως ἐν Ἀθήναις Νυκτερινῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, σελ. 556. — 1765: Περὶ τῶν ἐκδηλώσεων συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἑορτασμὸν τοῦ «Διεθνoῦς Ἔτους Παιδείας», σελ. 556-557. — 1767: Περὶ τοῦ κύρους τῶν «χιλιαστικῶν γάμων», σελ. 557. — 1773: Περὶ τελέσεως μνημοσύνου κατὰ τὴν Κυριακὴν 22-11-1970 ὑπὲρ τῶν πεσόντων κατὰ τὸ 1940-1941, σελ. 557. 1774: Στοιχεῖα περὶ τῶν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον ἐπενεχθεισῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ζημιῶν, σελ. 596. — 1775: Περὶ ἀποστολῆς πρὸς τὸν Ο.Δ.Δ.Ε.Π. προϋπολογισμοῦ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων, σελ. 596. — 1776: Περὶ ἐκλογῆς ἐκπροσώπων εἰς τὴν Ἐπαρχιακὴν Γενικὴν Συνέλευσιν, σελ. 597. — 1777: Περὶ ἀποφυγῆς προσλήψεως Ἀγιορειτῶν Ἱερομονάχων καὶ Μοναχῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν Ἱ. Ναῶν, σελ. 597. — 1779: Περὶ ἐράνου ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς θεομηρίας τοῦ Πακιστάν, σελ. 598. — 1779: Ὁμοίως, σελ. 598.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Νομοθετικὸν Διάταγμα ὑπ' ἀριθ. 457 «Περὶ τρόπου πληρώσεως κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων χωρίων παραμεθoriῶν ἢ ὀρεινῶν ἢ δυσπροσίτων καὶ ρυθμίσεως θεμάτων τινῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως», σελ. 141-143.

Κανονισμοί: Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 6 «Περὶ Ὄργανισμοῦ Σχολῆς Διακονισσῶν-Ἀδελφῶν καὶ Νοσοκόμων «Ἡ Ὀλυμπιάς», σελ. 33-36. — Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 7 «Περὶ τοῦ τρόπου διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων καὶ προσκυνηματικῶν ἰδρυμάτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», σελ. 143-144. — Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 8 «Περὶ διοικήσεως, λειτουργίας καὶ διαχειρίσεως τοῦ Πανελληνίου Ἱεροῦ Ἰδρυματος Εὐαγγελιστρίας Τήνου», σελ. 145-151. — Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 9 «Περὶ καταστάσεως τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Κώδιξ Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων), σελ. 217-296. — Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 10 «Περὶ διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τοῦ ἐν Αἰγίῳ Ἱεροῦ Προσκυνηματος «Ζωοδόχος Πηγή», σελ. 317-318. — Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 11 «Περὶ διαρθρώσεως τῶν θέσεων τῶν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξαρτωμένων ὑπηρεσιῶν Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ Ο.Δ.Δ.Ε.Π.», σελ. 351-356. — Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 12 «Περὶ ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς Ἐπαρχιακῆς Γεν. Συνελεύσεως», σελ. 509-510. — Διόρθωσις ἡμαρτημένων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν

Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», σελ. 510. — Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 13 «Περὶ τῶν Ἱεροκηρύκων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», σελ. 565.

Κανονιστικὴ Διάταξις ὑπ' ἀριθ. 7 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν Κανονιστικῶν Διατάξεων ὑπ' ἀριθ. 2/1969 «περὶ Κεντρικῆς καὶ περιφερειακῆς Διοικήσεως τοῦ ΟΔΔΕΠ ΕΠ», 4/1969 «περὶ ἐκμισθώσεως τῶν κτημάτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας» καὶ 5/1969 «περὶ μελέτης καὶ ἐκτελέσεως τῶν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Τ.Υ.Ε. ὑπαγομένων ἔργων».

Πράξεις τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῆς Συνόδου, σελ. 570-571.

Πράξεις τοῦ Ἀνωτέρου Ἑπισηματικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκκλησίας (Α.Υ.Σ.Ε.), σελ. 571-572.

Ἰδρυτικαὶ Πράξεις καὶ Κανονισμοὶ Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων:

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, σελ. 152, 297.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Γυθείου καὶ Οἰτύλου, σελ. 517-518.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Δημητριάδος, σελ. 152-158.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Διδυμοστείου καὶ Ὁρυστιάδος, σελ. 158-159.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος, σελ. 159-161.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Ζακύνθου, σελ. 522-524.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Ἡλείας, σελ. 161, 516-517.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, σελ. 515-516.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Κασσανδρείας, σελ. 297.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Καστορίας, σελ. 298-300.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Κοζάνης, σελ. 573-580.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Μαρωνείας, σελ. 161-164.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Παροναξίας, σελ. 164-165.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Σιδηροκάστρου, σελ. 514-515.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Σισανίου καὶ Σιατίστης, σελ. 518-522.

Ἱεραῆς Μητροπόλεως Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἐορδαίας, σελ. 165-168.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἀριθ. 2060/1969. Πρακτικὰ καὶ ἀπόφασις τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν (Συνεδρίασις τῆς 4ης Νοεμβρίου 1969), σελ. 10-12. — Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Πρὸς ἐντ. κυρίου Π. Θεοδώρου, Ν. Καβαλλιέρου, Ἀπ. Βλάχου, σελ. 108-109. — Τ. Α. Κ. Ε., «Περὶ τῶν εἰς κληρικοσύμμενον ὑποκειμένων ἐγγράφων γενικῶς», σελ. 109-110. — Τ. Α. Κ. Ε., Ὁμοίως, σελ. 110-111. — Πρακτικὸν Συσκέψεως Νομικῆς Ἑπισηματικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 28.3.1970 [Περὶ ἐκποιήσεως ἀκινήτων

τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας], σελ. 193-194. — Τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π., Περὶ κληρονομίας μοναχοῦ, σελ. 496-497. — Τοῦ Α.Υ.Σ.Ε., Περὶ ὑπαλλήλων τοῦ ἐν Τήνῳ Πανελληνίου Ἰδρύματος, σελ. 497. — Τοῦ Ἱπουργείου Οἰκονομικῶν, Περὶ τοῦ ἐπιδόματος τῶν Ἱερέων ἄρθρου 3 Ν.Δ. 3859/1958, σελ. 497-498.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Περὶ θείας γνώσεως, Δ', σελ. 17-19· Ε', σελ. 37-40· ΣΤ', σελ. 121-123. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ 125ῃ Ἐπέτειος τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, σελ. 53-54. — Τοῦ αὐτοῦ, Βασίλειος Βέλλας (1902—24 Νοεμβρίου 1969), σελ. 85-89. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ ἀνθρωπιστικὸν ἰδεώδες κατὰ τὸν «Προτρεπτικόν» τοῦ Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως, Α', σελ. 201-202· Β', σελ. 335-336· Γ', σελ. 357-358· Δ', σελ. 381-382· Ε', σελ. 456-457· ΣΤ', σελ. 525-526· Ζ', σελ. 581-582· Τοῦ αὐτοῦ, Τραϊανὸς Κῶστις, σελ. 302-303. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Βυζαντινὴ κληρονομία, σελ. 319-321. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου, σελ. 413-417. — Τοῦ αὐτοῦ, Χρυσάνθος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος (1881-1949) σελ. 341-548. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ φῶς τῶν Χριστουγέννων, σελ. 605-608.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Βασιλείου, Μητροπολίτου πρ. Λήμνου, Ἐπισκοπὴ καὶ ἐπίσκοποι Περιστεραῆς, σελ. 189-192.

Κωνστ. Ν. Τριανταφύλλου, Ἑλληνες μοναχοὶ τῆς Ν. Ἰταλίας καταφυγόντες εἰς Πάτρας τὸν Θ' αἰῶνα, σελ. 206-209.

Νικολάου Β. Τωμαδάκη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ πτώσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ αἱ ἐπιπτώσεις αὐτῆς, σελ. 322 - 323, 338 - 339, 367 - 369.

ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ

Ἰωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Ἡ θεανθρωπινὴ φύσις τῆς Ἐκκλησίας, σελ. 6-8, 19-23, 40-43, 70-73, 130-131, 307-310, 327-328, 370-372. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἐκθεσις περὶ τῆς Τρίτης Συναντήσεως Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχάλκιδονίων θεολόγων, σελ. 615-619.

Ἀλεξ. Κορακίδου, Τὰ ἀνθρώπινα δάνεια εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Θείου Λόγου ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἑλληνικῇ Ὑμνογραφίᾳ, σελ. 24-26, 43-46.

Κωνστ. Κ. Παπουλίδου, Σοφιολογία καὶ πνευματολογία παρὰ S. Boulgakoff καὶ V. Lossky, σελ. 209-210, 398-400, 435-437, 494-496.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τακτικὸν καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ στάσις ἐναντι τῶν ἑτεροδόξων κατὰ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, σελ. 590-592, 619-622.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Συνεσίου, Μητροπολίτου Κασσανδρείας, Ἐπιστημονικαὶ ἀνακρίβειαι περὶ τῆς προελεύσεως τῆς ζωῆς, σελ. 187-188.

Παν. Ν. Τρεμπέλα, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Σχέσις τοῦ πνευματισμοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν, σελ. 359-364.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία καὶ Νεότης. (Β'), σελ. 8-10.

Γεωργίου Ἀν. Καψάνη, Δρ. Θ., Σχέδιον θεολογικῆς καὶ ἐκκλησιολογικῆς θεμελιώσεως τῆς Ποιμαντικῆς, σελ. 394-398, 430-435.

Αἰμιλιανοῦ, Μητροπολίτου Καλαβρίας, Ἡ ἀθεΐα, ἐπεῖγον πρόβλημα ποιμαντικόν, σελ. 491-492.

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ νόημα τοῦ μοναχισμοῦ, σελ. 552-555, 613-615.

ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΑ

Χριστοδούλου Παρασκευαΐδου, ἀρχιμ., Γραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου, Πολιτικὸς γάμος καὶ Ἐκκλησία, σελ. 174-177.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ἀντωνίου Κ. Παπαντωνίου, Δικαιοσύνην καὶ ὄχι εὐπλαγχίαν πρὸς τοὺς μετανάστας καὶ τὰς χώρας των, σελ. 376.

Νικοδήμου, Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, Ἐκθεσις περὶ τῆς ἐπιτροπῆς «Ἐκκλησία καὶ Κοινωνία» τοῦ Π.Σ.Ε., σελ. 489-490.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Χριστοδούλου Παρασκευαΐδου, Ἀρχιμ., Γραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου, Ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ ὡς ὀρθόδοξος ἐκκλησιαστικὴ ὕμνωδια, σελ. 425-427, 593-595.

Λέβ Ζιλλέ, Ἡ ἐπίκλησις τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ, Μετάφρασις Πρεσβ. Κωνστ. Φούσκα, Δ.Θ. καὶ Φ., σελ. 177-179, 192-193, 203-205, 310-311, 393-394, 427-430, 492-493.

Κιχῆς Χριστοδούλου, Βοηθοῦ Β' Ἐδρας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐπὶ τῇ τριακοσιετηρίδι τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ «Pensées» τοῦ Pascal. Μία πρόσφατος μετάφρασις τῆς πασκαλικῆς Ἀπολογίας, σελ. 622-624.

ΛΟΓΟΙ — ΟΜΙΛΙΑΙ

Διονυσίου, Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης, Διακονία τῆς πίστεως, σελ. 170-172.

Ἀνθίμου Ρούσσα, ἀρχιμ., «Δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ», σελ. 172-174.

Εὐθυμίου, Ἐπισκόπου Ἀχελφού, Ἡ ἀξιοποίησις τοῦ μηνύματος τοῦ ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ. σελ. 390-392.—Τοῦ αὐτοῦ, Οἱ καρποὶ τῆς ἀθεΐας, σελ. 532-533.

Γεωργίου, Μητροπολίτου Νικαίας, Ἐπιμνημόσυνος λόγος κατὰ τὸ μνημόσυνον τῶν κοιμηθέντων ἐν Κυρίῳ Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν, σελ. 608-613.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΙ

Ὁ ἐπίσημος ἐορτασμός τῆς 125ετηρίδος τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς (1844-1969), σελ. 55-65. — Πανηγυρικὸς ἐορτασμός τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Φωτίου τοῦ Μεγάλου, σελ. 104-107. — Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, σελ. 123-126.

ΔΙΟΡΘΟΔΟΕΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ἰακώβου, Μητροπολίτου Μυτιλήνης, Τὸ ταξίδιον μου εἰς τὴν Ρουμανίαν, σελ. 66-69, 126-129. — Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Κίτρου εἰς τὰς Ἐκκλησίας Πολωνίας καὶ Τσεχοσλοβακίας, σελ. 342-346. — Ἡ πρὸς τοὺς πλημμυροπαθεῖς τῆς Ρουμανίας συμπαραστάσις, σελ. 383-384. — Οἱ Ρουμᾶνοι εὐχαριστοῦν, σελ. 488-489. — Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ ἀποφάσει τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας περὶ τῆς μυστηριακῆς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων ἐπικοινωνίας, σελ. 384-385.

Χριστιανικῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Βαρσοβίας, Θέματα τῆς διορθοδόξου ἐπιτροπῆς διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς Πανορθοδόξου Συνόδου, σελ. 438-440.

Ἰακώβου, Μητροπολίτου Μυτιλήνης, Ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας. Τὸ Πατριαρχικόν, σελ. 527-531.

ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Μελετίου Καλαμαρά, Ἀρχιμ., Ἡ Ἐπίσκεψις τοῦ καρδινάλιου Κάρπινου εἰς Ἀθήνας (13-9-1970), σελ. 476-485.

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἰερωνύμου εἰς Αἰθιοπίαν (31.10.1970—6.11.1970), σελ. 548-552, 582-590.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΒΕΛΛΑΝ

Κωστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Βασίλειος Βέλλας (1902-24 Νοεμβρίου 1969), σελ. 77-84. — Ἡ κηδεία τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Βασιλείου Βέλλα, σελ. 85-89. — Ἡ λία Β. Οἰκονόμου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Βασίλειος Βέλλας, εἰς πνευματικὸς ἄνθρωπος κατὰ τοὺς προφήτας, σελ. 89-90. — Βιβλιογραφία Βασιλείου Βέλλα, σελ. 91-96. — Ἀρχιμ. Γίτου Κράντζαλη, Χαρακτηριστικὰ τινα ἐκ τῆς διδασκαλίας καὶ ἀπλότητος τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Βασιλείου Βέλλα σελ. 96-97. — Ψηφίσματα, σελ. 98.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΕΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΜΩΡΑΪΤΗΝ

Ἡ κηδεία τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Δημητρίου Μωραΐτου, σελ. 99-101. — Ἐμμανουὴλ Ἱ. Κωνσταντινίδου, Δρ. Θ., Δημήτριος Ν. Μωραΐτης (1896-1970), σελ. 101-103. — Ψηφίσματα, σελ. 103-104.

ΑΛΛΑΙ ΜΟΡΦΑΙ

Π. Ι. Μπρατσιώτου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου-Ἀκαδημαϊκοῦ, Χρῆστος Ἀνδροῦτσος (1869-1935), σελ. 417-420.

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Χρῦσανθος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος (1881-1949), σελ. 541-548.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΖΩΗ

Θ., Οἱ κινητοὶ ναοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 337. — Ἴδρυμα Βυζαντινῶν Μουσικῶν Σπουδῶν, σελ. 372-373. — Σχολὴ Διακονιστῶν-Ἀδελφῶν Νοσοκόμων «Ἡ Ὀλυμπιάς», σελ. 374-375, 409. — Κωνστ. Δ. Φράγκου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1969-1970, σελ. 422-424. — Ἡ περιοδεία τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου εἰς τὰ ἀκριτικά φυλάκια Δυτικῆς Μακεδονίας καὶ Ἡπείρου, σελ. 348-475. — Α' Συνέδριον ὑπευθύνων τοῦ Κατηχητικοῦ ἔργου τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, σελ. 486-487. — Δ' Συνέδριον Ἱεροκηρύκων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 487.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΙ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ

Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεοφίλου, σελ. 304-306. — Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Σεραφεῖμ, σελ. 324-326. — Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτου Ρεθύμνης κ. Τίτου Συλλιγαρδάκη, σελ. 339-342. — Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ Μητροπολίτου Ρεθύμνης κ. Τίτου Συλλιγαρδάκη, σελ. 364-366. — Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Σεραφεῖμ, σελ. 386-389. — Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Ἐπισκόπου Δωδώνης κ. Χρυσόστομου Βούλτσου, σελ. 420-422.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Βασίλειος Βέλλας (1902-24 Νοεμβρίου 1969), σελ. 77-84. — Ἐμμανουὴλ Ἱ. Κωνσταντινίδου, Δρ. Θ., Δημήτριος Ν. Μωραΐτης (1896-1970), σελ. 101-103. — Τοῦ Πατριάρχου Ρωσίας Ἀλεξίου (†), σελ. 197-198. — Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεοφίλου, σελ. 307. — Τοῦ Μακ. Μητροπολίτου Πολωνίας κ. Βασιλείου, σελ. 314. — Τραϊανὸς Κῶστιτς, σελ. 315. — Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Σεραφεῖμ, σελ. 326-327. — Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καὶ Αὔλοποτάμου κ. Τίτου, σελ. 366-367. — Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Δωδώνης κ. Χρυσόστομου, σελ. 422. — Τοῦ Σεβ. Κρουτίτσκης καὶ Κολόμνης κ. Ποιμένου, σελ. 503.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

Γεώργιος Ριζάρης (Ἐλαιογραφία Λύτρα), σελ. 57. — Τὸ ἐν Ἀθήναις παλαιὸν κτίριον τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, σελ. 58. — Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἐν τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ μεταξὺ τῶν σπουδαστῶν καὶ παλαιῶν τροφίμων αὐτῆς, σελ. 61. — Ὁ ἱερὸς Ναὸς τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ἐν Χαλανδρίῳ, σελ. 63. — Τμῆμα τῶν ἐν Χαλανδρίῳ νέων οἰκημάτων τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, σελ. 65. — Ὁ ἀείμνηστος Βασίλειος Βέλλας (1902-1969), σελ. 79. — Ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Δημήτριος Ν. Μωραΐτης (1896-1970), σελ. 99. — † Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεόφιλος, σελ. 307. — † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Σεραφεῖμ, σελ. 326. — Ὁ νέος Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας Μακαριώτατος κ. Βασίλειος, σελ. 343. — Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους προσφωνεῖ τὸν ἐνθρονησθέντα Πρωθιεράρχην, σελ. 344. — Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεος, σελ. 345. — † Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὔλοποτάμου κ. Τίτος, σελ. 366. — Ὁ Μακαριώτατος μετὰ τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς Διακονιστῶν-Ἀδελφῶν Νοσοκόμων «Ἡ Ὀλυμπιάς», σελ. 374. — Ἡ ἐναποθεθεῖσα εἰς τὴν Μητροπολιτικὴν Ναὸν τῶν Ἀθηνῶν εἰκὼν τοῦ ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, σελ. 391. — † Ὁ Δωδώνης κ. Χρυσόστομος, σελ. 421. — Ἐπὶ τοῦ Βίτσι κατὰ τὴν τέλεσιν Δοξολογίας ἐπὶ τῇ συντριβῇ τοῦ κομμουνιστοσυμμοριτισμοῦ, σελ. 459. — Ἐπὶ τοῦ φυλακίου Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, σελ. 461. — Κατὰ τὴν ἀφιξίν τοῦ Μακαριώτατου εἰς Κόνιτσαν, σελ. 467. — Ὁ Μακαριώτατος εἰς τὸ χωρίον Μάξι-Κονίτσης εὐλογεῖ τὰ παιδιὰ διανεμῶν πρὸς αὐτὰ εἰκόνας, σελ. 471. — Εἰς τὸν Ἀρειὸν Πάγον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος μετὰ τοῦ Καρδινάλιου Κάρπινου καὶ τῆς συνοδείας του, σελ. 485. — Ὁ αἰδίδιμος Πατριάρχης Ἀντιοχείας Θεοδόσιος ΣΤ' († 19.9.1970), σελ. 527. — Ἡ Α. Μ. ὁ νέος Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἡλίας Δ', σελ. 529. — Ἀπὸ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν τοῦ Αἰθιοπικοῦ Κοινοβουλίου (2.ΧΙ.1970), σελ. 551. — Εἰς τὸ Africa Hall κατὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν βραβείων τοῦ Ἰδρύματος Haile Selassie Α' (1.ΧΙ.1970), σελ. 589.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ»

Π. Ι. Μπρατσιώτου, Περὶ τοῦ π. Πέτρου Ντυμόν, σελ. 559.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Διάπυρος εὐχή, σελ. 13-14. — Τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», σελ. 14. — Ἡ ἐπανέκδοσις τῆς «Νέας Σιών», σελ. 14. — Ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς αὐθεντικῆς Χριστιανικῆς παραδόσεως, σελ. 14. — «Σπίτια Γαλήνης», σελ. 14-15. — Ὁρόσημον νέας περιόδου, σελ. 27. — Ἡ πρὸς Κῦριον ἐκδήλια τοῦ Μητροπολίτου Τρίκκης, σελ. 27. — «Ἐφόδια τοῦ Ἱερέως», σελ. 27-28. — Διάσπασις τοῦ «φράγματος τῆς αἰδοῦς», σελ. 28. — «Οὐ πάνυ ἡμῖν φροντιστέον τί ἐροῦσιν οἱ πολλοί...», σελ. 28. — Ἐνισχύει

τὴν πίστιν, σελ. 28. — Ὑπὲρ τῶν θυμάτων τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῆς Νιγηρίας, σελ. 47. — Νέον φυτώριον τῆς Ἐκκλησίας, σελ. 47. — Φαίνονται πολὺ σύγχρονοι [οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας], σελ. 47. — Τὸ «Χριστιανικὸν Θέατρον», σελ. 47. — «Φεστιβάλ Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς», σελ. 73. — Τὰ περὶ «κοινοῦ ποτηρίου», σελ. 73. — Θλίβουν βαθύτατα [τὰ τῆς συνεχίσεως τῆς δράσεως τῆς «Αὐτονόμου Ἐκκλησίας τῆς Μακεδονίας»], σελ. 73. — Ἐπιβράβευσις πολυσχιδοῦς ἔργου [τοῦ πατρὸς Ἀγγέλου Νησιώτου], σελ. 73-74. — Αἱ ἐκδηλώσεις τῶν Δημοῦν ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Ἀπόκρεω, σελ. 74. — Κατάπληξιν, λύπην καὶ ἀπορίαν [ἐδοκίμασεν ἡ Ἱ. Σύνοδος διὰ τὰ μεταδοθέντα, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ἐνέκρινεν τὴν μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν μυστηριακὴν ἐπικοινωνίαν], σελ. 111. — Ἀπεκδέχεται μετὰ πολλῆς στοργῆς [ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως οἱ τυχὸν ἐμπλακέντες εἰς τὴν μύησιν τῶν μασσωνικῶν μυστηρίων, «τοῦ λοιποῦ ἀπόσχῃσι πάσης ἐπικοινωνίας πρὸς τὰς μασσωνικὰς στοὰς»], σελ. 111. — Πλανώμενοι ἢ θέλοντες νὰ πλανήσῃσιν [οἱ ἐν Ἑλλάδι Μασσῶνοι], σελ. 111. — Διάλογος μετὰ τὸν φοιτητὴν, σελ. 111. — Μορφή καὶ περιεχόμενον [ἐν τῇ Τέχνῃ], σελ. 112. — Αὐτοαναίρεται [τὸ δόγμα αἰ Τέχνη διὰ τὴν Τέχνην], σελ. 112. — «Ἀκλινές ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους τῶν ἱερῶν Κανόνων» [τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας], σελ. 134. Τὸ περιοδικὸν «Θεολογία». [Ἐπὶ τῇ κυκλοφορίᾳ τοῦ 40οῦ τόμου], σελ. 134. — Ἀνάγκη θερμῆς προσευχῆς [διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τῆς γαλήνης εἰς τὴν Κύπρον], σελ. 134-135. — «Κέντρον Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας», σελ. 135. — Μεγίστη ἀπήχησις, σελ. 135. — Κληρονομία βαρυντάτη [ἡ Ὁρθοδοξία], σελ. 180. — Σχολὴ Ὁρθοδόξων Ἱεραποστόλων, σελ. 180. — Ἀπαιτεῖται ἡ «τόλμη τῆς ἀγάπης», [διὰ νὰ συμμετάσχῃσιν οἱ σπουδασταὶ εἰς τὸ ἱεραποστολικὸν πρόγραμμα τῆς Ἐκκλησίας], σελ. 180. — Ἡ ἀναζήτησις τοῦ Θεοῦ, σελ. 180-181. — Δεδομένα λίαν εὐγλωττα [ἐκ τῆς στάσεως τῶν ἐν ταῖς κομμουνιστικαῖς χώραις ζώντων ἐναντι τοῦ Θεοῦ], σελ. 181. — Ἀξίειπαινον τηλεφωνικὸν σῆμα, [ἀπαγορευθὲν κατὰ τὴν περίοδον τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς οἰανδήποτε χορευτικὴν ἢ ἐτέραν ψυχαγωγικὴν ἐκδήλωσιν], σελ. 181. — † Ὁ Μόσχας Ἀλέξιος, σελ. 194-195. — Διάσκεψις ἐκπροσώπων τῶν θρησκειαῶν, σελ. 195. — Φωνὴ διαμαρτυρίας καὶ προσκλητήριον [τῶν γυναικῶν τῆς Τήνου], σελ. 195. — Ἀνάγκη γενικῆς κινητοποιήσεως [πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἀξιοπρεπειᾶς τῶν γυναικῶν], σελ. 195-196. — Ὁ ὕγιης συγχρονισμὸς [τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας], σελ. 196. — «Ἐν καινότητι ζωῆς» [Ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει], σελ. 211. — Μετὰ φόβου Θεοῦ [ἡ ὁδήγησις], σελ. 211. — Διαπρεπὴς κληρικὸς, [ὁ Νεόφυτος Βάμβας], σελ. 211. — Ἐκκλησις διὰ τὴν προστασίαν τῆς ἑλληνικῆς νεότητος καὶ οἰκογενείας, σελ. 211. — Δράσις εὐεργετικὴ διὰ τὸ ἔθνος [τοῦ Βασιλικῆς Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος], σελ. 211-212. — Τραϊανὸς Κῶστις (†), σελ. 312. — «Κῶδιξ Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων», σελ. 312. — Θὰ ὑπομνησκούν ἐσαεὶ [τὰ γραμματόσημα τῶν Ἑλ-

λήνων Ἱεραποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου], σελ. 312-313. — Δὲν πρέπει νὰ ἐπαναληφθοῦν. [Ἄτοπα κατὰ τὴν «μάχην τῆς καθαριότητος»], σελ. 313. — Δὲν πρέπει νὰ δίδουν τὸ κακὸν παράδειγμα [αἱ Ἀνώταται Σχολαὶ παρεμποδίζουσαι τὸν ἐκκλησιασμὸν], σελ. 313. — Ἄγγελος Νησιώτης (†), σελ. 330. — Ἀξιόλογοι συναντήσεις. [Μετὰ Δρ. E. Payne, Δρ. Micheli, πάστορος Maury], σελ. 330. — «Ἀγάπη καὶ ἀμοιβαῖος σεβασμὸς» [ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει], σελ. 330. — Δέον νὰ ἀγρυπνοῦν [οἱ ἀρμόδιοι κατὰ τὴν ὁργάνωσιν τῶν γυμναστικῶν ἐπιδείξεων], σελ. 330. — Ἐκθεσις ἐμπειρογνομόνων [περὶ τῆς δυνατότητος καταστροφῆς τῆς ἀνθρωπότητος] σελ. 330-331. — Νέος Κανονισμὸς [ὁ ὑπ' ἀριθ. 11], σελ. 346. — Σημαντικώταται ἐπαφαὶ [τοῦ Σεβ. Κίτρου κ. Βαρνάβα μετὰ τῶν προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Πολωνίας καὶ Τσεχοσλοβακίας], σελ. 346-347. — «Συμπάσχει πάντα τὰ μέλη». [Σχετικῶς μετὰ τὸν ἔρανον διὰ τοὺς πλημυροπαθεῖς τῆς Ρουμανίας], σελ. 347. — Προγράμματα προσβάλλοντα τὸ αἶσθημα τῆς αἰδοῦς. [Διὰ τὰς ἐκπομπὰς τῆς τηλεοράσεως], σελ. 347. — Ἰδρυμα Μουσικῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν, σελ. 377. — Ἐλπιδοφόρος ἀπαρχὴ [ἡ ἐπιμορφωτικὴ σὺναξις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων], σελ. 377. — Νὰ ἔχῃ χαρακτῆρα πνευματικὸν [ἡ προσπάθεια πρὸς ἀξιοποίησιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους], σελ. 377. — Δικαία διαμαρτυρία [τῆς Ἱ. Συνόδου διὰ τὴν ἐγκατάστασιν εἰς νῆσον τινα στρατοπέδου γυμνιστῶν], σελ. 377. — Εἶναι θρῦλος [τὰ διατυμπανιζόμενα περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἐν ταῖς κομμουνιστικαῖς χώραις], σελ. 378. — Ζωτικὸς πυρὴν [ἡ Σχολὴ Διακονισσῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων «Ἡ Ὀλυμπιάς» τοῦ Ν.Ι.Κ.Ε.], σελ. 405. — «Λατρεία τοῦ Σατανᾶ» [ἡ μαγεία καὶ ὁ ἀποκορυφισμὸς], σελ. 405. — «Κατὰ γυναικῶν ἡ νομοθεσία», σελ. 405. — Ἀξίειπαινος πρωτοβουλία [τῶν μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου Ταύρου, τιμησάντων τὸν Νεομάρτυρα Μιχαὴλ Πακνανῶν], σελ. 405-406. Λαμπρὰ ἐκδόσις εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν. [Τὸ Ἑορταστικὸν Μηναιὸν], σελ. 406. — Οἱ στόχοι καὶ οἱ κύριοι φορεῖς τῆς ἐξυγιαντικῆς πνευματικῆς προσπάθειας, σελ. 440. — «Ἦπὸ τὰς συνθήκας τῆς διαπλανητικῆς ἐποχῆς», σελ. 440. — Δέον νὰ συνεχισθῇ ἡ ἀρξαιμένη προσπάθεια. [Τὸ ἐν Regensburg τῆς Γερμανίας συνέδριον πρὸς μελέτην τῶν μυστηρίων τοῦ Βαπτίσματος καὶ Χρίσματος], σελ. 441. — «Πειθαρχεῖν Θεῷ μᾶλλον». [Περὶ ἀμβλώσεων], σελ. 441. — Πρωτοφανεῖς χαρακτηρισμοὶ πατρὸς ὑπὸ θυγατρὸς. [Ἡ Σβετλάνα περὶ Στάλιν], σελ. 441. — Ἀναζωπύρησις κοινῶν ἀναμνήσεων. [Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Καρδινάλιου Κάρπινου τοῦ Παλέρμο καὶ τῆς ἀκολουθίας του], σελ. 498. — Τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ [Ἐπὶ τῇ ὁμιλίᾳ τοῦ Σεβ. Θυατείρων κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς εἰκοσιτηρίδος τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ], σελ. 498. — Ἐσφυρηλατήθησαν νέοι δεσμοὶ [διὰ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὰς ἀκριτικὰς περιοχάς], σελ. 498-499. — Παῦλος Εὐδοκίμωφ (†), σελ. 499. — Ἀληθῶς εἶναι θλιβερόν, [ὅτι πολλὰ θεάτρα βοηθοῦν εἰς τὴν διάβρωσιν τῶν πνευματικῶν θεμελιῶν], σελ. 499. — Πρέπει νὰ

καταστῆ ἡ καρδία τῆς ἐλληνικῆς νεολαίας, [τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον] σελ. 499. — Ἡ ἀντιμετώπισις τῆς ἀθείας, σελ. 499. — «Δράξασθε παιδείας». [Ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τοῦ Διεθνoῦς Ἔτους Παιδείας], σελ. 535. — Πατὴρ Pierre Dumont (+), σελ. 535. — Ἡ πλάνη ἢ τὸ ψεῦδος ὡς ἀλήθεια, [Περὶ ἀθεϊσμοῦ καὶ ὕλισμοῦ], σελ. 535. — Πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς πνευματικῆς χολέρας, σελ. 535-536. — Ὑπόμνησις τῆς εὐθύνης [διὰ τὰς ἀκαταλλήλους ταινίας], σ. 536. — Σταθμὸς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐλληνοαιθιοπικῶν σχέσεων [ἀπετέλεσεν ἡ πρόσφατος ἐπίσκεψις τοῦ Μακαριωτάτου εἰς Αἰθιοπίαν], σελ. 558. — Ἐξαιρετὸν πρότυπον [πνευματικῶν ἐπαφῶν ἢ ἐπίσκεψις τῆς Ἐκκλ. Χορφθίας τοῦ Πατριαρχείου τῆς Σερβίας εἰς Κατερίνην], σελ. 558. — «Προσευχὴ διασῆμου ἱεραποστόλου» [τοῦ Ἀλεξ. Σολζενίτσιν], σελ. 558. — Τὰ κοιτῆρια τῶν «καταλλήλων» [ταινιῶν], σελ. 559. — Ἐνδιαφέρουσαι ἀνακοινώσεις [τοῦ Ἐ' Συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων Νευρολόγων], σελ. 559. — Σύμφιξις τῶν σχέσεων [ἐκ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Τσεχοσλοβακίας ἐν Ἀθήναις] σελ. 599. — «Συμπάσχει πάντα τὰ μέλη» [ἐπὶ τῇ θεομηνίᾳ τοῦ Πακιστάν], σελ. 599. — Αἴθουσα πνευματικῶν προσκλητηρίων. [Ἡ ἀνακαινισθεῖσα αἴθουσα τελετῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας], σελ. 599-600. — Προτάσεις καὶ ἐκκλησιῆς [διὰ τὴν ἠθικὴν προφύλαξιν τῶν νέων], σελ. 600. — Ἀναπαλλοτρίωτον κτῆμα [τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἢ θρησκεία], σελ. 600. — Θὰ διεσφίζοντο πλεῖστα κειμήλια, σελ. 624. — Νέα Ὁρθόδοξος Θεολογικὴ Σχολὴ ἐν Μπελεμεντίῳ Λιβάνου, σελ. 624/5. — Εὐσυνειδητὸς ἀπόφασις [περὶ τῆς ἀπορρίψεως ἰδρύσεως «πνευματιστικοῦ ὁμίλου»] σελ. 625. — Δηλώσεις ἀξίαι προσοχῆς [μαύρου τινος ἡγέτου] σελ. 625. — Διὰ μίαν ἀκόμη φοράν λησμονεῖται, [ὅτι τὰ ἐκλεκτὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, οὐδὲν ὡς εἶναι δυνατόν νὰ ἰσοφαρίσουν εἰς τὴν ἀξίαν τὴν ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψιν], σελ. 625. — Τραγικὸν κατάντημα [τῶν πεπολιτισμένων λαῶν τῆς Δύσεως] σελ. 625-626.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος:

Ἐρὰ Σύνοδος, σελ. 28, 48, 74, 135-136, 181, 313, 347-348, 378, 600-601.

Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον, σελ. 48, 112, 181-182, 348, 378.

Ἐρὰ Ἀρχιεπισκοπῆ Ἀθηνῶν, σελ. 15, 29-30, 48-49, 74-75, 112-113, 136-137, 181-193, 196-197, 212-213, 313-314, 331-332, 348, 378-379, 406, 442-443, 500-501, 537-537, 560, 601-602, 626. — Θεολογικὴ Σχολή, σελ. 602, 627.

Χειροτονία τοῦ καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν κ. Νικολάου Φαναριώτου εἰς διάκονον, σελ. 29-30. — Διάλογος μὲ τὸς φοιτητάς, σελ. 137. — Κέντρον Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας, σελ. 137. — Κανονισμὸς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τοῦ «Κ.Σ.Ο.» σελ. 137-138. — Σειρὰ γραμματοσῆμων Κυρίλλου καὶ

Μεθοδίου, σελ. 213. — Σχολὴ Ἐθελοντῶν Διακονίας, σελ. 332. — Ἡ κηδεῖα τοῦ π. Ἀγγέλου Νησιώτου, σελ. 332. — Κατασκηνώσεις ἐν Βουλιαγμένῃ, σελ. 501. — Σύναξις Ἱεροψαλτῶν, σελ. 501. — Διὰ τοὺς ἀδιορίστους θεολόγους, σελ. 501. — Ἀπονομὴ βραβείου διὰ τὴν σειρὰν τῶν γραμματοσῆμων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, σελ. 506. — Παιδικαὶ Κατασκηνώσεις, σελ. 560-561.

Ἐρὰ Μητρόπολις Ἀργολίδος, σελ. 183.

Ἐρὰ Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, σελ. 349.

Ἐρὰ Μητρόπολις Δημητριάδος, σελ. 349.

Ἐρὰ Μητρόπολις Κίτρους, σελ. 538.

Ἐρὰ Μητρόπολις Κορινθίας, σελ. 538, 561.

Ἐρὰ Μητρόπολις Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, σελ. 561.

Ἐρὰ Μητρόπολις Μαρωνείας, σελ. 332.

Ἐρὰ Μητρόπολις Μυτιλήνης, σελ. 406.

Ἐρὰ Μητρόπολις Πατρῶν, σελ. 349, 561-562.

Ἐρὰ Μητρόπολις Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου κλπ., σελ. 502.

Ἐρὰ Μητρόπολις Φωκίδος, σελ. 562.

Οἰκουμηνικὸν Πατριαρχεῖον, σελ. 15, 113-114, 183, 197, 213, 314, 332, 349, 627-628.

Ἐρὰ Ἀρχιεπισκοπῆ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικής, σελ. 114, 443, 562-563: Γ. Σ. Μπεμπῆ, Διεθνὲς Διορθόδοξον Συνέδριον ἐν Βοστώνῃ.

Ἐρὰ Ἀρχιεπισκοπῆ Θυατείρων, σελ. 15, 349, 602.

Ἐρὰ Μητρόπολις Γερμανίας, σελ. 15.

Ἐκκλησία Κρήτης, σελ. 314, 332.

Ἐρὰ Μητρόπολις Κισάμου, Σελίνου, σελ. 602.

Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, σελ. 48-49, 138, 213, 502, 628.

Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας, σελ. 114.

Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, σελ. 49, 114, 213, 333.

Ἐκκλησία Ρωσίας, σελ. 15-16, 49-50, 75, 114-115, 138, 197, 213, 379, 406-407, 502, 602.

Ἐκκλησία Σερβίας, σελ. 30, 115, 213-214, 349, 379, 407-408, 503, 533-534: Τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Πέτρου Β' Πέτροβιτς — Νιέγκος, Ἐθνικὸν καὶ Θρησκευτικὸν μνημεῖον τοῦ Μαυροβουνίου.

Ἐκκλησία Ρουμανίας, σελ. 50, 183, 214, 379, 383-384, 488-489, 504, 603. — Μαρίας Σπυροπούλου, Χρονικὸν Ἐκκλησιαστικοῦ Ἔτους 1968-1969, σελ. 30-31.

Ἐκκλησία Βουλγαρίας, σελ. 50-51, 183, 214, 408, 504-505, 539,

Ἐκκλησία Κύπρου, σελ. 115.

Ἐκκλησία Πολωνίας, σελ. 115, 324, 539.

Ἐκκλησία Φινλανδίας, σελ. 408, 539.

Ἐκκλησία Αἰθιοπίας, σελ. 539.

Ρωμαιοκαθολική 'Εκκλησία, σελ. 51, 75, 115-116, 138, 183, 215, 333, 349, 408, 505, 603.

'Αγγλικανική 'Εκκλησία, σελ. 215.

Παλαιοκαθολική 'Εκκλησία, σελ. 333.

Προτεσταντισμός, σελ. 505.

Οικουμενική Κίνησης, σελ. 51, 116, 215, 333, 349, 408, 505-506, 603.

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Τ. Κ[ωστίτς]: Φιλοποίμενος Β. Καρατζά, Τὰ μυστικά τῆς ἀγάπης, 'Αθήνα 1969, σελ. 51-52.

Π. Ι. Μπρατσιώτου: 'Ηλία Μηλιάτη, Πέτρα σκανδάλου. 'Εκδοσις 'Ι. Μητροπόλεως Κεφαλληνίας. 'Αθήναι 1969, σελ. 199-200.

Κ. Γ. Μ.: 'Αρχιμ. 'Ιουστίνου Πόποβιτς, 'Ανθρωπος καὶ Θεάνθρωπος... Δευτέρα 'Εκδοσις, 'Αθήναι 1970, σελ. 508.

Κ. Γ. Μπόνη: 'Ανθολόγιον τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, Τεύχος Δ'. 'Εν Ρώμῃ 1968, σελ. 627-628.

Νέα βιβλία, σελ. 16, 52, 118-120, 140, 184, 200, 216, 316, 334, 411-412.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κλητήρια ἐπικρίματα, σελ. 16, 32, 183, 198, 315, 333, 349, 380, 411, 443, 506, 563, 564, 603.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων, σελ. 31-32, 51, 75, 116-118, 139-140, 183-184, 198-199, 215-216, 315, 333-334, 350, 380, 411, 443-444, 506-507, 564, 604, 628.

'Ανακοινώσεις, σελ. 16, 52, 118, 410, 538, 564.

Προκήρυξεις Ὑποτροφίας Ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν Σωτηριολογίαν, σελ. 409-410.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

'Αποφάσει τῆς 'Εποπτευούσης Συνοδικῆς 'Επιτροπῆς αἱ συνδρομαὶ τῶν 'Εκκλησιαστικῶν Περιοδικῶν τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 1ης 'Ιανουαρίου 1971 καθωρίσθησαν ὡς ἀκολούθως:

Α' Συνδρομαὶ Ἐσωτερικοῦ:

«'Εκκλησία» μετὰ τοῦ
«'Εφημερίου» δραχμαὶ 200 ἐτησίως.
«Θεολογία» » 300 »

Φοιτῆται καὶ ἐκπαιδευτικοὶ πληρώνουν τὸ ἥμισυ.

Β' Συνδρομαὶ Ἐξωτερικοῦ:

«'Εκκλησία» μετὰ τοῦ
«'Εφημερίου» δραχμαὶ 270 ἢ δολλάρια 9
«Θεολογία» » 360 ἢ » 12

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
'Εκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο 'Ιωαννῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† 'Ο Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 150 ἐτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 6 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τὸ φῶς τῶν Χριστουγέννων.
Μητροπολίτου Νικαίας Γεωργίου, Ἐπιμνημόσυνος λόγος.

Μητροπολίτου Καλαβρίας Αἰμιλιανοῦ, Τὸ νόημα τοῦ Μοναχισμοῦ (Συνέχεια).

'Ιωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Ἐκθεσις περὶ τῆς Τρίτης Συναντήσεως Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων θεολόγων.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τακτικοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ στάσις ἐναντι τῶν ἑτεροδόξων κατὰ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, (Β').

Κικῆς Χριστοδοῦλου, Βοηθοῦ Β' Ἐδρας Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐπὶ τῇ τριακοσιετηρίδι τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῶν «Pensées» τοῦ Πασκά. Μία πρόσφατος μετάφρασις τῆς πασιαλικῆς Ἀπολογίας.

Παρατηρήσεων στήλη.

'Εκκλησιαστικὰ χρονικά.

Βιβλιοκρισία

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων κ.λ.π.

Τὰ περιεχόμενα τοῦ τόμου τῆς «'Εκκλησίας» ΜΖ' (1970).

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
'Αθήναι, Ἰασίου 1 — Τηλέφ. 710.734.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΟΝΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1970 ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
 † Ο ΑΘΗΝΩΝ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ
 † Ο ΠΡ. ΛΗΜΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
 † Ο ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ
 † Ο ΣΕΡΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΖΑΝΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
 † Ο ΚΙΤΡΟΥΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ
 † Ο ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ
 † Ο ΝΙΚΑΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
 † Ο ΚΑΛΑΒΡΙΑΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ
 † Ο ΑΧΕΛΩΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΣ
 ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
 ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ
 ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ
 ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ
 ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΦΡΑΓΚΟΣ
 ΗΛΙΑΣ Β. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
 ΑΝΔΡΕΑΣ Χ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΑΡΧΙΜ. ΛΕΒ ΖΙΛΛΕ
 ΑΡΧΙΜ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ
 ΑΡΧΙΜ. ΑΝΘΙΜΟΣ ΡΟΥΣΣΑΣ
 ΑΡΧΙΜ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΤΙΔΗΣ
 ΑΡΧΙΜ. ΤΙΤΟΣ ΚΑΡΑΝΤΖΑΛΗΣ
 ΠΡΕΣΒ. ΚΩΝΣΤ. ΦΟΥΣΚΑΣ
 ΤΡΑΪΑΝΟΣ ΚΩΣΤΙΤΣ (†)
 ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
 ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
 ΓΕΩΡΓΙΟΣ Σ. ΜΠΕΜΠΗΣ
 ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΚΑΨΑΝΗΣ
 ΑΓΑΠΙΟΣ ΠΕΤΡΟΒΙΤΣ
 ΜΑΡΤΙΝΟΣ ΓΙΟΡΝΤΑΝ
 ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
 ΑΔΕΣ. ΚΟΡΑΚΙΔΗΣ
 ΜΑΡΙΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
 ΚΩΝΣΤ. Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
 ΚΩΝΣΤ. Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΔΗΣ